

UYUŞTURUCU

-Anne, babalara

-Gençlere

-Öğretmenlere

-YAŞAMDAN ÖRNEKLERLE ve röportajlarla mücadele yöntemleri

MUTLU ÇELİK

POLİS BAŐMÜFETTİŐİ

1.SINIF EMNİYET MÜDÜRÜ

1. BÖLÜM

- GENEL BAKIŞ
- TERÖR VE UYUŞTURUCU
- İNSANLIK VE TÜRK TARİHİNDE UYUŞTURUCU

“Toplum için yüklendiğimiz görevlerde dikkatimizi, adımlarımızı, sözlerimizi, alın terimizi, gerekirse kanımızı esirgememeliyiz. Ama geçici, rastlantıya bağlı olan bu görevlerde kafamız sağlığını yitirmemeli, eylemsiz değil ama öfkesiz kalmalıdır.”

GENEL BAKIŞ

Davası olmayanın manası olmaz bence. Sizinle birilerinin davasından bahsetmiyorum elbette. Savcı başına düşen dava sayısına bakınca, neredeyse herkesin davalı-davacı olduğu ülkemde benim iki davam var; Çocuk ve Uyuşturucu...

Meslek hayatımın büyük bölümünde bu davaların peşinde yürümeye gayret ettim. Çünkü şunu gördüm ki; çocuğa verdiğiniz değer ve önem, geleceğinize verdiğiniz anlamdır. Ve bu anlamın en büyük tehdidi de uyuşturucu.

Benim gibi çocuk yaşta polislik mesleğine girdiğinizde sonuç değişmez. Ya polisliği kişilik haline getirip herkesi, her şeyi suçlu görüp at gözlüklü bir halde yaşayacaksınız ya da bu işi bir meslek gibi görüp, suç ve suçluyla mücadele ederken sebep-çözüm yanlarına bakıp, bu yolda devam edeceksiniz. Ön yargılarınızdan sıyrılıp, çözüm öneren olacaksınız. Aksi halde ‘mutsuzsunuz’ demektir.

Önyargı ağacında, pişmanlık meyvesi yetişir çünkü...

Narkotik diye bilinen uyuşturucuyla mücadele biriminde çalışmadan önce birçok ilde farklı birimlerde görev yaptım. Uyuşturucu konusundaki bilgim Akademi yıllarındakiler ve bazı olaylardan edindiklerim kadardı. Ta

ki İstanbul Narkotik Şube Ekipler Amiri olarak tayin oluncaya kadar. Öyle ki, göreve başladığım ilk gün “Hacıhüsrev’de eroin satılıyormuş. Git yakala” diye emir aldığımda:

Vay be, adam hem hacı hem de eroin satıyor demiştim.

Oranın bir semt olduğunu dahi bilmeyecek kadar İstanbul'un ve narkotiğin yabancısı olan ben, bir ay sonra “müthiş polis” manşetlerindeydim. Sebep ne benim müthişliğimdi ne de basının abartmasıydı. Sebep şaşkınlığımdı....

Adeta bir iç pazara dönüştürülen İstanbul'da, gördüğüm, duyduğum her bilgiye, olaya saldırırcasına koşuyordum. Yakaladığı uyuşturucunun miktarıyla başarısı ölçülen, ödüllendirilen polisim, tüm enerjisini ve gücünü büyük miktardaki uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadeleye harcıyordu. Oysa doğudan batıya giden uyuşturucunun, özellikle eroinin yeni pazarı İstanbul olarak inşaa edilmekteydi. Toplumdaki genel kanı da, “Belli kesimin sorunudur uyuşturucu. Benim çocuğum bulaşmaz” şeklindeydi. Bu önyargı nedeniyle iç pazardaki artış görülmemişti. Öyle ki, 17 yaşında bir çocuğun ölümüne tanık olana dek ben de aynı fikirdeydim. Bu uyuşturucu, “ya çok zengin ya da bölünmüş ailelerin çocuklarının bulaştığı bir sorun” diye düşünüyordum. Oysa işin vahim yanları vardı. Bu illetin sınıf ayrımı yoktu. Bunu fark ettiğimde kamuoyunun “Sokak Timleri” diye bildiği polis biriminin kurulmasını teklif ettim ve kurduk. İyi ki kurmuşuz. Ne vahim, ne acı, ne garip olaylar ve gerçekler gördük. Halen olağanüstü gayret ve başarıyla devam eden bir birimin kurulmasına sebep

olma onurunu taşımak güzel de, yetmedi elbette. Çünkü sorun sadece polisin çözebileceği bir sorun değildi. Anne-babalar, öğretmenler, polis, medya yeterince duyarlı olmazsa, yaptığımız işler havanda su dövmek gibiydi. Uyuşturucu tacirlerinin, en uzun süreli müşteri, en zayıf iradeli, en uygun av olarak gördüğü çocuk üstüne bir de terör örgütlerinin hedefi oluyordu. Uyuşturucu, Türk Gençliğini hedef alan terör örgütlerinin en büyük silahlarından biri haline gelmişti.

Demek ki sadece malı yakalamak değildi görevimiz. Bu musibetle mücadelede hedef kitle olan gençliği de, anne-babayı da, öğretmeni de, yakalayan polisi de, Sivil Toplum Kuruluşlarını da, haber yapan basını da katmak gerekiyordu. Ama nasıl?

Bir yandan operasyonlar yaparken, bir yandan da çocukların, gençlerin sıklıkla gittikleri bar, cafe gibi yerleri denetlerken, diğer yandan okullarda bilgilendirici konferanslar vermeye başladım. Gençlerin ilgisini artırmak için ünlülerle işbirliği yapıp, onların da katılımıyla bu konferansları daha keyifli hale getirmeye çalıştım.

Bir konferansta gençlerin ilgisini en çok gerçek yaşamdan örneklerin çektiğini gördüm. Sorularının tümünü not aldım. Kimisi kendi yaşadığını sorarken, kimisi de sanki bir arkadaşının olayıymış gibi sorarak bir şeyler öğrenmeye çalışıyordu. Fakat sadece gençlerin değil, anne-babaların, öğretmenlerin, polislerin, medyanın da yanlış-eksik bilgilerle bu konuya baktıklarını fark ettim. Televizyon programlarında, gazete röportajlarında,

tabiri caiz ise “dilimde tüy bitene kadar” uyuşturucu ile mücadele işinin kurumlar arası işbirliğiyle ve profesyonelce yapılması gerektiğini anlattım. Hatta bazen dilimi tutamayıp devleti, bürokrasiyi, siyaseti suçlayıcı sözler söylediğim için soruşturmalar bile geçirdim. İyi ki yapmışım. Çünkü sonraki yıllarda alt kurullar, üst kurullar oluşturularak Milli Eğitim, Sağlık Bakanlığı ve medyanın katılımıyla çalışmalar başlatıldı. Fakat bu mücadele bir gönül işi, bir davadır. G n lle yapılan işle emirle yapılan iş aynı sonucu vermez. Konferanslardan olumlu sonuçlar medyaya yansırken, bunun tüm illerde uygulanması emri verildi.

İllerdeki konferanslar marifetiyle mücadelenin ilk etkileri suya atılan taş misali halka halka yayılmaya başladı.

Bir gün başka bir ildeki konferansı dinlemeye gittim. Bir de baktım ki durum iler acısı. Gelen emirle, rütbeli bir görevli okula bazı uyuşturucuları getirmiş ve bazı kitaplardan topladığı bilgileri anlatıyor;

- Arkadaşlar, bu afyondur ve afyon tohumunun sakızından elde edilir....

diye devam ederken durdurdum. Eğer durdurmasaydım, lise öğrencisine afyonun nasıl toplandığını ve hangi evrelerden geçirilerek nasıl kullanıldığını anlatacaktı.

Konferanslardaki bu tip anlatımların ürkütücü sonuçlarının şahsen bilincindeydim. Küçük yaş grubundaki çocukların olayları kendi hayatlarına uyarlama heyecanları, dudak uuklatıcı sonuçlar doğurabiliyordu.

Bir başka okulda ortaokul öğrencilerine konferans verilmiş ve Cin Ali

tipinde bir ufaklık orada gördüğü esrarı ve etkilerini iyi kavramış ki, evden getirdiği kınayı arkadaşlarına göstererek “Ben esrarkeşim. Şu harçlıklarınızı verin bakalım” demiş.

Oysa uzmanlar bu tür eğitimlerin en az lise 2. sınıf öğrencilerine verilmesinin uygun olacağını, aksi halde daha küçük yaşlarda merak uyandırabileceğini söylüyordu.

Görülüyor ki, emirle ve kitabi bilgilerle yapılan bazı işler umulduğu gibi iyi sonuçlar veremeyebiliyor.

Yıllarca değişik illerde lise, üniversite, yurt ve veli toplantılarında iki yüzü aşkın konferans verdim. Çeşitli televizyon programlarına katıldım. Gençlerin, anne-babaların, öğretmenlerin, polislerin en çok sorduğu soruları kendi yöntemlerimle ve aldığım diksiyon derslerinin katkısıyla anlattım. Tüm bunları bir kitap haline getirmeyi hiç düşünmemiştim. Fakat geçen yıllara rağmen değişen pek fazla bir şey olmadığını, halen toplumun büyük bir bölümünün eksik, yanlış bilgilerle konuya baktığını, televizyon programlarında aynı hatalara düşüldüğünü gördüm.

Gerçi kurumlar arası işbirliği artmış, sivil toplum kuruluşlarının özverili çalışmaları başlamış, bu işe gönül vermiş bazı uzmanlar, doktorlar, polisler, yazarlar oldukça iyi çalışmalar yapmışlardı ama yine de uyuşturucu kullanım oranları, ölüm olayları artmaya devam ediyordu.

Kurumlar içinde en fazla yol kat edenin polis olduğunu ve alandaki uluslararası boyutta çalışmalarla dünyada hak ettiği başarıyı sağladığını

söylemek mümkün. Konu sadece polisiye bir vaka değil ki! Emniyet birimleri deyim yerindeyse son çalınan kapılar...

Çocuk ilk hedef ve ilk bilgilerini aile içinde alıyor. Sonrasında okul ve öğretmen çok önemli. Polise gelindiğinde ise epey geç kalınmış olabiliyor.

Aslında konu hakkındaki akademik çalışmalar, dönemsel olarak yapılan araştırmalarla ülkedeki kullanım oranları hakkında bazı tespitleri içeriyor.

Alanında en iyilerden biri olarak bilinen Dr. Zati Dokuz 1966 yılında basılan “Adli Psikiyatri” kitabında, ülkemizdeki eroin kullanımını; “Morfin, eroin, kokain ve diğer uyuşturucu maddelere ülkemizde pek nadiren rastlanmaktadır. Ne var ki çeşitli uyuşturucu maddelerden bir kaç hariç (afyon, esrar) diğerleri son senelerde bilhassa bulunamadıkları için müptelaları da çok azalmıştır. Hatta o kadar ki, eroinman, morfinman ve kokainmanların durumu memleketimiz bakımından bir problem olmaktan çıkmıştır” diye anlatır.

Düşünün ki, Zati Dokuz bunu 1966'da söylemiş. O zaman bir sorun yok. Orhan Taşanlar'ın 1983 yılında hazırladığı Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü uzmanlık Tezi'nde ise şöyle deniliyor;

“1962-1971 yılları arasında Bakırköy Hastanesi'nin toksikomani servisine yatırılan 2878 hasta içinde bir tek eroinman yoktu. Ama 1978'de altı, 1979'da on üç, 1980'de ise otuz bire yükselmiştir.”

1998 yılında Prof. Dr. Kültegin Ögel ve arkadaşları çok özverili bir çalışmayla 15 ilde, 15-17 yaş gruplarındaki yirmi bin öğrenci arasında araştırma yapmış. Bu grupta, son bir ay içinde alkol kullanımını %17.3, esrar kullanımını %3.6, uçucu madde kullanımını %8.6, eroin kullanımını %1,6, kokain kullanımını %1,4 olarak saptamış.

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi UNODC (*United Nations Office on Drugs and Crime*)'un 2006 Dünya Uyuşturucu Raporu'nda ise, dünyadaki uyuşturucu kullanıcısı sayısının 185 milyon olduğu belirtiliyor. Ögel'in araştırmasının bir benzeri 2001'de Yeniden Sağlık ve Eğitim Vakfı tarafından yapılıyor. Dokuz ilde yirmidörtbin öğrenci üzerinde yapılan “sigara, alkol, madde araştırma yaygınlık” sonuçlarına göre; “Türkiye’de uyuşturucu kullanımı ilköğretime kadar indi” deniliyor.

2007 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 60 ilde çalışma yapıldı ve 26 bin öğrencinin %2.9' unun uyuşturucu-uyarıcı kullandığı tespit edildi.

Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezinin 2009 verilerine göre 2010'da hazırladığı raporda; “Türkiye 2008’de, Avrupa ülkeleri arasında en çok ecstasy yakalanan ülke olmuştur” deniliyor.

Bir yanıyla Türk Polisi’nin dünyadaki en başarılı narkotik polisi olduğunu gösteren bu bilgi, öte yandan ülkemizde artan uyuşturucu talebinin de göstergesi.

Ne yazık ki genç nüfusta madde kullanımına yönelik birkaç kapsamlı çalışma yapılırsa da bugüne kadar Türkiye genelini kapsayan bir çalışma yapılmamıştır.

1966'da hiç sorun olmadığını söyleyen Dr. Zati Dokuz, aradan geçen 45 yılda geldiğimiz noktayı nasıl değerlendirirdi acaba?

Kendi tanıklığımdan basit bir örnek bile gelinen vahim durumu özetleyecek;

1995 yılında ünlü bir barda, ünlü bir sanatçıda yakaladığımız ectasy denilen uyuşturucuyu, görevli memurlardan sadece bir tanesi daha önce görmüştü. Oysa bugün, bırakın İstanbul'u, Anadolu'nun bir ortaokulunda 14 yaşında bir çocukta yakalandığını görüyoruz.

1970'li yıllardan günümüze kadarki rakamlardan ilginç olan ve kanımca en önemli yan; 1995'ten sonra neredeyse katlanarak artan kullanım ve ölüm oranları ve gün geçtikçe düşen kullanma yaşı...

12 Eylül 1980 öncesi okuyan, yazan, düşünen, araştıran gençlik; 1980 sonrasındaki politikalar yüzünden mi 1995'e gelindiğinde bu tür maddelere rağbet eder olmuştur? Bu fikri düşündüren bir olayı paylaştığımda siz de hiç yabana atılmayacak bir sav olduğunu göreceksiniz.

Henüz 17 yaşında aşırı dozdan ölen Sevgi adlı bir gencin morgdaki haline bakarken, eniştesi Halil anlattı;

Yaşamdan bir olay (1) Halil anlatıyor

“Ben ve eşim aynı mahallede büyüdük. Ben lisede ülküciydim, eşim solcu. Sürekli kavga ederdik. Hatta arkadaşlarından az dayak yemedim. Benim ülküdaşlarım da onun arkadaşlarını döverdi. Babalarımız aynı işte çalışırdı. Sevgi o zamanlar 3 yaşındaydı. Derken, 12 Eylül darbesi oldu. Ben ve eşim Seher üniversitedeyken babası öldü. Biz de artık kavga etmiyorduk. Çünkü bu kavgaların sadece bir oyun olduğunu, silah tacirlerine kâr getirdiğini düşünmeye başlamıştık. Ailelerin yakınlığı da olunca evlendik. Sevgi o sırada ilkokuldaydı. Ben damat olarak evin tek erkeği olduğum için Sevgi'yle de ilgileniyordum. Ortaokula başladığında bir gün bira içtiğini gördüm. Sonraları sigara, alkol ve şimdi de eroin. Ve şu an ölü... Biz de gençtik ama bunlar farklı. Ne fikirleri var, ne idealleri. Karım hamile ve doğacak çocuğum için korkuyorum.”

Yıllar sonra bu olaya istinaden yazıp yayınladığım “Sevgi Gençti” şiirim pek çok ödül aldı. Fakat Sevgiler ne bitti, ne de azaldı. Acaba tek suçlu gençler mi? Aileler mi?

Meslek yaşamımda bini aşkın çocuğun suça bulaştırılıp alet edildiğini gördüm. Suçun en büyük hedefi çocuklar. Hele benim ülkemde...

Özellikle uyuşturucunun hedefi ‘çocuk’. Çünkü bu ülke ne yapılsa yapılsın bölünmedi, yıkılmadı. 1980 öncesi beş bin Türk gencinin heba edilmesi bir oyun değil miydi? Ona rağmen bölünmeyen, yıkılmayan bu gençlik, şimdi en büyük tehlikeyle yok edilmeye çalışılıyor . Bu yüzden bu

felaketle mücadele eden, yazan-çizen herkesi canı gönülden destekleyip kutlamakla birlikte, biraz olsun katkıda bulunabilmek için birikimlerimi bu kitap aracılığı ile paylaşmak istedim.

Uyuşturucu nedir? İnsanlık ve Türk Tarihi'nde uyuşturucu. Özellikleri, etkileri, belirtileri nelerdir? Anne-babalar, öğretmenler, polis, gençler, medya ve toplum olarak ne yapmalı?

Tüm bunları yaşamdan örneklerle anlatmadan önce uyuşturucu ve terör ilişkisini görelim...

TERÖR VE UYUŞTURUCU

Avrupa Polisi'nin (EUROPOL) açıklamasına göre, Avrupa çapındaki uyuşturucu pazarında ilk sırayı PKK terör örgütü almaktadır. Örgütün uyuşturucudan yılda 300 milyon dolar gelir elde ettiğini belirten EUROPOL, Orta Asya'dan, Avrupa'ya kadar olan uyuşturucu trafiğinin kontrolünün de PKK'nın elinde olduğunu vurguluyor.

BM kaynaklarına göre küresel getirisi 500 milyar doları bulan uyuşturucu kaçakçılığı, terörist organizasyonlar için cazip bir finansman kaynağı.

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ile İlgili Suçlar Dairesi (UNODC) tarafından 2007 tarihinde, Cenevre'de açıklanan raporda, dünyanın en büyük uyuşturucu sağlayıcılarının Afganistan'ın güneyi, Güneybatı Kolombiya ve Doğu Myanmar gibi merkezi otoritenin dışındaki bölgeler olduğuna yer verilirken, Afganistan'dan gelen eroinin PKK terör örgütü tarafından Yunanistan, İtalya ve Romanya üzerinden Avrupa ülkelerine

taşındığı ve örgüt mensupları tarafından satılarak önemli miktarda finansman sağlandığına dikkat çekiyor.

Terör örgütünün bu ticareti yaparken bir yandan da Türkiye içinde iç pazar oluşturmaya çalıştığını unutmamalıyız. Bir bağımlının günde en az 1 gram eroin kullanacağını düşünürsek; sadece İstanbul'un bile sayıları binlerle telaffuz edilen bağımlı sayısıyla, günde onlarca kilo eroinin pazarı haline geldiği ortada.

Terör örgütlerinin her eve, her semte giremeyeceğini biliyoruz. Savunduğu fikirlerin her semtte aynı desteği göremeyeceğini bilen örgütler, uyuşturucu yoluyla hemen her kesime ulaşabilmektedir. Terör örgütleri hedeflediği gençliğin yaş, eğitim, ekonomik durumuna göre esrar, eroin, hap, kokain kimliğinde evlere girip, YOK ETME amacına ulaşabilmektedir.

Peki nedir bu? Nereden geldi? Ne zamandan beri var? Önce bunları görüp, sonra ne yapabileceğimize bakalım.

İNSANLIK ve TÜRK TARİHİ'NDE UYUŞTURUCU

“Senden önce gelenden ibret al ama senden sonra gelenlere ibret olma”

Sokrates

İnsanların yazı bilmedikleri, ilkel olarak yaşadıkları zamana “tarih öncesi” denir. O zamanlardan beri bazı bitkilerin mitolojide, dinde, sanatta, kişi ve toplum hayatında, ekonomide, politikada, savaşta, bilimde ve tıpta oynadıkları roller olmuştur. Daha sonraları sentetik maddeler de bunlara eklenmiştir.

İlk insanlar, yaşadıkları çevrede bulunan birçok bitkinin ruhi durumları üzerinde etkili olduğunu anlamaya başlamışlardı. Himalaya Dağları eteklerinde yetişen Rauvolfia Serpentina, And dağlarında yetişen koka ağaçları, çöllerde yetişen kaktüsler ruhsal hayatı değiştiren bitkiler arasında ilk tanınanlardı.

Bu tür maddelerin insan ve toplum hayatına ilk girişi, ilkel dinlerdeki dualar, ayinler, seramonilerle başlar. Neden oldukları ruhsal değişiklikler doğaüstü güçlere bağlanmış ve dini törenlerin ayrılmaz parçaları haline gelmişlerdir.

Eldeki yazılı kaynaklara dayanarak keyif verici maddeler arasında ilk olarak alkol hakkında bilgi vardır. M.Ö 4000 yıllarında Mısır'da biraya benzer bir içki yapıldığı bilinmektedir.

Afyon ve esrar hakkında da ilk kayıtlara bu devrede rastlanır. M.Ö 4000 yıllarında Aşağı Mezopotamya'da yerleşmiş Sümerler'in, haşhaş ve kenevir yetiştirdikleri ve bu maddeleri tedavide kullandıkları hakkında kayıtlar vardır.

İsviçre'de, Göller Bölgesi'nde Taş devri kalıntıları arasında haşhaş kapsülleri bulunmuştur. M.Ö. 3000-612 yılları arasında, Yukarı Mezopotamya'da, Dicle ve Büyük Zap ırmağı arasında, önce Asur kentinde uygarlık kuran, sonra Suriye ve Mısır'da egemen olan Asurluların haşhaş ekimini bildikleri ve ona dini saygı gösterdikleri, yaptıkları tanrı ve kral heykellerinde işledikleri haşhaş motiflerinden anlaşılmıştır.

Sümer, Asur, Mısır ve daha sonra Yunanistan ve Roma'ya yayılan haşhaş ekiminin ilk çıkış yerinin Anadolu'nun Batı bölgeleri olduğu sanılmaktadır. Sümerler'in, Mezopotamya'ya gelmeden önce yaşadıkları Sın-Tchiang dağları çevresinde haşhaş ekimi yapılıyordu. Buraya haşhaşın Çin'den geldiği tahmin edilmektedir.

Haşhaş tarımının ilk olarak Avrupa'da İsviçre, Yakın Doğu'da Anadolu ve Uzak Doğu'da Çin'den başladığını gösteren kalıntılar vardır. Başlangıç neresi olursa olsun, haşhaş ve ondan elde edilen ürünlerin ilk olarak yaygın kullanıldığı bölge Yakın Doğu ve Akdeniz kıyıları olmuştur. M.S. VIII. yüzyılda Arap tüccarları afyon ve haşhaşı kervanlarla İran üzerinden Hindistan'a ve daha sonra Çin'e götürüp yaydılar.

M.Ö. 1000-900 yıllarında Anadolu'dan Yunanistan'a geçen haşhaş, önce

yalnız yağı için daha sonra ise yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Yunan mitolojisinden günümüze gelen en eski belge Homeros'un İlyada ve Odysseia adlı eseridir. Homeros'a göre Yunanlı gençler savaşa gitmeden önce ölüm korkusunu duymamak için afyon çekerlermiş.

Tarihte Haşhaşın, Haşhaşiler, Haşii gibi isimlerle anılan 1091-1276 yılları arasında Alamut Kalesi'nde hükümrân olan bir devlet vardır. Haşhaşinlerin tarihi İran'da yüksek bir dağ üzerinde bulunan Alamut Kalesi'nin, Hasan Sabbah tarafından zaptı ile başlar. Haşhaş ve şarap kullanan Hasan Sabbah, gizli bir örgüt kurarak, Alamut Kalesi'ni ele geçirdi ve Fedai denilen güçlü kuvvetli gençleri esrara alıştırarak adam öldürmede kullandı. Sabbah'ın emrini yerine getirmek için babasını bile öldüren fedailer, cani ruhlu insanlar haline gelmişti.

980-1037 arası yaşamış olan İbn-i Sina'nın içinde haşhaş ve afyon bulunan birçok ilacı çeşitli hastalıkların tedavisinde kullandığı bilinmektedir.

Yavuz Sultan Selim, ızdırıp çektiği Şiipençe'nin ağrılarını hafifletmek için afyon merhemi kullanmıştı.

Görüldüğü gibi çoğunlukla tedavide kullanılan bu maddeler keyif verici olarak da kullanılmıştır. 1611-1682 arası yaşayan Evliya Çelebi, “Seyahatname”sinde, İstanbul'da esrar yapan ve satan dükkanların bulunduğunu yazmıştır. “Esnafi Benkciyan” denilen bu dükkanların sayısı 16 olup, en çok Süleymaniye'deki “Tiryakiler” çarşısında bulunan bu

dükkanlardan kolayca esrar macunu sağlamak mümkünmüş.

Esrar ve haşhaşın dünyaya tanıtılması Marco Polo'nun Uzak Doğu gezisinden sonra olmuştur. Napolyon, Arap Yarımadası'na gelmek için Mısır'da kamp kurduğu zaman askerleri arasında haşhaş kullanımının gittikçe yayıldığını gördü ve bir emirle bunu yasaklayarak, kullananları şiddetle cezalandırdı. Buna rağmen haşhaşın kullanımı askerler arasında arttı. Askerler yurda döndüklerinde haşhaşı Fransa'ya soktular.

Tarihte, uluslararası ilişkilerde uyuşturucuların etkisi en çok “Afyon Savaşları” olarak bilinir. Çok eski çağlardan beri Çin'de afyon ve esrar kullanıldığını gösteren sayısız belge vardır. Bunların keyif verici olarak kullanımını Araplar Çin'e tanıtmıştır. İçiminin artması üzerine afyon, 1729'da Çin imparatoru Yuan-Chekai döneminde yasaklandı. Afyon satan dükkanlar ve içim evleri kapatıldı. 1800'de Çin'e afyon sokulması sıkı tedbirlerle önlendi. Ancak, kaçak afyon satışı devam etti. Kullanan ve ölenlerin sayısı artmaya başladı. Hatta hanedandan bir prensin de öldüğü söylenmektedir. Çin'in tedbirleri ve uyguladığı baskı üzerine İngiliz hükümeti araya girdi. Afyon satışına devam eden bir İngiliz tüccarının öldürülmesi üzerine 1839'da savaş başladı. İngilizler, Chang-Hai'ye çıkarma yaptılar. Kentin işgalinden sonra 1842 Nankin anlaşması yapıldı. On bin İngiliz askeri 350 milyonluk Çin'e karşı zafere ulaşmıştı. Anlaşmaya göre Hong-Kong limanı İngilizlere verildi ve ticarete açıldı. Böylece Çin'e sokulan afyon miktarı artmaya başladı. Amerika ve Fransa da Çin'deki afyon piyasasına girdiler. 1856'da yeni yasaklamalar getiren Çin'e karşı Fransa ve Amerika da savaş açtı. Savaş iki yıl sürdü ve galip devletler Çin'e serbestçe afyon satışı hakkını elde ettiler. Çaresizlik içinde geçen yıllardan

sonra morfin, eroin, kokain kullanımı yaygınlaştı. 1927'de Tchang Kai-Chek milli bir hükümet kurarak haşhaş ve afyon ekimine son vermek için sert uygulamalar başlattı. Eken ve kullanana idam cezası getirdi. 63 kişiyi idam ettirdi. Bunun üzerine Japonlar, Çin'in kuzey ve orta bölgelerini işgal etti ve tekrar savaş başladı. 1949'da Mao-çe-Tung başkanlığında kurulan hükümet, afyon ve haşhaşın ortadan kaldırılması için daha sert çalışmalar başlattı. Eski afyon bağımlısı olan binlerce kişi idam edildi. Buna rağmen halen Çin'de ekilen afyon ve haşhaş, yasadışı yollarla morfin ve eroin yapılarak Avrupa'ya gönderilmektedir.

İlkel çağdan yakın tarihe kadar binlerce örnek vermek mümkün. Bazen tıpta, bazen keyif verici olarak yarattığı sonuçlar açısından bilinen isim-olaylara ait örneklerle bu maddelerin insanlık üzerindeki etkisini özetlemek mümkün. Uluslararası ilişkilerdeki rolü açısından tarihimizden de örnek vermek için son savaşımız olan Kıbrıs Harekatı'nın bazı ayrıntılarını kısaca hatırlayalım.

Türkiye'de eroin özellikle 1936 yılından sonra bir süre yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bunun nedeni, 1936 yılında bir Japon firmasının Türk afyonundan eroin yapmak için hükümetten aldığı izin ve kurduğu eroin imalathaneleridir. Bunlardan ilki İstanbul'da, Taksim yakınlarında Mecidiye Kışlasında çalışmaya başlamış, kısa zamanda piyasaya çıkarılan eroin, İstanbul'un çeşitli semtlerinde kolayca alıcı bularak yayılma eğilimi göstermiştir.

Eroinin gittikçe yayıldığı ve zararlı etkilerinin görüldüğü bu anda aynı

Japon firması, bir Fransız firması ile işbirliği yaparak Çengelköy'de ikinci bir fabrika daha kurmuş, bunu Eyüp yakınlarında açılan üçüncü fabrika izlemiştir. Japonların İstanbul'a gelip, “Harika bir ilaç. Zihni açar, neşelendirir” diye propagandasını yaparak kurdukları bu eroin fabrikalarının kısa süre sonra zararlı etkileri görülmeye başlandı. Atatürk başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, bu zararlı ilacın, yani eroinin yasaklanması ve fabrikaların kapatılması için karar almış, stoklar ve cihazlar yok edilmiştir.

1969 yılında Amerika'da uyuşturucu madde kullanan gençlerin artması ve konunun iç politika sorunu haline gelmesi üzerine Başkan Nixon Türk Hükümeti'ne başvurarak, “Türkiye'de haşhaş ekiminin derhal durdurulmasını, Amerikan gençliğinin genellikle Türkiye'den gelen afyon ve eroinle zehirlendiğini, Türk Hükümeti'nin kısa süre içinde buna kesinlikle bir çare bulmasını” istemiştir. Ekilmiş haşhaşların imhasını, buna karşılık üretici köylüye Amerikan Hükümeti'nin tazminat vereceğini bildirmiştir.

Devrin Başbakanı Süleyman Demirel, haşhaş ekiminin ve afyon üretiminin dünyanın birçok ülkesinde yapıldığını belirterek şöyle cevap verir; “Türk köylüsü haşhaş afyon sakızı için değil, afyon yağı, küspesi için eker. Haşhaş ekim bölgelerinde bir tane afyon bağımlısına rastlayamazsınız. Tazminat ödeyerek haşhaş ekinini ortadan kaldırmaya olanak yoktur. Türkiye'deki afyon üretimi Amerika'daki uyuşturucu kullananların bir aylık ihtiyacına bile yetmez. Bu konuda ABD yanılmaktadır. Türk köylüsünün bu geleneksel ekimini tamamen ve süratle ortadan kaldırmak, onları başka

bir geçim alanına alıştırmadan, kaçakçılığı onleyecek çareleri aramadan haşhaş ekimini yasaklamak büyük sosyal ve ekonomik sonuçlar ortaya çıkartacaktır”

Bu karşı duruşa rağmen kısa bir süre sonra devlet duruşunu değiştiren eylem gerçekleşti.

1971 yılında Viyana’da yapılan Birleşmiş Milletler Sekreterliği’ne bağlı Uyuşturucu Maddeler Dairesi’nin kararlarına katılan Türkiye, 30 Haziran 1971’de 13881 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5/2654 sayılı hükümet kararıyla haşhaş ekimine ve afyon üretimine son verir. O günden sonra haşhaş ekimi ve afyon retimi Türkiye için politik ve ekonomik bir sorun haline gelmiştir. 1974 yılında kurulan CHP-MSP koalisyon hükümeti, haşhaş ekimine yeniden başlamak için girişimde bulundu. Bu girişim Amerikan kamuoyunda ve uluslararası kuruluşlarda yankılar yaptı. İki lke arasında sorun yaratacak duruma gelindi. Uzmanların görüşüne göre Türkiye’nin elinde bulunan haşhaş tohumlarının çimlenmesi için ekiminin 1974-75 yılında başlatılması gerekmektedir. Tohumlar bu yıllarda imlenmezse Türk haşhaşı ve bundan elde edilen yüksek kaliteli afyon türü, bütün insanlık için kaybedilmiş olacaktı. Afyonun tıpta kullanılan bir çok önemli ilacın hammaddesi olduğu düşünülürse, bu kaybın büyüklüğü de ortaya çıkar. Türkiye, afyon piyasasında yerini korumak ve bu kaynaktan yararlanma, dünya ilaç sanayinin ihtiyaı, yüz bine yakın afyon üretici ailenin ekonomik durumu gibi unsurları göz önüne alarak, 1974-75 döneminde 6 il ve 4 ilçede haşhaş ekimine izin vermiştir. 2 Temmuz 1974 günü Meclis’te gündem dışı konuşma yapan Başbakan Bülent Ecevit konu hakkında şöyle diyor;

“Hükümet, haşhaş ekiminden insanlığın en küçük ölçüde zarar görmemesi için etkin tedbirler almayı insanlık görevi sayacaktır. Dünyada kimse bundan kaygı duymamalıdır”

Bilindiği gibi 20 Temmuz 1974 yılında Kıbrıs Savaşı başlamıştır. Prof. Dr. Çağrı Erhan bu konuyla ilgili şu tespiti yapıyor;

“Kısa süre önce kullanıma açılan ve 1973-76 dönemine ilişkin 247 belgeyi içeren 30 ciltte (ABD Dışişleri Bakanlığı'nın yayınladığı ABD'nin Dış İlişkileri Serisi), Türkiye ile ABD arasındaki afyon krizi anlatılmaktadır.

Belgeler dikkatle incelendiğinde, Amerikan arşivlerindeki belgelerin çoğu Kıbrıs meselesiyle ilgili Türkiye'de yapılan çalışmalara yeni bilgiler ekleyebilir. Mesela Amerikan Kongresi, silah ambargosu kararını ilk olarak Türkiye'nin Kıbrıs Barış Harekatını gerçekleştirmesinden önce almıştır. Karar, CHP-MSP koalisyon hükümetinin haşhaş ekim yasağını kaldırmasına dair tepki olarak alınmıştır”

Tarih öncesinden günümüze uyuşturucuyu özetledik. Tedavi edici olanın, bazen ölümlere, savaşlara sebep olduğu, gençliği, milletleri, dünyayı ne derece tehdit edebildiğini gördük.

Bu bölümü “Sevgi Gençti” şiiiriyle bitirelim.

Neredeyse insanlığın varoluşundan bu yana en karanlık tehditlerden biri olan olgunun, dehşeti taze bir ömre nasıl yüklediğini “Sevgi Gençti” şiirinde görelim...

SEVGİ GENÇTİ

Seher 13'üneydi
Koyu solcuydu.
Yiyip yutmuştu sosyalizmi,
Okumuştı alfabesini.
Eşitlik diyordu habire...
Ortaokuldaydı,
Orta yerindeydi evleri
İstanbul'un.

78'di yıl, 978.
Karışıkı İstanbul
Memleket karışıkı.
Sert bakıyordu yaşına rağmen.
Faşistleri sevmiyordu.
Kardeşini seviyordu
3 yaşında Sevgi,
Adını seviyordu

O'nu seviyordu bir tek.

Halil 15'indeydi
Katıksız milliyetçi.
Müslüman,
Bozkurt torunu.
Su gibi ezberlemişti
Dokuz ışığı.
Lisedeydi kavgada.
Komüniste bilenirdi dişleri
Türklüğü silmektir bütün işleri.

Sevmiyordu
sol eline saat takanı,
Bıyığını ağzına bırakanı.

Yıl 78, 978
Evleri Seher gile yakın,
Hele şu kıza bakın
bakın şu namussuza.
Çok güzel,
Güzel ama Komünist orospu.

Anası Nergis Teyze
İyidir

Babası babamla aynı iştendir
Ama bu kız
Goministtir,
Güzelliği nafiyledir.

Kaç kez yolunu kesti
Seher'in yoldaşları,
İntikamını aldı öbür gün
Ülküdaşları.

Sürdü gitti bu didişme
80 oldu, 980
Her yer asker dolu
Pat diye darbe oldu.

Sevgi 5'ine
Seher 15'ine basmıştı,
Okulları yurtları
Asker basmıştı.

17'lik Halil zar zor

Lise sondaydı.
Ülküdaşları hapiste
Halil'se okuldaydı,
Ve hâlâ ona göre
Seher kötü yoldaydı.
Beyaz camdaydı paşa
Ya ya ya, şa şa şa
Paşa paşa çok yaşa.

Aydın diyordu bunu
Gazeteci ve yazar,
Köylü diyordu bunu
cahil ve okur yazar.

'Memlekette işler kötü
Gelişimiz bundan ötürü'
Ya ya ya, şa şa şa
Paşa paşa çok yaşa.

Nergis Teyze sevindi
Seherler kurtulacak,
Akılları çelenler
Bir bir kurutulacak.

Sevgi 9'undaydı güleçti
84'e girerken ilkokul 3'e geçti.

Paşa her şey biliyor
Ekonomi biliyor,
Alman doları derken
Dinde fetva veriyor.

Her şey güzel olurdu
Siyaset olmasaydı,
Mecliste hadi neyse
Okulda olmasaydı.

Böylece bulundu fail;
Birinci suçlu işçi
ikinci öğrenciler.
Çözüm getirdi paşa
Demokrasi getirdi,
Gence yasak siyaset

Diskoya gitmeliydi,
Siyaseti yalnızca
Partiler bilmeliydi.

Halil tıbbiye sonda
Seher kimyacılıkta,
Bir şeyler oluyordu
Yolda karşılaştıkça.
İkisi de gülüyordu
Paşa her konuştuğça.

Ne oldu bitti derken
önce söz, nişan
derken...

İkisi de ortayı bulmuştu.
Kavgada tek kazanan
silahı satan.
El ele olmalıydı insan.

Mutluydular
Paşaya ve sonrasına katılmadan.
Öğrenci, genç dediğin

siyasi olmalıydı,
Kavga olmadan da
insan düşünmeliydi.

Sevgi büyüyordu
Siyasetten uzak
İstanbul'da.
İstanbul bir tuzak.

Ve, Sevgiler 18'e girdiler
İstanbul 93'e,
993'e.
Rock dediler
Sevgiler,
Aşk dediler sekse
İçki miçki
marka filan,
Güldüler olur olmaz.
Gençtiler,
kendilerinden geçtiler.

Neyse ki siyaset yoktu
Bir de o olsaydı hele

İşler hepten bomboktu.

Nergis Teyze kızıyor
Halil çok bozuluyor
Biz de gençtik ama diyor
Seher, kederleniyor.

Sevgiler eğleniyor
Posterlere tapıyor,
Önce burundan
derken
artık iğne yapıyor.
Sevgiler ağlatıyor
Sevgiler
Sevgi
Sev
S...

3 yıldır böyle dedi
Var yok hepsi tükendi.
Seher de ben de gençtik
Fikir için savaştık,

ama
sevdik
anlaştık
siyasetle kaynaştık.

Sevgiler farklı ama
Farklı şimdiki gençler,
96 oldu ama Suçlu 80'dekiler
Siyasetten korkanlar
Eroin getirdiler.

Anlamsız gencecikler
Sevgisiz sevgicikler,
Tükeniyor günbegün
Ve bir gün ölecekler.
Korkuyorum şimdiden
Seher hamile diye,
Doğacak çocuğumu
Eroin alır diye.

Halil,
anlattı ağladı.
Nergis Teyze,
bayıldı.
Seher,
teşhis etti
göl gibi kardeşini.

Adli tıp morgu/İSTANBUL(1996)

2. BÖLÜM

- **UYUŞTURUCUNUN TANIMI VE ÇEŞİTLERİ**
- **ETKİLERİ ve BELİRTİLERİYLE MADDELER**
- **AFYON ve AFYONDAN ELDE EDİLENLER**
 - **Morfin**
 - **Eroin**
 - **Kodein**
 - **Metadon**
- **ESRAR VE ESRAR GRUBU**
- **UYARICILAR**
 - **Amfetamin**
 - **Kokain**
 - **Crack**
- **UYKU VERENLER**
 - **Barbituratlar**
 - **Trankilizanlar**

- **HALÜSİNAJENLER**

- Lsd
- İnhalants
- Ecstasy
- Bonzai(sentetik cannabinoid)
- Metamfetamin
- BAĞIMLILARLA RÖPORTAJLAR

“Bir insanın bildiğini sandığı şeyi öğrenmesi imkansızdır”

Epiktetos

UYUŞTURUCUNUN TANIMI

Şimdi uyuşturucu maddeleri, bilinmesi gereken yönleriyle ve gerektiği

kadarıyla öğrenelim. İnsan üstündeki etki ve belirtilerini, sokak isimlerini yaşanmış olaylarla görelim.

Uyuşturucu maddelerin bilinen tanımı şöyledir; merkezi sinir sisteminde giderilmesi mümkün olmayan tahribatlar meydana getiren, bedeni ve ruhi faaliyetlerini geçici olarak bütüne yakın bir oranda değiştiren, normal çalışmalarının dışına çıkaran bitkisel, sentetik bileşimler.

Genel olarak;

- Kimyasal niteliği ile canlı organizmanın görev ve yapısını etkileyen,
- Ferdin bünyesinde fiziki ve psikolojik bağımlılık meydana getiren,
- İnsanın çalışma ve zihni faaliyetlerini değiştiren,
- Kötüye kullanılması fert ve toplumun büyük zararlar görmesine yol açan her çeşit tabii ve kimyasal maddelerdir.

Bir maddenin uyuşturucu olarak değerlendirilebilmesi için;

- Uluslararası antlaşmalara bağlı olan listelerde böyle bir maddenin ilan edilmiş olması,
- Maddenin toksin etkisinin bulunması,
- Keyif verici etkisinin bulunması,
- Gittikçe artan miktarlarda kullanılması için eğilim duyulması,
- Kullanılması halinde fiziki, psikolojik ya da her iki şekilde bağımlılık yapması,
- Kesilmesi halinde ise bazı yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması gerekir.

Bu tarifi irdelersek, uluslararası antlaşmalarda bir maddenin uyuşturucu ilan edilmesi bölümüne dikkat çekmek istiyorum. Şöyle ki; Extacy diye bilinen sentetik hap ilk üretildiğinde Amerika'da “mutluluk hapi” olarak eczanelerde satılıyordu. 60'lı yıllarda meydana gelen ölüm olaylarının ardından uyuşturucu olarak kabul edildi. O halde, gittikçe şekli, türevleri değişerek üretilen maddelerin sadece henüz yasal uyuşturucu kapsamına alınmaması, onların masumiyetini göstermemektedir.

İnsanoğlu yaradılışında vücuduna gerekli olan maddeyle mükemmel donatılmıştır. Buna sonradan eklenen her fazlalık, vücudun doğal dengesini bozmakta ve arızalara sebep olmaktadır. Doğa gibi vücut da bir denge üzerine kurulmuştur ve bu dengeyle oynamanın elbette ki bir bedeli vardır.

Bozulduğu zaman, insandan daha korkunç bir yaratık yoktur.

Uyuşturucu maddeleri türlerine göre şöyle sıralayabiliriz;

1- Afyon ve türevleri

- Afyon
- Morfin
- Eroin
- Kodein
- Metadon

2- Esrar ve türevleri

- Hint keneviri
- Esrar reçinesi

- Sıvı esrar

3- Uyarıcılar

- Amfetamin
- Kokain
- Crack

4- Uyku verenler

- Barbitüratlar
- Trikilizanlar

5- Halusinojenler

- LSD
- İnhalants
- Extasy
- Bonzai(sentetik cannabinoid)
- Metamfetamin

ETKİ VE BELİRTİLERİYLE UYUŞTURUCULAR

1- Afyon ve afyondan elde edilenler

Afyon

Haşhaş bitkisinin meyvelerinden elde edilen afyonun buruna hoş gelmeyen bir kokusu vardır. Kısa boylu, yeşil renkli bir bitki olan haşhaş, renkli çiçekleri yüzünden bazı Avrupa ülkelerinde süs bitkisi olarak ekilir. Afyon, bu bitkinin bünyesinde dir. Nasıl elde edildiğini anlatmanın gereğı yok. Bileşiminde protein-şeker-yağ-kauçuk gibi maddelerin yanı sıra morfin, eroin, narkotin, kodein, papoverin gibi alkoloitler vardır. Türkiye'de yetişen afyonun bileşiminde daha çok morfin bulunduğ u görülmüştür. Ham afyon, kimyasal değ işime uğ ramamıştır. Hazırlanmış afyon, üzerinde bir takım iş lemlere giriş ilen, tıbbi afyon ise hekimlikte kullanılır hale getirilmesi için laboratuvar iş lemlerinden geç miş afyondur.

Başlangıçta ağrı kesici, öksürük giderici etkileri olduğ undan bu tür şikayetleri olan kimseler doktora gitmeden bunu kullanırlar veya biri ikram edince ya da “herkes içiyor, ben de deneyeyim” diye baş larlar. Çiğneyerek ya da sigara ile içilebilen afyon aynı tesiri gösterir. Başlangıçta ağrı azalır, üzüntü kaybolur, keyif hali baş lar. Buna balayı derler. Fakat kısa süren balayından sonra mide bulantısı, baş dönmesi, renk solması, kalp ve solunum yavaşlaması ile zehirlenme hali baş lar. Koma ve ölüm tehlikesi olur. İlk alanlarda büyük bir zarar görülmeyebilmekte olsa da birkaç kullanımda hastalık başlamıştır.

Sıralayacak olursak afyonun kullanım belirtileri şöyledir;

- Mide bulantısı
- Baş dönmesi
- Vücut renginin solması
- Kalp ve solunum yavaşlaması
- Sık ve ağır seyreden bağırsak rahatsızlıkları
- Bilinç kaybı

Sokak isimleri; Big D, siyah hap, cin, pekmez, at, çamur, skag...

Yaşamdan bir olay (2)

Akşamüstü büroda çalışıyordum. Telefon çaldı. Bir evde cinayet işlenmiş. Cinayet mahallinde uyuşturucu bulunmuş ve katil uyuşturucunun etkisindeymiş. Hemen gittim. Bir bekar evi. Yer sofrası kurulmuş. Bir kişi bıçakla öldürülmüş. Bir diğeri yaralı ve biri de yakalanmış. Olay şu;

Aynı evde kalan iki genç öğretmen, İstanbul'a yeni tayin olan ve ilk kez İstanbul'a gelen arkadaşlarını ağırlamak için evde yer sofrasına yemekleri ve içkileri hazırlamışlar. Yeni arkadaşları daha önce hiç içki, uyuşturucu, esrar ve benzeri maddeleri kullanmamış. Yer sofrasında bağdaş kurarak otururlar. Daha önce uyuşturucu denemiş olan iki genç öğretmen yeni arkadaşın yiyeceğine koydukları afyonun kendilerindeki geçici etkisini beklerken, yeni öğretmen birden “ayaklarım nerede” diye bağırmaya başlar. Bağdaş kurarak oturduğu için poposunun altındaki ayaklarının kaybolduğunu zannetmektedir. Genç öğretmen “ayağımı çaldın” diyerek yanındaki arkadaşını bıçaklar. İlk darbede ölen arkadaşına yardım etmek

isteyen diğeri de ağır yaralanır.

Toplumda, “Bir defa kullanmakla bir şey olmaz” diyenlere sormak lazım; Biri ölü, biri yaralı, biri de en güzel yıllarını hapiste geçirecek gencecik üç öğretmenin yok olan hayatlarına, “Bir şey olmamış” denilebilir mi?

Morfin

Afyonun içerisindeki zehirlerden en tanınmışıdır. İsmi Yunan mitolojisindeki uyku ve rüya tanrısı olan Morpheus'tan almıştır. 19.yy. başlarında bulunmuş olup, uyuşturucu olarak kullanımı asrın sonlarına doğru olmuştur. Özellikle Amerika'da iç savaşlar esnasında yayılmıştır.

Başlangıçta ağrı kesen ve sahte bir neşe veren özelliğiyle tıpkı afyon gibi bağımlılık yapar ve gerçekten hasta olan bile hastalığı geçtiği halde morfini kullanmak ister. Böylece alışır. Ağrılar, sıkıntılar yeniden ortaya çıkar. Uyuşukluk, sersemlik hali başlar.

Belirtilerini şöyle sıralayabiliriz:

- Aşırı uykusuzluk
- Aşırı sinirlilik hali
- Ellerde gözle görülür titremeler

- Gözbebeklerinde küçülme
- Hafızada zayıflama
- Karar verme gücünün azalması

Sokak isimleri: Hayalperest, cevher, Amerikan kelebeği, Matmazel Emma, maymun...

Eroin

Afyonun içinde bulunan alkaloidlerden birisi olup, asitle birlikte kimyasal işleminden geçirilerek oluşur ve bu yüzden sirke gibi kokar. Koklanması bile tehlikeli olan eroin, morfinden on kat daha tehlikeli bir maddedir. En çabuk alışkanlık yapan, çoğunlukla tek kullanımda bile bağımlı hale getiren, öldürücü olabilen en tehlikeli uyuşturuculardandır. Başlangıçta tattığı keyif hali, bir ya da iki kullanımda kaybolur ve kişi artık sadece krizden kurtulup bir nebze rahatlayabilmek için kullanmak ister. Artık köledir. Dünyayla ilişkisi kalmaz. Sadece maddeyi bulmaktır onun için önemli olan. Ahlaki, ruhi, fizik anlamda çökmüştür. Eroin temin etmek için yapmayacağı hiçbir fenalık yoktur. Ve her defasında kullandığı dozu artırmak zorundadır. Bu, daha fazla zarar, daha çok para demektir. Dolayısıyla suç işlemek kaçınılmazdır. Sonuç çoğunlukla ölümdür.

Belirtilerini fiziki ve ruhi belirtiler olmak üzere ikiye ayırılır.

Fiziki belirtiler:

- Gözbebekleri genişler
- Göz renkleri sarılaşır
- İdrar ve ter azalır
- Baygınlıklar olur
- Burun morlaşır
- Koku alma azalır
- Cinsel düşkünlük başlangıçta artar fakat sonra cinsellik tamamen biter.

Ruhi belirtiler:

- Hafıza kaybı ve şuurda düşme olur
- Dikkat zayıflar
- Ahlaki çöküntü olur
- Suç işleme (hırsızlık, fuhuş, cinayet vb) başlar
- Çevresindekileri alıştırmaya gayret eder.

Sokak isimleri: Cevher, süprüntü, beygir, beyaz, beyaz cevher, şey, kar, sır, oğlan...

Yaşamdan bir olay (3) A.Y yaş 18 madde bağımlısı Anlatıyor

Konya’da yaşıyorum. Ortaokul yıllarında müdüre bıçak çektim, okuldan atıldım. Başka okula geçtim, orada bir arkadaş ortamı oldu. Önce esrara başladım. 14-15 yaşında arkadaşın biri hap getirmiş, merak ettim, denedim. Zaten beynim uyuşmuş. Zamanla altı-yedi hapa çıkardım. Bize eroini extasy ile verdiler, şimdikilere bonzai ile veriyorlar. Babam öldü, annem farkında ama konduramıyor. Bir gün arkadaşlarımdan biri karşımda eroin içiyor. O arada okulu da bıraktım. Tornacılık yapıyorum. “Oğlum onlar pislik. Gel sen bundan iç” dedi. Kendisi parayı karşılayamadığı için illa karşısındaki birine aş verecek, bizim üzerimizden de ekmek yiyecek. “Getir” dedim, içtim. Artık eroinmandım. Günde üç-dört paket içmeden yaşayamıyordum. 55 kiloydum.

Çok büyük sınav

Evden çalışıyoruz, dışarda dolandırıyoruz. Şöyle düşünüyorum, bir kavga olsun, ben o kavgaya gireyim, biri beni öldürsün ya da ben onu öldüreyim hapse gireyim. Sonra taş kokaine başladım, içmediğimde evde sağlam kapı bırakmıyordum. Bir paketi geçtin mi torbacısın artık. Allah ne düşmanımı, ne beni, ne sevdiğim insanları düşürsün. Çok büyük sınav. Bacak kemiklerim birbirine geçiyordu. Yürüyemiyordum. Dolandırıcıyı dolandırıp, torbacının malını çalışıyordum. Eroin içip hırsızlık yapmayan adam tanımadım. Marketlerden çocuk maması bile çalışıyorduk. Torbacının çocuğu vardı, onun karşılığında mal veriyordu.

Kız yanımda öldü

Bir gün mahalleye gittim. Bir kız gördüm, krizden gitmek üzere. Herkes içiyor, kıza vermiyor. Bana yalvardı, içim acıdı. Çıkardım malı verdim. Kız kaydattı, iğneyi bir vurdu, nefesi kesildi, öldü. Elim ayağım tutuştu. Dokunduğum sigara izmaritlerini, iğneyi hepsini attım, kaçtım gittim. Bir saatten sonra bünye kaldırmıyor, sonun ölüm. Evdekiler halimi gördükçe perişan ama ben onlardan kopmuşum. Bir gün ablam aradı. Burayı bulmuş, geldim. Altı aydır iyiyim.

Yaşamdan Bir Olay (4)

Yazılı ve görsel basın defalarca konu hakkında medyatik kişilerin dramlarına da sahne oldu. Henüz 18 yaşındayken bir telefon kulübesinde aldığı aşırı dozla yaşamını yitiren Deniz Lokman, mankenlik yapan, güzelliğiyle dikkat çeken bir genç kızdı. Basında geniş yer verilen Vildan K. ise öldüğünde henüz 17 yaşındaydı. Babasının ünlü gazeteci ve cemaat lideri olması sebebiyle günlerce haber sütunlarında yer aldı.

Esra Deniz LOKman'ın arkadaşlarındandı. Deniz'in aşırı doz alarak kendini öldürmesi, ölüm haberlerindeki ürkütücü görüntüleri onu oldukça etkilemişti. Kendi isteğiyle gelerek uyuşturucudan kurtulmak istediğini söyledi. Ayakta durmakta zorlanıyordu. Uyuşturucuya başlamadan önceki halini fotoğraflarından gördüğümde tanıyamamıştım. Son derece güzel olan bir genç kızın bir yıl içinde tanınmaz hale gelişi, neredeyse konuşamaması hepimizi çok etkilemişti. Tanıdığı bütün uyuşturucu satıcılarının yakalanmasını istiyor, adlarını ve adreslerini anlatıyordu. Arkadaşının akıbetinin kendisinin de sonu olacağını anlamıştı .Bizim için öncelik Esra'nın sağlığı ve güvenliğiydi. Hastaneye yatırdık, uyuşturucunun kanından temizlenmesi 28 günlük tedaviyle sağlanmıştı ancak aklından temizlenmemişti. Hastaneden kaçarak tekrar uyuşturucu kullanmaya devam etti ve aşırı doz alarak öldü. Annesinin, polisin, doktorların tüm çabalarına rağmen tekrar uyuşturucuya başlaması, “Uyuşmadan yaşamak istiyorum” diyen Esra'nın iradesini yok etmişti.

Yaşamdan bir olay (5) (isimler değiştirilmiştir)

Serdar uyuşturucu kullanma suçuyla narkotik şubeye getirildiğinde, 22 yaşında bir üniversite öğrencisiydi. Yanında gelen nişanlısı Özlem içki, sigara kullanmayan bir kızdı. Uzun uzun konuştuk, nişanlısını çok sevdiğini söylüyor, bırakma sözü veriyor, hastaneye yatmak istediğini, yardım etmemizi istiyordu. Özlem eğitilmiş, akıllı başında, sevimli bir kızdı. Nişanlısını çok sevdiğini, onu yalnız bırakmayacağını, yardım için, uyuşturucuyu bıraktırmak için yanında olduğunu söylüyordu. Hastaneye yatırdığımız Serdar da tıpkı Esra gibi bir süre sonra hastaneden kaçtı. Bir ay sonra tekrar yakalandığında nişanlısı Özlem'i de eroine alıştırmıştı. Özlem sebebini şöyle anlatıyordu;

“Serdar bana çok ızdırap çektiğini ve kendisini anlayabilmem için eroini denemem gerektiğini söylüyordu. Onun durumunu daha iyi anlamak istediğim için denedim ve artık ben de bağımlıyım.”

Birkaç ay sonra ikisi de yaşamlarını yitirdiler. Serdar'ın, “beni anlamak için” demesinin asıl sebebi ise eroinden dolayı biten cinsel yaşamıydı. Kullanıcıların eş ve sevgililerini alıştırmak istemelerinin asıl sebebi “iharet” kaygısı olur. Kendi cinsel yaşamlarının bitmesi yüzünden, vazgeçemedikleri eş, sevgililerini de maddeye alıştırmayı çare olarak görürler.

Kodein

Müptelası nadir görülen kodein, morfinden kimyasal yolla elde edilir. Eroin bulamayanların idareten kullandıkları bu maddenin uyuşukluk, reflekslerde azalma, iştah kaybı, kabızlık gibi belirtileri vardır.

Sokak isimleri: Okul çocuğu...

Metadon

Eroin ve diğer opioid bağımlılarının tedavisinde kullanılan bir sentetiktir. Ağız yoluyla kullanılan metadon uzun etkilidir ve eroinin yoksunluk belirtilerini baskılar. Uygun doz alındığında günlük aktiviteyi etkilemez. Enjektör kullanılmadığı için aids bulaşması önlenir. Yasadışı madde kullanımı azalır, sosyal işlevsellik ve üretkenlik artar. Ancak, bu yararları yanında bazı sakıncaları da vardır. Tedaviyi tamamlayanlar bir süre sonra tekrar daha önce kullandıkları maddeye başlayabilmektedirler. Kişi eroin yerine başka bir uyuşturucuya başlamaktadır. Kontrolsüz kullanıldığında eroine benzer etkileri vardır. Metadon yoksunluğu uzun süreli (Kullanım zaman aralığı) olduğu için metadon tedavisinin kesilmesi uzun zaman almaktadır. Devlete maliyeti yüksektir ve kontrolsüz kullanıldığında yasadışı hale gelir. Hasta metadonla birlikte eroin de kullandığında sonuç

ölüm olur.

Bu sakıncaları en aza indirmek için hasta seçimi ve metadon idame tedavisi programlarının oluşturulması çok özenle yapılmalı ve bazı kurallara bağlanmalıdır.

Metadon idame tedavisi geniş kapsamlı hizmet sunabilen, tıbbi danışmanlık ve psikoterapi hizmetlerinin entegre edildiği, yeterli doz politikalarının uygulandığı, yeterli ve kalıcı ekibin hizmet verdiği merkezlerde yürütülmelidir.

Yaşamdan bir olay(6)

Gazeteci Burak ERSEMİZ'in kaleminden DENİZ LOKMAN

YILLAR öncesinden sürüklenmişti bu güne 19 yaşındaki eroınman Deniz Lokman. 1994 yılında onunla tanıştığım İstanbul Narkotik Şube'de girdiği uyuşturucu krizine, henüz 14 yaşında ortaokul öğrencisi olduğu yıllarda davetiye çıkartmıştı. İlk sevgiliyle, esrarlı bir sigara tütürülerek verilen bu ölümüne startın gerisinde kocaman bir sevgisizlik, bir yürek boşluğu yatıyordu.

Ve o yıllarda işte bu satırları yazdı küçük günlüğüne;

“elim terledi avucunda

Sen iste ölürüm

Bizim sevgimiz bir kördüğüm

Sendin o gece düşümde gördüğüm

Çaresiz dünya bizim için bir kötürüm

Sen benim karşımda bir taze çiçek

Ben senin karşımda sıcak bir içecek

İç beni
Senin için ölürüm.

Evet öldü.. Ve ne yazık ki gözlerimizin önünde öldü. İki yada üç ayda bir bulaştığı işlerden yakalanmasıyla hırsızlık yapmasıyla benim dizi röportajımla gazetelerde yani kamuoyunun , devletin, polisin, sağlıkçıların, hukukçuların hiçbir şey yapmayan ben de dahil herkesin gözleri önünde öldü O.

Deniz ile ilgili çıkan sona haber cenazesiydi. Bir önceki ise benim cesedini teşhis ettiğim “Altın Vuruş” ile kayıp gittiği Fatih’te bir çocuk parkında kimbilir belki de çocukluğunu ararken hem de ölümüne ararken bulmak için bastığı iğne kolundayken cesedinin fotoğrafının yayınlandığı ölümünün haberi idi. Deniz’i birkaç kez eroin parası bulmak için karıştığı adli olaylarda birkaç kez uyuşturucuyla yakalanmasıyla tanışmış, haberlerini yapmıştım. Bağdat Caddesi’nde Caddebostan’da büyümüş zeki ve güzel bir kızken “ilk sevgili” ile ölümüne davetiye çıkarmış bir kızdı. Hayatını dizi yazı yapmak için geceleri aramaya başladım mekanlarda..

Deniz’i Maçka’da bir gece kulübünde uyuşmuş halde buldum. Ayıldıktan sonra dedesinin Göztepe’deki evine bıraktığımız Deniz, ertesi sabah randevu saatinde uyuşturucunun etkisinden kurtulmuş, okula gitmeye hazırlanan bir öğrenci gibiydi. Bir ara ortadan kayboldu. Döndüğünde yine eski Deniz karşımızdaydı. Sabah kapıyı açan cici kız yoktu. Belli ki, sabahın 10.00’unda günün ilk eroini damarlarında dolaşmaya başlamıştı. Değişen yüz ifademizden tepkiyi algılamakta gecikmedi. "Kızma be abi. Kriz geliyordu. Şimdi kendime gelirim" derken, o sosyete dergilerinden fırlamış, iyi giyimli, havalı Deniz’in görüntüsü ardına gizlenmiş, bir yabancı konuşuyordu sanki.

Moda’da bir kebabçıda tatlı siparişi verirken "Bütün eroinmanların sütlü tatlıya ihtiyacı vardır" diye başladı söze. "Eroinmanım ve kendimi pislik gibi hissediyorum. Bir doz eroin parası için kendimi satmak istemiyorum. Bana yardım edin. Eroinmandır, düzelmez diye bir tekme de siz atmayın" sözleriyle günah yularına pişmanlık paragrafı açtı Deniz. Annesi 1.5 aylık bebekken Deniz’i terk etmişti.

Babası Almanya’ya yerleşip evlenince, kendisini son derece serbest yetiştiren halası Günseli hanımı anne bilmişti. 10 yaşındayken ilk kez gördüğü annesinin bir 'Merhaba' deyip gidişi, 12 yaşındayken babasının yeni eşiyle Almanya’dan dönüp kendisine sahip çıkması, serbest

yaşamdan otoriter aile rejimine geçişi yaşamının dönüm noktaları olmuştu.

Güneş Koleji'ne giderken, babasının cebinden gizlice aldığı sigaraları, okul yakınındaki arsada içerken tanıştı ilk sevgiliyle, ikisi de yalnızdı, sevgilerini birleştirip birbirlerini yaşama sarılmak için çare sandılar. Sigaradan şaraba terfi ettiler birlikte. Şarapla buğulanmış bir gecede tanıştıkları Zehra ve Kemal'in ikram ettiği o garip sigarada esrarı da birlikte keşfettiler. Zehri çektikçe, küçük omuzlarına ağır gelen yaşam yükünün hafiflediğini sandılar.

Akıllarını tutsak alan esrarı kendi imkanlarıyla almaya başladıkları günlerde, sevgiliyle aralarında tartışmaların da patlak verdiğini söyleyen Deniz anlatıyor:

"Mal oldu mu aramız iyiydi bulamadık mı kavga çıkıyordu. Doğrular giderek uzaklaşmaya başlamış, yalancı bir dünyanın ortasında ölüme doğru ele ele yola çıkmıştık. Çarkın ortasında, esrarlı bir kafayla bocalarken, meğer daha büyük bir tehlike bekliyormuş pusuda..."

Deniz'in 15 yaşında "Beyaz ölüm" eroine "Kara sevda"lanışına tam satır başı yapmak üzereydik ki Fenerbahçe'de sahilde oturduğumuz parkın yanına gelen falcı kadın araya girdi. Çingenenin "Bakayım abla bir falına var mı gönlüne göre birisi" sorusu iyi habere "aşeren" Deniz'in fala niyet açtırdı elini. Fala niyet eden Deniz'in yaşıtı kızlar gibi "Beyaz atlı prenslerden" çoktan umudu kesmişti. "Bak be abla bak" dedi. Elini uzatırken "Bak bakalım tedavi var mı" Falcı kadın bir bana birde Deniz'e baktı "hastamı güzel kızım" dedi. Yutkundum boğazımda düğümlendi . Sen bak hele dedim bir 5 lira verdim. Falcı Deniz'in elini tam avucuna almışken o ayağı kalkıp kendi geleceğini söyledi adını veren "denize doğru" haykırarak. "Kısadır benim hayat çizdim sanırım seneye bu günleri göremem"

Tam bu sırada Sahibinin gezdirdiği kıvılcı bir golden retvaideri sevmeye başladı. "Benim de vardı be abi ama yazık oldu "dedikten sonra gözleri doldu. Sordum ama anlatmadı köpeğini. Sevdği köpeğin adını sorduğunda sahibinden "Tarçın" cevabını aldığında sustu. "Hadi gidelim be abi burdan dedi. Sonra yürürken anlatmaya başladı "Biliyor musun köpeğin adını söyleyince aklıma Tarçın'dan bile eroin geliyor. Vücudum istedi sanırım, bir köşede yapayım ne olur sizin arabada bir iğne vurayım sonra devam ederiz yürüyüşe " dedi. Çaresiz kabul ettim . Arabaya doğru yürürken o çoktan çantasındaki isli kaşığı çürük limonu ve sararmış pis pamuğunu el yordamıyla aramaya başlamıştı bile. Arabaya girmeden önce

tarçın kelimesinden nasıl aklına eroin geldiğini sordum verdiği cevap bu zehirin beyindeki etkisini en iyi anlatan cevaptı o güne kadar benim için. Deniz buğulu gözleriyle gözlerimin içine bakarak dedi ki “Abi o da toz bu da toz “

Arka koltuğa oturan Deniz iğneyi yapacağı damarı güçlkle bulduktan sonra kısa bir süre kendinden geçti. Sonra kendine geldi ve sahildeki yürüyüşümüze devam ettik. Bu küçük kaçamaktan sonra eroinli günlere gecikmeden satırbaşı yaptık. İlk sevgilisini terk ettikten sonra model ajansında tanıştığı bir genç ile birlikte olmaya başladığında başlıyor “Kara sevda” eroin. Sevgilisinin ilk seferinde “İç bunun da esrardan farkı yok aşkım.. Abartıyorlar” dediğini ve beyaz ölümü kendisine elleriyle verdiğini söylüyor. Beyaz ölümün başlangıcıyla tanışması sevgilinin uzattığı tozu koklayarak oluyor.

“Esrar gibi bir şey sandım Esrarı içiyordum. Düşüncelere takılmayıp mutlu hissediyordum kendimi. Bir rahatlık hissediyordum. Gülüyordum. Adını bile söylemeden uzattığı tozu kokladığımda da güleceğimi söylediler. Ama bu zehirin eroin olduğunu bir kez kullandın mı beyni ele geçireceğini insanı yaşayan ölü ve köle haline getireceğini söylemediler. “ Lise öğrencisi Deniz o ilk tanışma günü yüreğinde çırpıntılar yaratan eroini kısa bir süre sonra Günseli halasının dokunmaya bile kıyamadığı güzel kollarını enjektörle delip hızla kanına karıştırmaya başladı. Esrara göre oldukça pahalı olan bu yeni madde tutkusuyla birlikte Deniz’in hayatında ki krizler ve düşler dönemi başladı. Eroin parası için önce gözü gibi baktığı müzik setini sattı. Sonra önüne ne gelirse .. bedenini dahi sattı.

Karabasanlarla biten düşleri sürdürebilmek için ne pahasına olursa olsun eroin bulmak hayatının tek amacı haline gelmişti. Düşler arasındaki boşluk giderek artan eroin dozlarıyla kapatılıyordu. 17 yaşında tam bir bağımlıydı. Her gece sabahın ilk ışıklarına kadar eroinli düşlerini süslediği sevgilisi Deniz’e ilk ölüm acısını tattırdı. 8 yıldır beyaz ölümle yaşayan sevgili, eroinli bir gece Deniz’i bulunduğu evden almaya gelirken Badat Caddesi’nde bir ağaca çarpan arabada paramparça olmuştu. Ve Şimdilerde ki Deniz’e göre “ O erken kurtulmuştu” Ama Deniz için tek başına bir eroinman hayatı yeni başlıyordu. ..

Sevgilisinin ölümüyle sarsılıp eroin sortilerinin ve günü birlik yalan sevgililerin sayısını arttıran Deniz artık gecelerin asit kokan bedeniydi. Deniz’in bağımlılığını başında fark edip defalarca tedavi ettirmek isteyen halası asla başarılı olamadı. Başta ailesi olmak üzere ailesinin tedavi için

çırpınışları sonuçsuz kaldı. Tarabya’da bir otelde Süha isimli sosyete ünlüsünün uyuşturucu komasına girip öldüğü bir “sosyetik” alemden sonra adı gazetelerde ilk defa çıktı. İşte o zaman o güzel narin bedenini bedava eroin yada eroin parası için satmaya başladığı ortaya çıktı. Geçmişte bağlı bulunduğu model ajansının en önemli yüzleri arasına gireceği söylenirken o artık “gece uçuşlarının” vazgeçilmeziydi. Beyoğlu’nun rock barlarının karanlığında kollarındaki iğne izlerini görmeden “güzel bir kıza asılan çekingen delikanlıları yanlarına gidip “ paran varsa beni alabilirsin” diyerek şaşırtacak kadar esiriydi artık eroinin.

Eroinli hayatını kısa zamanda özetlemeye çalışan Deniz günlüğünü de göstermişti bana . İşte o günlükten aldığım bazı notlar.

28.03.1991 – Özledim mutsuzum. Ama ot var boşveriyorum.

30.03.1991- Bok vardı yine aşık olacak. Bana her şeyi anlattılar. Şuan Şeyda’yla çıkıyor ama Vanessa’yı seviyor. Bana değer vermesi için bir neden yok.

16.04.1991 – Ahmet ile yattık güzeldi. Ot da güzeldi sonra yine güzeldi.

19.05.1991- İşe gittik. Gece içtik. Mutsuzum

19.07.1991 – Tuzla . Bizim orada sabahladık çok mutsuzum.

25.08.1991- Bol haşhaş bol kokain çok eroin az vitamin. Şuanda öyle kötü durumdayım ki. Ne yapacağımı şaşırdım. Resmen beynimi yiyorum.

Mutlaka bulmalıyım.

09.10.1991 – Hayatımın en boktan Cumartesisini yaşıyorum. Önümüzde ki bir hafta içinde ya aklımı kaçıracağım ya da intihar edeceğim.

17. 11. 1993 "Artık iyice eroinman oldum. Bununla övünmüyorum. Ama aklımdan hiç çıkmıyor. Yani fiziksel olarak bıraksam bile yalnız malı düşünüyorum. Hayatım son üç ay olduğu kadar düzensiz, saçma, sıkıcı ve tekdüze olmamıştı. Onunla ayrıldığımızdan beri kendimi hiç ama hiç toparlayamadım. Kendime bakmıyorum, gezmiyorum yalnızca mal yapıyorum. Herhalde seneye bugünleri göremem. Bu aslında hiç umurumda değil. Ben zaten üç ay önce öldüm

Beyaz zehire ölümüne sevdalı Deniz Lokman, bu satırları yazdıktan yaklaşık 30 ay sonra 16 Mayıs 1996 günü Fatih Hüssambey Mahalle Muhtarlığı'na ait sefil bir kulübede, koluna yüksek dozda eroin enjekte ederek yaşamına son noktayı koydu. Deniz'in cesedi, sabah 09.00 sıralarında, Fatih Belediyesi'nde çalışan bir temizlik işçisi tarafından

bulundu. Manzara bildikti... Kolda iğne izleri, yanında boş iki enjektör. Boş bir fişteke eroin kırıntıları. Bir çay kaşığı, bir parça pamuk, sıkılmış bir limon parçası... Çantasından kimlik çıkmadı. Olay yerindeki gazeteci arkadaşların Savcı'ya hatırlatmaları üzerine Deniz'in cesedini, iki yıl önce kendisiyle röportaj yapan Hürriyet Muhabiri olduğum için bana teşhis ettirdiler.

Deniz'in cesedi karşımdaydı. Teşhis sırasında bir süre yanında oturdum. Yine uzun süre sonra başbaşıydık. Kimbilir belki yukarıda bir yerde hem kendini hem de beni izliyordu. Mosmor kollarına bakarken Fenerbahçe parkında çingeneye uzattığı elini hatırladım. Dedesinin evinden almaya gittiğimizde fotoğrafları güzel çıksın diye yanımızda makyaj yapışını anımsadım. Her şeye rağmen umut dolu bakan Deniz'e hiçbirimiz yardımcı olamamıştık. O Kamuoyunun gözleri önünde yitip gitmişti. Aşırı doz nedeniyle ölüm anında ağzından ve burnundan gelen köpüklü kan gözlerine kadar akmıştı. Gözleri kapalıydı. İçimden 'artık tamamen düşlerinin içindesin kızım' dedim. Sonsuza kadar düşlerinin içinde.. Sonra kalktım haber vermeleri için Savcı'ya halalarının ev telefonlarını verdim. Cesedi o pis barakadan kaldırılırken yanındaki çocuk parkında salıncakta sallanırken gördüm bir an onu. İlk buluşmamızda bindiği salıncakta yaptığı gibi el sallıyordu bana. "Hoşça kal Deniz" dedim "hoşçakal kabahat hepimizin"

Deniz'in ışığı aslında ölümünden dört gün önce, Beyoğlu'ndaki Lale Sineması'nın tuvaletinde gelen bir eroin kriziyle titremişti. Narkotik Şube'de, eroin krizinin pençesinde çaresizlik içinde çırpınırken tanıdığım Deniz Lokman, iki yıl sonra Beyoğlu'nda bir tuvalette çıkmıştı karşımıza . Tüm vücut tepkileri sükût etmiş, kalp ritmi yavaşlamıştı. Öylece yığılmıştı Lale Sineması ile Megavizyon Alışveriş Merkezi'nin ortak kullandığı tuvalette. Kriz, 15'inde eroine 'Kara sevdâ'yla tutulan Deniz Lokman'ın uyuşturucu yorgunu kalbini bu kez fena vurmıştu. Vildan Kutlular'ın geçen yıl 'Beyaz ölüm'e teslim olduğu Taksim Hastanesi'ne getirildiğinde 21 yaşındaki 'ihtiyar' kızın kalbi, belli belirsiz atıyordu. Solunumu durma noktasına gelmişti. Eroin, sedyede kıpırtısız yatan Deniz'den iki yılda 10 yıl birden götürmüştü. Doktorların gayretiyle, bu krizi de atlatan Deniz, pazar günü polis tarafından can yoldaşı Günseli Halasına teslim edildi. Halasıyla babaannesinin evine giden Deniz, bir gün sonra , eroine, yani ağırlaştırılmış müebbet yaşamına dönmek için sessizce kayıplara karıştı. Adli Tıp Kurumu'nun bahçesinde, "Gelinlikle göremeden öldün" diye hıçkırıklara boğulan Halası, geçtiğimiz hafta anneler gününde yanına

geldiğini anlattı. "Bugün Anneler Günü. Benim annem yok. Senin elini öpmek için geldim" derken dudakları titrek, gözleri buğuluydu. “ dedi. Eroin kurbanı Can Aslandere'yi ve ailesini yakından tanıyan Yıldız Hanım o gün, sanki içine doğmuş gibi Deniz'e nasihat etmişti : "Aman güzel kızım, kendine dikkat el. Bak, Can hayatının baharında gitti" diye. Omuz silkmişti Deniz; " O enayiydi, fazla heroin kullanmıştır. Ben dikkat ediyorum" cevabını vermişti. Deniz, Anneler Günü'nün akşamı Lale Sineması'nın tuvaletinde, heroin krizinin en şiddetli noktasında bulunduğunda, solunumu durmak üzereydi. Adli Tıp Kurumu bahçesinde haykıran Yıldız Halası " Eniştesi evden kovmuş. Bu, onu bir kez daha yıktı. Şimdi oturup, mum yaksınlar" diye haykırıyordu. Cenaze törenine gelen annesi Naran Hanım ise kızını terk ettiği iddialarını yalanlayarak 'Altı yıldır mücadele veriyorum. Belki de bütün bunlar ona verdiğimiz aşırı sevgiden kaynaklandı' şeklinde konuşarak belki de olaya son noktayı koyuyordu.

Deniz'in heroinle 7 yıl süren yarenliği, Fatih'teki sefil bir kulübede noktalandı, Deniz de Vildan gibi, Can gibi, saplandığı bataktan çıkamadı...

.....

2- Esrar ve esrar grubu

Esrar otu, kendir, kenevir veya cannabis adı verilen bitkiden elde edilir. Kenevir bitkisi dişi ve erkek olarak ikiye ayrılır. Esrar dişi kenevirden elde edilir. Birinci derece esrara ülkemizde ve Ortadoğu ülkelerinde haşış, ikinci derece esrara Amerika ve batı ülkelerinde marihuana denir.

Esrarın nasıl elde edildiğini anlatmaya gerek duymuyorum. Ancak şu kadarını bilmekte fayda var ki; güneşli bir havada, tarlada deri elbiseyle, yağmurlukla dolaşan birini görürseniz esrar topladığını düşünebilirsiniz.

Esrar tozlarının deri üzerine toplanması da bir esrar toplama yöntemidir. Oradan uzaklaşın ve ilgililere haber verin.

Esrarın tarihteki yerini kısaca görmüştük. Uzun bir geçmişe sahip esrarın kullanım şekilleri de farklılıklar gösterir. Sigara gibi kullanılabilen esrar, yemek ve içmek suretiyle de kullanılır. Bazı maddelerin (susam yağı, kakao yağı, çikolata tozu, baharat gibi kokulu ve lezzetli maddeler) içine konularak yenilir. Sıvı halde hazırlanan karışımlar (esrar şurupları) vardır. Esrarlı sigaralar karanlıkta çok parlak görünürler. Sigaranın ucundaki kor, parlak sarı bir görünüm verir.

Gençliği uyuşturucudan uzak tutmak için uzun süre “öldürür, bitirir, söndürür” gibi dayanaktan yoksun izahlar yapıldı ve inandırıcı olmayan bu bilgiler merak duygusunu artırdı. Unutmayalım ki, uyuşturucuya başlama sebeplerinin en önemlilerinden biri de ‘merak’tır. Bu yüzden tüm gerçekleriyle anlatmak, gençliği yanılttığı, eksik bildiği bilgilerle uyararak kanımca daha etkilidir. Konferanslarımda çok sorulan şu soru, durumu açıklıyor;

- Hep esrar öldürür deniyor ama bizim mahallede herkesin esrarkeş dediği bir adam var, yıllardır yaşıyor ve ne burnu sarkıyor, ne yüzü pörtlüyor, ne ölüyor.

Bu soru bile gençliği korkutarak bu maddelerden uzak tutmaya yetmeyeceğini gösteriyor.

Bu sebeple esrarın önce **yoksunluk belirtilerini, araç kullanma üzerindeki olumsuz etkilerini ve esrar hakkındaki yanlış bilgileri** sonra da **kısa ve uzun vadeli etkilerini görelim.**

Yoksunluk belirtileri

Esrara bağlı yoksunluk belirtileri genelde yoğun esrar kullananlarda gözükmektedir. Bir başka deyişle sık ve uzun süre kullanıldıktan sonra bırakılan esrarın yoksunluk belirtilerine yol açtığı belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda esrar kullanımının bırakılması sonucu birçok farklı yoksunluk belirtisinin ortaya çıktığı görülmüştür. Dört hafta boyunca aralıksız esrar kullanan ve ardından 4 hafta arındırma süreci yaşayanlarda, esrar kullanımı kesildikten sonra iştahsızlık ve uyku düzensizliği gözlemlenmiştir. Farklı araştırmacılar tarafından yapılan birçok çalışmada benzer yoksunluk belirtileri saptanmıştır.

Yoksunluk belirtilerini şu şekilde özetleyebiliriz:

- Aşırı hassaslık
- Alınganlık
- Sinirlilik
- Huzursuzluk
- Gerginlik
- İştah azalması
- Uykusuzluk
- Titreme
- Ürperme
- Terleme
- Ateş
- Bulantı
- Mide-Bağırsak rahatsızlıkları
- Parçalanmış düşünceler
- Yön duygusu kaybı
- Görsel, işitsel ve dokunsal halüsinasyonlar

Yoksunluk belirtilerinden en az ikisini yaşayan kullanıcıların esrar yoksunluğu tanısı alabilecekleri belirtilmiştir. Belirtilerin madde

kullanımının bırakılmasından 4 saat sonra başlayıp 4 gün boyunca devam ettiği, belirtilerin bu 4 günde en yoğun düzeye ulaştığı bildirilmektedir.

Esrarın araba kullanma üzerindeki olumsuz etkileri şunlardır.

- Tepki verme zamanının yavaşlaması
- Çevresel ışık uyaranlarını algılamada zayıflık
- Zayıf göz takibi
- Zaman ve yer algısında bozulma
- Koordinasyonda zayıflama / bozulma
- Fren ve hızlanmada hatalar, hız kontrolünün azalması
- Yargı ve karar alma yeteneğinin zayıflaması, araba sollamada kaza riskinin artması
- Özellikle birden çok iş yaparken, dikkatin zayıflaması / azalması
- Kısa süreli hafızanın zarar görmesi
- Alkol ve diğer maddelerle birlikte kullanınca, olumsuz etkilerin artış göstermesi.

Günümüzde esrarın bağımlılık yapmadığı, yapsa bile daha çok psikolojik bağımlılık yaptığına ilişkin bir kanı hakimdir. Araştırmalarda esrar kullanımının fiziksel ve psikolojik bağımlılık yapabileceği gösterilmiştir. Yapılan bir çalışmada, esrar kullanıcılarının %35'i istedikleri halde esrarı bırakamadıklarını, %24'ü esrar kullanımı yüzünden yaşadıkları sorunlara rağmen kullanmaya devam ettiklerini ve % 13'ü tüketimlerini kontrol altında tutamadıklarını bildirmişlerdir. Araştırmaya katılan kullanıcıların %20'si, esrar kullanmadıkları zaman huzursuzluk ve gerginlik hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Yapılan bir başka araştırmanın sonuçlarına göre; esrar kullanan her 10 kişiden sadece biri kullanımı bırakmayı istemektedir veya denemektedir. Kullanıcıların çoğu esrarı bırakmanın çok zor olduğunu ifade etmekte ve olumsuz zararlarına maruz kalmalarına rağmen kullanıma devam ettikleri görülmüştür. Bu bulguların yanı sıra, Amerika'da 2002 yılında yayınlanan bir raporda, esrar bağımlılığı tedavisine taleplerin son 10 yıl içinde iki katına çıktığı belirtilmektedir. Esrar kullanıcılarında bağımlılık görülme riskinin kullanım sıklığıyla orantılı olduğu gösterilmiştir. Bağımlılığın görülme sıklığı, sık kullanımla beraber yükselme eğilimindedir. Haftada birkaç kez ve uzun süre esrar kullananlarda bağımlılık görülme sıklığının %57 ile 92 arasında değiştiği saptanmıştır. Madde bağımlısı genç yetişkinlerin madde kullanmaya esrar içerek başladığı ve ağır

kullanıcıların daha önce hiç esrar kullanmayanlara göre 140 kat daha fazla diğer maddeleri kullanmaya meyilli oldukları gösterilmiştir.

İstanbul’da yaşayan öğrencilerde riskli davranışları araştıran bir çalışmada esrar kullananlarda diğer maddelerin kullanım riski oldukça fazla bulunmuştur. Esrar kullananlarda kullanmayanlara göre ecstasye kullanma riski 34 kat, uyuşturucu hap kullanma riski 23 kat, eroin kullanma riski 17 kat ve uçuocu madde kullanma riski 10 kat daha fazla bulunmuştur.

Yaşamdan bir olay(7) M.C 24 yaşında madde bağımlısı anlatıyor

Adana’da yaşıyorum. Her şey dokuz sene önce başladı. Vanlı bir arkadaşım vardı. Eroinin safi evlerine geliyordu, babası yapıyor, Adana piyasasına sürüyordu. Biz de öyle başladık. Zaten eroin Adana’da peynir ekmek gibi... Daha önce esrar ve hap içiyordum. Terörle mücadele polisi vardı Doğulu. Babası alıp malları inceliyormuş evinde. Bize bir gün sigara getirdi, “Abi evde başka bir şeyler de var” dedi. “Ne var” dedik, toz getirdi, biz iyice alıştık. Çizikten folyoya, folyodan iğneye... Her türlü suçu işledim. Hırsızlık, gasp... Çaldığım malları bebek arabasına koyuyordum çakılmasın diye, bir gün yakalandım. Denetimli serbestlikten faydalandım. Zaten bizim mahallede herkes esrar kullanırdı. Şu bir gerçek, madde kullanan kişinin kendisiyle değil şeytanıyla konuşursunuz. Dostluk yoktur, madde arkadaşlığı vardır. Beş kişinin olduğu yerde bir kişi ölür, onu orada bırakır gidersin. Uyuşturucuya kulluk edersin. 15 gündür buradayım. Eniştem beni çok seviyor, kurtulmamı istiyor. Elimden geleni yapıyorum. İlk geldiğim günlerde çok yoksunluk çektim, şimdi iyiyim.

ESRARLA İLGİLİ YANLIŞ İNANÇLAR

YANLIŞ: Esrar doğal olduğu için zararlı değildir.

DOĞRU: Birçok bitki insan için zehirlidir.

YANLIŞ: Esrar bağımlılık yapmaz..

DOĞRU: Esrar psikolojik bağımlılık yapar. Ayrıca kullanımın dozu ve sıklığına bağlı olarak fiziksel bağımlılık potansiyeli vardır. Esrarın etkisi sadece birkaç saat sürer. Esrar vücutta yağ hücrelerinde depolandığı için etkisi günlerce, haftalarca sürebilir. (Esrar sigara olarak içildiğinde kanda birkaç dakikada etkisi en üst düzeye çıkar, saatler içinde hızla düşer. Vücuttan idrarla atılır, atılması günler sürer.)

YANLIŞ: Esrar stresi giderir.

DOĞRU: Diğer uyuşturucularda olduğu gibi esrar sadece problemlerle yüzleşmeyi geciktirir.

YANLIŞ: Esrar sigaradan ve alkolden daha az zararlıdır.

DOĞRU: Esrar 412 adet kimyasal madde içermektedir. Sigara şeklinde içildiği zaman sigaradan 5 kat daha zararlıdır. Neden olduğu psikososyal sorunlar bakımından ise alkol ile belirgin benzerlikler göstermektedir.

YANLIŞ: Esrar zihni açar.

DOĞRU: Esrar zihni sisli hale getirir, bellek, konuşma, anlama ve karar verme yeteneğini bozar.

Esrarın Kısa vadeli etkileri

İlk içimde görülen etkilerine kısa vadeli etkileri demek uygun olur. İçime son verilmekle en çok 24 saat içinde izole olur. Baş dönmesi, gözlerde baygınlaşma, göz bebeklerinde büyüme, aydınlığa karşı hassasiyet olur. Kalp atışları normalin üzerinde seyrederek. Hayal gücü yükselir. Doz artırılacak olursa kulak çınlaması olur. Bazen mesafe ve sürat ölçütleri bozulur. Hızlı yürüdüğünde yavaş yürüdüğünü ya da ufak bir su birikintisini göl zannetme yanılsamaları gerçekleşir. İlk alındığında cinsel duyguları kamçılar. Suç işleme eğilimini artırır. Yaşanmış bir örnekle daha iyi

anlayacağız;

Yaşamdan bir olay (8) (isimler değiştirilmiştir)

Emine'yi ahlak polisince fuhuş yapmaktan yakalanıp, üzerinde uyuşturucu bulundurduğu için getirdiklerinde gördüm. Çelimsiz, ürkek, 19 yaşındaki kız perişan haldeydi. Hikâyesini öğrendiğimde ‘bir kullanımla bir şey olmaz’ diyenlere ibret olacak, hemen herkesin başına gelebilecek bir olay olduğunu gördüm. Kendine geldiğinde anlattı;

“Babam işçiydi. Gece çalışıyor, gündüz uyuyordu. Ben lise 2. sınıftaydım. O zaman sadece sigara içiyordum. Babamın evde uyuduğu bir gün annemle tartıştık. Ben arkadaşlarımla Avrupa yakasındaki bir cafeye gitmek istemiştim ama annem izin vermemişti. Bağırarak tartışırken annem, “babanı uyandıracaksın” diyerek bir tokat attı. Ben de o sinirle evden çıktım. Ağlayarak bir taksiye bindim. Çantamda sigaramı arıyordum. Sinirle çıktığım için evde unutmuştum. Taksi şoförü eliyle tek bir sigara uzattı. Hiç düşünmeden aldım ve içtim. Sonrasını hatırlamıyorum. Önce uyuşturucu, sonra fuhuş... Oysa ben evden kaçmak bile istememiştim. Arkadaşıma gidecektim. Birkaç gün beni arayan ailem korkup üzülecekti. Pişman olacaktı. Ben de eve dönecektim. Olmadı...”

Bir defayla bir şey olmaza verilebilecek çok örnek var. Zararı sadece fiziki değişikliklerle anlamak ne büyük yanılğı. Tanımadığı birinden aldığı tek sigarayla neler yaşandığını gördük. Uyuşturucuya başlangıç olarak

genellikle esrar kullanılır. Esrarın tatmini yetersiz kaldığında kullanıcıyı daha kuvvetli uyuşturucular beklemektedir. İlk tesiri her insanda farklı olan esrar kimisinde huzursuzluk gösterirken kimisinde de keyiflenme şeklinde kendini gösterir. Acılar unutulur, üzüntü kaybolur. Durmadan konuşur, çocuklar gibi hareket eder. Rüya âleminde gibidir. Daha sonra şuur bulanır, duygular bozulur, uzuvlarının büyüdüğünü zanneder. Bazıları pencereyi kapı sanarak üst kattan aşağı düşer. Kendini uçuyormuş zanneden de çoktur. Keyif dönemi kaybolunca yerini korku, bunalım alır. Düşünce ve hareketleri irade kontrolünden çıktığı için cinayet dahil her türlü suç işleyebilir. İçmeye devam edilmezse üç dört saat içinde normale dönülür. Fakat ağız tadı bir türlü yerine gelmez.

Esrarın Uzun vadeli etkileri

Gerek merkezi sinir sistemi, gerekse bünye üzerinde geniş çapta tahribat yapar. Erken ölümlere sebep olabilir. Miskin bir haldeki kullanıcı genel temizliğe önem vermez durumdadır. Kirli, parmakları sararmış bir el, belirsiz bir noktaya takılmış gözler. Zeka azalır ve izzeti nefis duygusu törpülenir. Arkasından erken bunama gelir.

Kalp ritmi bozuklukları ve akciğer kanserine sebep olabilmektedir. Halk arasında “ottur zararı yoktur” yanılgısına bazen hukuk adamları da düşmektedir. Av. Sami Menekşe, 2003 yılında TBMM'ne verdiği dilekçede “Esrar hafif uyarıcıdır. Serbest bırakılmalıdır” demiştir. Yukarıda insan üzerinde yapabileceği etkileri ve değişiklikleri yaşamdan örneklerle anlatmaya çalıştım. Kararı siz verin.

Sokak isimleri: Çalı, tereyağı çiçeği, kavanor, temcit pilavı, yeşillik, kıkırdama dumanı, aşk otu, Meryem habercisi, Meryem kadın...

3-Uyarıcılar

Amfetamin

Merkezi sinir sistemini etkileyen uyarıcı ilaçlardır. Tıbbi olarak uyku hastalığı hallerinde, daha az yemeğe ikna etmek üzere aşırı şişmanlık hallerinde kullanılır. Kanuni olarak üretildiği gibi, kanunsuz olarak yapılanlarla ayırt edilemezler. “Canlılık hapları” olarak bilinirler. Kullananda çok konuşma, ellerde titreme, gözbebeklerinde büyüme, fazla terleme ve uykusuzluk gibi etkileri görülür. Özellikle sınava hazırlanan gençler, gece çalışmak için kullanmak isterler. Oysa zehirlenmeye yol açabildiği gibi sınav kâğıtlarını yazamamaya sebep olabilmektedir. Uzun mesafe şoförlerinde görüş bozukluğu yapabilmektedir.

Sokak isimleri: Göz açıcı, uyandırıcı, kamyon şoförü, yardımcı pilot, şeftali, gül, atlı karınca...

Kokain

Güney Amerika'da, And dağları bölgesinde yetişen koka bitkisinin yapraklarından elde edilen kokaine, asitborik veya sodyum bikarbonat katılarak doğallığı bozulur. Sinir sistemi üzerine etki yapan kuvvetli bir

uyarıcıdır. 19.y.y sonlarında saf kokain ameliyatlarda anestezi olarak kullanılmıştır. 1903 yılına kadar Coca Cola içerisinde az miktarda kokain bulunmaktaydı.

Başlangıçta geçici bir zindelik ve neşe hali, zeka ve hafızada geçici bir açıklık hissi verir. Canlılık hali ve şehvet hislerinin arttığı görülür. Mesleki kabiliyetlerini artırmak isteyen film artistleri, şarkıcılar arasında bu tesire aldananlar büyük yer teşkil eder.

Kullananların tat alma, dokunulduğunda hissetme kabiliyetleri zamanla yok olur. Gözler rengini kaybedip morarır. Buruna çekildiğinde, burun içinde önce hissizlik başlar. Burunda delinme de görülmüştür. Beniz solar, göz bebekleri büyür, ışığa karşı reaksiyon azalır. Hayal görme ve bir takım sesler duyma baş gösterir. Kuruntu hali olur. Bazı çizgi ve motifler canlı gibi görülür. Bulantı ve kusma olur. Koma hali bazen ölümle sonuçlanır.

En önemli özelliği, başlangıçta şehvet hislerini artırmasıdır. Ancak sonunda kadınlarda cinsel tatminsizlik, erkeklerde ise iktidarsızlık meydana gelir.

Yoksunluk belirtileri

Kokain alımını izleyen bir saat içerisinde “crash” adı verilen depresyona benzer bir tablo oluşur. Bu tablo çöküntü, mutsuzluk, hiçbir şeyden zevk almama, sıkıntı, kaygı, sinirlilik, güçsüzlük, çok uyuma isteği, korkutucu rüyalar ile belirgindir. Bu belirtiler 18 saat sürer. Ağır kullanımda ise bir haftaya kadar uzar. Özellikle 2-4 gün arasında en şiddetli düzeyine varır. Bu dönemde intihar gözlenebilir.

Sokak isimleri: Yaprak, kar, altın tozu, gök tozu, cennet, neşe pudrası, beyaz kız, dinamit, kırıntı, neşeli toz, cin, şans, pırlanta, pudra..

Yaşamdan bir olay (9)

G.. ülkemizin tanınmış zengin ailelerinden birinin çocuğuydu. Magazin haberlerinde sık sık boy gösteren bu genç sigara, içki alışkanlığı olmayan biriyken kansere yakalanmış ve yurtdışında tedavi görmüştü. Uzun tedavi sürecini başarıyla atlatan G, Türkiye’ye döndüğünde “ sigara bile içmedim kanser oldum, artık her şeyi deneyeceğim” diyerek kokaine başlamıştı. Annesinin G’ye olan düşkünlüğü yüzünden kendine ait villasında sadece hafta sonları kalıyor diğer günleri ailesiyle geçiriyordu. İşte bu hafta sonu günlerinden birinde arkadaş grubundaki birisi “ sigara bile içmedin de ne oldu, dene artık” diyerek kokain sunmuştu. Henüz başlangıçtayken tespit etmemiz, ailesinin sıcak yaklaşımı, arkadaş çevresini değiştirmesi ve gördüğü tedavi sonucu uyuşturucudan kurtulmayı başaran G, artık iyi bir işadamı ve baba olarak yaşamına devam ediyor.

Yaşamdan bir olay (10)

Bir önceki olayda G.’nin ailesinin de desteğiyle başardığı “uyuşturucudan kurtulma” sonucunu ne yazık ki başaramayanlar daha çok...

T. de tıpkı G gibi tanınmış zengin bir ailenin tek çocuğuydu. Yakışıklı, canayakın eğitimli bir gençti. Ailesinin geniş imkanlarıyla yurtdışında ünlü bir üniversitede okuyor, lüks bir evde oturuyor, son model spor bir arabaya

biniyor, bol harçlığıyla çevresindekileri de etkiliyordu. Sigara alışkanlığı olmadan gittiği okulundan ilk dönüşünde yanında sevgilisi L isimli bir kızla döndü. Ailesi villalarının üst katını ayrı bir giriş yaptırarak T'ye hazırlamıştı. Tatil süresince bol bol arkadaşlarıyla partiler düzenleyen T, bir gece koma halinde hastaneye kaldırıldığında uyuşturucu kullandığı anlaşıldı. Üst katında topluca uyuşturucu partisi düzenlendiği esnada evde bulunan anne-baba “gençleri rahatsız etmeyelim” diyerek olanları önceden kestirememişti. Oysa genellikle anneler çay, kek getirme bahanesiyle çocuklarını arasına denetler diye düşünürüz, umarız. Öyle olmadı ve T.. yurtdışından beraber geldiği sevgilisinin ısrarı ile aldığı extasy yüzünden komaya girmişti. Bu tehlikeyi atlattı fakat ailesi T'nin masumiyetine inanarak, kız arkadaşını suçlayarak, olayın tekrarlanmayacağını düşünerek kısa süre sonra eğitimine devam etmesi onu için tekrar yurtdışına yolladı. T bir daha dönemedi...

Crack(taş)

Kokainin bir türevi olup on kat daha ağır etkidedir. Burun yoluyla alındığında on saniyeden daha az sürede beyine ulaşır. Kalp atışları yüzde elli oranında artar ve kalp krizine sebep olabilir.

Etkileri

Diğer sentetik uyuşturucularda da olduğu gibi, kişinin crack diye satın aldığı madde her zaman crack çıkmadığından, etkisinin tam olarak ne olacağını önceden kestirmek çok mümkün değildir. Bu yüzden, aşırı doz kullanımı olmadan da crack kullanımlarında ölüm meydana gelebilir. Bağımlılığı çok çabuk gelişir ve kullanılan miktarı arttırma gerekliliği doğar. Miktar arttıkça harcanan para da arttığından, crack alabilmek için suç işlemeye başlama olasılığı yüksektir. Madde etkisindeyken kişinin

kalp atışları hızlanır, kalp krizi geçirme riski yükselir, ani kan basıncı artışı ortaya çıkabilir, aşırı depresif ruh hali ya da intihar eğilimli davranışlar gözlemlenebilir. Yoksunluk belirtileri Kokainin yoksunluk belirtileriyle aynıdır. Madde etkisini kaybetmeye başlayınca kişi kendini mutsuz, bitkin, sıkıntılı, kaygılı, hiçbir şeyden keyif alamaz, güçsüz, sinirli hisseder. Uyuma isteği doğar, bazen korkunç rüyalar da görülebilir. Bu çöküntüden kurtulmak için kişide tekrar madde kullanma isteği doğar ve bu durum bir kısır döngüye dönüşür. İstenmeyen etkiler Uzun süreli kullanımın sonunda insanlarda sinirli, telaşlı, paranoid bir tablo ortaya çıkabilir. Crack kullanımı çeşitli solumun yolu problemlerine, akciğer ve göğüs ağrılarına yol açabilir.

Yaşamdan bir olay(11) R.H 28 yaşında madde bağımlısı anlatıyor

Ankara’da doğdum. 6 yaşına kadar babamı görmedim, yurtdışında çalışıyordu. Zor yaşıyorduk. Ablamla ikimiz bir yumurtayı ikiye bölüp yiyorduk. Babam gelince İstanbul’a taşındık. 13-14 yaşına kadar her şey normaldi. Sadece fazla hırslıydım, zengin olmak istiyordum. 15 yaşında arkadaş ortamında esrar kullandım. 10 sene sürdü. Sonra extacy... Tabii benim ailem fakirdi, para bulmam gerekiyordu. Önce araba kaçakçılığıyla ilgili evrak taşıma işi yaptım. Sonra kuryeliği şehirler arası kokain taşımaya kadar götürdüm. Kazandığım parayla dükkân, araba, ev aldım. 20 yaşında 1 trilyonluk servetim vardı. Ailem hepsinden habersiz, Eskişehir’de üniversite okuduğumu zannediyordu. Altı-yedi yıl önce bir akşam arkadaşlarlabara gittik. Orada tanıştığımız kadınlarla Üsküdar’da bir villaya kapandık. Bir bayan arkadaş toz kokain denetti bana. Hoşuma gitti. Ertesi gün nasıl tekrar temin ederim diye kendisini aradım. Deli gibi kokain içiyordum. Amsterdam’a gidip partiliyorduk. Para tükendi. Önce dükkânımı sattım, sonra araba ve evi. Babamın kredi kartını, annemin bileziğini çalmaya başladım. Sonra askerlik...

Krediyle kokain

Konya’da askeriyeye girerken yanımda 2 bin TL’lik kokain vardı. Meğer içerisi kaynıyormuş. Askerden döndükten sonra annemler Ankara’ya taşınmıştı. İlk altı-yedi ay para bulamadığım için kokain içemedim, esrarla yetindim. Dönüp bir GSM şirketinde işe girdim. Fena para

kazanmıyordum. Tabii parayı bulunca tekrar kokaine başladım. Geçen Ağustos'ta sevdiğim kızla evlendim. Evlenmeden bir ay önce yine bıraktım, sadece iki ay sürdü. Sonra düğünde takılan takıları çaktırmadan bir bir satmaya başladım. Kredi çekip kokain alıyordum. Gece yarıları eşimi yatakta bırakıp madde peşinde koşuyordum. Yanıma eli yüzü düzgün bayan arkadaş alıyor, elimdeki çantayı Eskişehir gibi üniversite kapasitesi yüksek yerlere götürüyordum. Artık işin içinden çıkamıyordum. Tek aşkım oydu. Ama kendimden de nefret ediyordum. Babamla araba almıştık, araba benim üstüme ydi, gittim onu da sattım. O parayla eşimin bileziklerini yerine koyacak, küçük bir iş kuracaktım. Nerdeee... Parasını aldım, taksiye bindim, doğru torbacının yanına...

İntihar edecektim...

En son buraya gelmeden üç gün önce annemin bir miktar parası olduğunu öğrendim. Evi talan ettim, kriz halindeydim, buldum. Kokaini alacak, içecek ve evdeki silahla intihar edecektim. Hepsini yaptım, tetiği çekerken içeri eşim girdi. Ortalık karıştı. “Ne istiyorsanız yapacağım” dedim. Buraya geldim. Şimdi yaptığım her şey için vicdan azabı çekiyorum. İki gün öncesine kadar her gün ağladım. Anneme de eşime de söz verdim, buradan aslanlar gibi çıkacağım.

4-Uyku verenler

Barbitüratlar

Uyku ilaçlarından barbitüratlar, gerek tıbbi sınırlar içinde, gerekse dışında en çok kullanılan ilaçlar arasındadır. Sentetik olarak değişik renk, hacim ve şekillerde kapsül veya tabletler halinde üretilirler. Tıpta kullanılan otuz kadar cinsi vardır. Bir gram alındığında ölüme sebebiyet verdiği görülmüştür. Ayrıca alkolle birlikte alındığında da ölümlerle karşılaşmıştır. Suistimali en çok yapılanlar sarı kapsüller şeklinde imal edilen

'pentobarbital sodium', mavi kapsüller şeklinde imal edilen 'amobarbital sodium' ve 'secobarbital sodium'dur.

Kullananlardaki davranışlar alkol kullanıcılarının tepkilerine benzer ancak sadece alkoldeki koku yoktur. Yüksek dozda alındığında uyuşukluk, kahkaha, reflekslerde zayıflama, artan terleme, gözbebeklerinde küçülme görülür.

Sokak isimleri: pembe, kızıl, kırmızı kuş, mavi gök, çifte bela, noel ağacı, diken....

Trankilizanlar

Sıkıntı ve psişik gerginliği azaltmak, sükunet vermek için kullanılan bu ilaçlar, tedavi içinde kullanıldıklarında kayda değer yan etkileri görülmez. Bu sınır aşılsa, merkezi sinir sistemi çalışmasında ve kasların iş görmesinde azalma olur. Derin uyku, denge bozukluğu, yüz kızarması, bulantı, kusma, cinsel isteğin azalması, alkole karşı duyarlılık başlar. Kan basıncı düşer ve koma sonucu ölüm olabilir. Bu ilaçlardan en çok suistimal edilenler; meprobamate ve diazepamlardır.

5-Halüsinojenler

LSD

Lysergic Acid Diethylamide'in kısa yazılışıdır. Çavdar küfünde bulunan lysergic assitten üretilen, yarı sentetik ve çok kuvvetli bir uyuşturucudur.

Kokainden yüz kat daha güçlüdür. 1943 yılında bir kimyacı, migren tedavisi için araştırma yaparken keşfetmiştir. Tatsız, kokusuz olan LSD, toz halinde, toplu iğne başı büyüklüğünde veya kesme şeker, etiket, posta pulu, kağıt, fotoğraf gibi maddelere emdirilmiş solüsyon şeklinde olabilir. Yirmiden fazla çeşidi vardır. Toplu iğne başından fazla alınması insanı çıldırtabilir. Yarım saat içinde etkisini gösterir ve etkisi 6-36 saat sürer.

Normal zamanda neşeli olan şahıslar LSD kullandıktan sonra intihara kadar giden strese düşebilirler. Kendilerinin uçabileceklerine inanarak yüksek binalardan atlarlar. Kendini rüya âleminde zanneden kullanıcı, donuk bir haldedir. Ağızdan salya akar ve dil peltekleşir. Baş dönmesi, göz kararması, kusma başlar. Kısmi hafıza kaybı olur. Bir bardağı milyonluk bir şehrin nüfusunu etkisine alabilecek kadar kuvvetli bir uyuşturucudur.

Tatsız ve kokusuz olması bu maddeyi fark etme zorluğu açısından da en başta gelen tehlikeli olarak saymamıza sebeptir.

Kısaca LSD'nin kullanım sırasındaki etkilerini özetlersek:

- Algılanan uyaranlar daha şiddetli hissedilir (Rengin daha parlak algılanması gibi).
- Uyaranın kaynağını tespit etmek zorlaşır(Vücuda dokunan el kendisinin mi yoksa başkasının mı?)
- Geçmiş ile şimdiki duyular birbirine karışır.
- Kas koordinasyonunda yavaşlama, ağrı algısında azalma olur. Mantıklı düşünme bozulur (örn; kullanıcıların bazılarında görülen uçuş girişimleri)
- Halüsinasyonlara neden olur.
- Emosyonlarda dengesizlikler yaşanır, duygu durumu sık sık değişir, huzursuzluk ve tahammülsüzlük ortaya çıkar.
- Bastırılmış anılar yeniden yaşanıyormuş gibi gerçekleşebilir.
- Duyular birbirine karışır (örn, müzik görülür, renk duyulur ya da

hissedilir).

Sokak isimleri: eski küp, 25, zen, şef, şeker topalı, cennet mavisi...

Yaşamdan bir olay (12) (isimler değiştirilmiştir)

Alev henüz 15 yaşında pırıl pırıl bir kızdı. Emniyet müdürü baba ve öğretmen annenin tek çocuğuydu. Ailesiyle çok sıcak ilişki halinde, sevgi dolu bir ortamda, eğitilmiş, bilinçli anne-baba ilgisiyle yetişiyor ve başarılı bir öğrenci olarak biliniyordu. Hiçbir kötü alışkanlığı olmayan Alev annesine bir gün telefon ederek, arkadaşlarıyla okulun karşısındaki pastanede biraz oturacağını söyledi. Annesi Alev'in tüm arkadaşlarını tanıyor, bahsettiği pastaneyi biliyordu. İçkili bir yer değildi. Fakat garsonlardan birinin Alev'in içeceğine LSD katacağını hiç aklına getirmemişti. Alev bulunduğu bir otel odasında yarı çıplak haldeydi. Önünüze getirilen çay, kahve, kola, su her ne olursa eğer rengi değişikse değiştirirsiniz, renginde farklılık yoksa ağzınıza yaklaştırdığınızda kokusu farklı ise değiştirirsiniz, kokuda fark yoksa ve tadına baktığınızda tadı farklıysa yine değiştirirsiniz. Fakat ne rengi ne kokuyu ne de tadı değiştirmeyen bu maddeyi nasıl anlayacaksınız?

Kokusu ve tadı olmayan bu maddeyi bana verseniz, otuz yıllık polis olarak ben bile anlamam. Bunu düşünürsek “benim çocuğum içmez” düşüncesinin pek doğru olmadığını görürüz. Öneriler bölümünde daha geniş anlatmaya çalışacağım bu durumu kısaca belirtmek istiyorum; irade dışı uyuşturucu kullanımı hiç de az değildir.

İnhalants (inhalasyonlar)

UÇUCU MADDELER

Günümüzde gençler arasında sık olarak kullanılan uçucu maddeler arasında boya tineri, yapıştırıcılar (özellikle piyasada Bally markasıyla satılan) ve benzin sayılabilir. Çok sayıda ve farklı türde uçucu maddeler vardır. Uçucu maddeler, kimyasal yapılarına ya da kullanım alanlarına göre farklı alt gruplara ayrılabilir. Uçucu maddeleri şu şekilde sınıflandırabiliriz.

1. Tıbbi anestetik gazlar: Nitröz oksit, helyum, oksijen.
2. Tıbbi olmayan amaçlarla kullanılan gazlar: Benzin, çakmak gazı, propan, parafin, bütan, antifriz, akü asidi, freon, tutuşturucu sıvılar.
3. Endüstriyel/ Evle ilgili uçucular: Çamaşır suyu, yapıştırıcılar, saç boyası, boya inceltici (tiner), ayakkabı boyası, kauçuktan yapılan yapıştırıcılar, aseton, tırnak cilası.
4. Sanat/ Ofis teçhizatları: Daksil, tipp-ex, işaretleyici kalem ve boyalar.
5. Evle ilgili aerosollar: Çeşitli aerosollar, saç spreyi, sprey boya, deodorant, oda spreyi.
6. Alifatik nitritler: Astma inhalanları.

Uçucu maddelerin türleri ve içerikleri ülkeler arasında farklılıklar göstermektedir. Örneğin, Brezilya’da sık olarak kötüye kullanılan uçucu madde “Lance perfume” adı verilen bir eter ve kloroform karışımıdır. Ülkemizde ise ilk sıraları yapıştırıcılar (Bally, Uhu) ve boya tineri almaktadır. Yapıştırıcıların içeriğinde toluene, nafta, asetat, hekzan, benzen, klorobonlar, bromokloradilormetan (yangın söndürücüsü), freon

ve diğerk gazlar vardır. Tinerin içeriğinde ise ana madde toluene'dir. Tiner deyince selülozik tinerin kast edildiğı unutulmamalıdır. Tiner, %50-60 civarında toluene içerirken, bali gibi yapıştırıcılar %35 civarında toluene içerir.

Düzenli olarak uçucu madde kullanmaya başlayan kişide davranış değişiklikleri ortaya çıkmaya başlar, okulda sorumsuz davranışlar ve bazen okuldan kaçma, evden çıkma, evde olduğu zamanlar uçucu madde kullanımını gizlemeye çalışan sözler ve davranışlar gözlenebilir. Uçucu madde etkisi altındaki çocuğun davranışlarında kontrolsüzlük vardır ve öforik (neşeli) bir halde olabilir. Bu değişiklikleri diğerk ergen davranışlarından ayırt etmek zordur. Uçucu maddelerin nefesteki ya da giysilerdeki kokusu, yapıştırıcılara ait artıkların giysilerde kalması, burun ya da ağız çevresindeki kızarıklıklar daha kesin kanıtlardır. Uçucu madde alımını genellikle kısa bir keyif hali ve gevelercesine konuşma izler. Bazen bulantı, kusma, karın ağrısı, kulak çınlaması, görsel ve işitsel hallüsinasyonlar ya da şaşkınlığa (konfüzyona) neden olabilir. Kendini kesmeye bağı izler ya da diğerk kendine zarar verme davranışıyla ilgili deri izleri yine aile için uyarıcı olabilir. Çünkü uçucu kullanıcıları arasında kendini kesme oranı oldukça yüksektir. Uçucu maddelerin idrarda tespiti oldukça zordur. Madde kullanımını takiben ilk 12 saatte idrarda tespit edilebilir. Ancak tespit yöntemi oldukça pahalıdır, bu nedenle test uygulaması yaygın değildir..

Tiner mi, bali mi?

Tiner de, bali de toluen adı verilen etken maddeyi içermektedir. Ancak bu maddeleri kullananların ikisinden birini genelde tercih ettikleri gözlenmektedir. Hem tiner, hem bally kullanan kişi sayısı oldukça düşüktür. Tercih ettiklerinden birisi yoksa, o zaman diğerkini kullanmaktadırlar. UMA-TEM'de yatarak tedavi gören uçucu madde bağımlılarıyla yapılan araştırma bulgularına göre sokakta yaşayanlar daha çok tineri tercih ederken, ailesiyle yaşayanlar daha çok bally adındaki yapıştırıcıyı tercih etmektedir. Sokakta yaşayanlar ailesiyle yaşayanlara göre 6 kat daha fazla oranda tineri tercih ettiklerini belirtmiştir. Erkekler arasında tercih maddesi tiner olanlar %38.7, yapıştırıcı olanlar ise %45.2'dir. Bu oranlar kızlarda sırasıyla %21.1 ve %18.9'dur. Sokakta yaşayanlar daha çok tineri tercih ederken, ailesiyle yaşayanlar daha çok yapıştırıcıyı tercih etmesi ve kızlarda

yapıştırıcı kullanımının erkeklere göre daha yüksek olması dikkat çekicidir. Yapıştırıcı maddeler boya tinerine göre daha düşük oranda toluene içermekte olup, kullanıcılar tarafından yapıştırıcının öfori (neşe) ve halüsinojen (hayal gösterici) etkisinin, boya tinerinin ise, sedatif ve anestezik etkisinin daha yüksek olduğu bildirilmektedir. Ailesiyle yaşayanların maddeyi daha çok eğlence amacıyla, sokakta yaşayanların ise yaşamda kalmak, sokağın soğuğuna, tehlikelerine dayanmak için tineri tercih ettiğini söyleyebiliriz.

Sokakta yaşayanlarda, ailesiyle yaşayanlara göre madde kullanmaya başlama yaşının düşük olması, sokak yaşamının gençleri maddeyle daha hızlı ve daha kolay karşılaşmalarına neden olduğunu düşündürmektedir. Sokakta yaşayanlarda boya tineri, ailesiyle yaşayanlarda ise yapıştırıcının önce kullanılması, her iki grubun tercihleri göz önüne alındığında anlaşılır olmaktadır. Bu bulgu, madde kullanıcılarının bulundukları gruptan etkilendiklerini göstermesi bakımından da ilgi çekicidir. Kızların erkeklere göre daha düşük oranda boya tineri kullandıkları ve ailesiyle yaşayanlara benzer olarak yapıştırıcıyı tercih ettiklerini görüyoruz. Kızlarda da yapıştırıcı kullanım riski erkeklere göre 5 kat daha yüksektir. Kızların sokakta yaşama oranının daha düşük olduğu, ailesiyle yaşamasa bile bir başkasının evinde yaşama oranının erkeklere göre daha yüksek olduğu göz önüne alındığında, kızların madde tercihinin ailesiyle yaşayanlara benzerlik göstermesi beklenebilir. Tiner bali'ye göre daha fazla toluen içermektedir. Bu nedenle, uçucu madde kullanımında balinin birinci basamağı, tinerin ikinci basamağı oluşturduğunu söyleyebiliriz. Başka bir deyişle, uzun süre bali kullananlar bir süre sonra tinere geçmektedir. Ancak bu durum her zaman geçerli değildir. Doğruda tinere başlayanlar olduğu gibi, hiçbir zaman tinere geçmeyen bali kullanıcıları da vardır. Etkileri Uçucu maddeler etkilerini daha çok içerdikleri toluene maddesinin etkilerinden alırlar. Ancak farklı uçucularda farklı katkı maddelerinin olduğu göz önüne alınmalıdır. Uçucu maddeler hızla başlayan ve hızla geçen bir iyilik haline neden olurlar. Bu maddelerin fizyolojik ve psikolojik etkileri alkol, barbitürat ve trankilizan ilaçlara benzer. Etkileri birkaç dakika içinde ortaya çıkar; 15-45 dakika sürer. Bu nedenle kişi sürekli elinde maddeyle dolaşmakta ve kullanmak zorunluluğu hissetmektedir. Genel olarak Merkezi Sinir Sistemi etkilerler. Tolerans gelişimi de maddenin etkisini farklılaştırmaktadır. Kişi eğer uzun süredir uçucu madde kullanıyorsa, farklı etkiler gözlemlenebilir.

Uçucu koklamanın etkileri kullanılan doza göre farklılıklar gösterir.

- Uyarılma aşamasında neşe
 - hareketlilik,
 - baş dönmesi,
 - halüsinasyon,
 - aksırma, öksürme,
 - tükürük salgısında artma,
 - ışığa duyarlılık,
 - bulantı kusma,
 - yüzde kızarıklık,
 - iştah kaybı,
- garip davranışlar gözlenebilir.

Erken dönemde

- şaşkınlık,
 - kişinin bulunduğu yeri, zamanı şaşırması (yönelim bozukluğu),
 - aptallık, kontrolün kaybı, beyinde çınlama,
 - görme bozukluğu,
 - kramplar,
 - baş ağrısı,
 - ağrıya duyarsızlık,
 - yorgunluk,
 - unutkanlık
- sarma gözlenebilir.

Orta dönemde

- uyuklama,
- kas kontrol kaybı,
- konuşma bozukluğu,
- reflekslerin baskılanması,
- nistagmus (göz bebeklerinin oynaması) ortaya çıkabilir.

Geç dönemde

- bilinç kaybı,
- garip rüyalar,

-epileptik (sara) nöbetler gözlenebilir.

İstenmeyen etkiler

Uçucu madde bağımlılığında nörolojik sorunlar çok çeşitlidir.

- dikkat ve konsantrasyon eksikliği,
- hafıza bozukluğu,
- öğrenme güçlükleri gibi hafif zihinsel yetersizliklerden bunamaya kadar ilerlemektedir.

Nörolojik sorunların olması davranışsal sorunları artırmakta ve tedaviyi de güçleştiren bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Uçucu maddelerin beyin ile ilgili etkileri

- zihinsel yetersizlikler,
- bozulmuş yargılama yetisi (suça eğilim ve saldırgan davranışlar artar),
- hareketlerin yavaşlaması,
- denge bozukluğu ya da sakarlık,
- hafıza bozukluğu ve yeni bir şey öğrenememe sayılabilir.

UMATEM kliniğinde yatarak tedavi gören uçucu madde bağımlısı gençler arasında yapılan bir çalışmada uçucu maddelerin beyin üstüne olan etkilerini çok açık olarak görülmüştür. Beyinde oluşan hasarın süresi ve geri dönüşümlü olup olmadığı bilinmemektedir.

Geri dönüşümlü olup olmamayı belirleyen etkenler şunlardır:

1. Madde kullanımı öncesi işlevsellik: Madde kullanımı öncesinde kişinin zihinsel fonksiyonları tamsa, o zaman geri dönüşün daha kolay olduğu gösterilmiştir. Ancak kullanım öncesi de zihinsel yetersizlikler varsa, bu durumda geri dönüşüm geç ve zor olmaktadır.
2. Bireysel farklılıklar: Geri dönüşüm bireyden bireye değişmektedir. Burada neyin belirleyici olduğu ise bilinmemektedir.
3. Madde kullanım süresi: Madde kullanım süresi uzadıkça geri dönüşüm daha zor olmaktadır. Ancak bu bulgu tüm çalışmalarda doğrulanmış değildir. Uçucu maddeler kalp ve dolaşım sistemi üstünde çarpıntı, kalp ritminin bozulması, kalp kasında bozulma, akciğerlerin kanlanması, solunum yolunun hasarına yol açar. Karaciğerde büyüme gelişebilir. Böbrek yetmezliği, böbrek mikroskopik yapısında çürüme görülebildiği belirtilmiştir.

Uçucu madde kullanıcıları, günlerinin büyük bölümünü sokakta geçirdikleri için, birçok fiziksel hastalığa da maruz kalmaktadır.

Sokakta yaşayan ve madde kullanan çocuklarda bu hastalıkların görülmesi daha da sıktır.

- Beslenme bozukluğu
- Kazalar
- Enfeksiyon hastalıkları
- Diş sorunları Uçucu madde kullanılması sonucu ölümler seyrek değildir.

İngiltere ve Galler’de 1985-1995 yılları arasında yılda yaklaşık 100 ölüm bildirilmiştir. ABD’de yapılan bir çalışmada uçucu maddelerden kaynaklanan ölümlerin çoğunluğunun (%70) 22 yaş ve altında meydana geldiği, ölenlerin %95’ini erkeklerin oluşturduğu saptanmıştır. 1987-1996 yıllarında Virginia’da yaş ortalamaları 19 olan 39 kişinin uçucu madde kullanımı nedeni ile öldüğü tespit edilmiştir. Teksas’da da 1988-1998 yılları arasında yaş ortalamaları 24 olan 144 kişinin öldüğü tespit edilmiştir.

Ölüm nedenleri aşağıda sıralanmıştır

Yutulmuş maddeye bağlı oksijensiz kalma: Yapıştırıcıların yutulması sonucu kişi nefes alamaz ve ölebilir. Bu durum genellikle torbadan maddeyi çekerken gözlenir.

MSS baskılanması sonucu kalp sistemi durabilir ve ölüm olabilir

Solunumun baskılanması: MSS baskılanmasına bağlı olarak solunum sistemi de baskılanır, solunum durur ve ölüm olabilir.

Kalp ritm bozukluğu: Kalpte ortaya çıkan ritm bozukluğu sonucu özellikle başka kalp sorunu olanlarda tehlikeli durumlar ortaya çıkabilir.

Kazalar ve yaralanmalar: Maddenin etkisine bağlı olarak kişinin dikkati azalır, görmesi ve kontrolü bozulur. Bunun sonucu çıkan kazalar nedeniyle ölüm olabilir. Madde etkisi sonucu kişinin muhakemesi bozulur, saldırgan davranışlar ortaya çıkar ve buna bağlı ağır yaralanmalar oluşabilir.

İntihar: Madde kullanıcılarının tümünde intihar oranı yüksektir. Özellikle madde etkisinde kişi kolaylıkla intihara karar verebilir. Uçucu madde kullanıcılarında da intihar oranı yüksektir. Bağımlılık Uçucu maddeler, bağımlılık yapan maddelerdir. Bu maddelere bağımlılık çabuk ve hızlı bir şekilde olur. Bağımlılığın en önemli kriterlerinden birisi olan tolerans gelişimi (giderek artan miktarlarda madde kullanımı) uçucu kullanıcılarında

çok kolay ve hızlıdır. Ancak tüm kullanıcıların bağımlı olduğunu söylemek güçtür.

Evlerde ve işyerlerinde çokça bulunan, koklama veya nefesle içe çekilince sarhoşluk yapan maddelerdir. Kolaylıkla temin edilebildiğinden ve ucuz olmalarından dolayı kırsal alandaki ve kenar semtlerdeki yetişme çağındaki gençler arasında yaygındır. Kullanıcılardan ölenlerin beşte biri ilk kullanımda olduğu anlaşılmıştır. Uzun sürede kilo kaybı, paranoya, beyin hasarları, karaciğerde bozulma, böbreklerde hasar görülür. Kusma, donuk ve soluk gözler, büyümüş gözbebekleri, konuşma bozukluğu, burun akması, felç ve koma belirtileri görülür.

Av.Cevdet Nasıranlı'nın özverili çalışmaları sonucu hazırladığı “uyuşturucu raporu”nda Diyarbakır ilindeki tespitlerinden 2 örnek kendi kaleminden:

“ Bir ilköğretim okulunda okuyan 11 yaşındaki bir kız çocuğunun, okul önündeki uyuşturucu madde satışı yapanlardan edinmiş olduğu uyuşturucu sonucu bağımlı hale geldiği belirtilmiştir. Zaman geçtikçe uyuşturucu maddeye ulaşamayan kız çocuğunun evden kaçıp uyuşturucu madde satıcılarının yoğun olarak bulundukları Diyarbakır Surları çevresinde, aşırı derecede uyuşturucu kullandığı için de baygın olarak kaybolduğu günden üç gün sonra bulunduğ” ailesi tarafından anlatılmıştır.

“Konu ile ilgili bir başka durum da uyuşturucu kullanımının oldukça gözler önünde olmasıdır: Bu konu ile ilgili olarak yine Bağlar ilçesine bağlı Muradiye mahallesinde yapılan çalışmalarımız esnasında, akşam saatlerinde köşe başlarında çok rahat bir şekilde esrar kullanımının

yoğunlukta olduğunun tespiti yapılmıştır. Yine bu mahallede başka bir aile ile yapılan görüşme esnasında, maddi yokluktan dolayı, esrar temin edemediği için 12 yaşındaki bir erkek çocuğunun çakmak gazını içine çekmek suretiyle baygın düştüğü tarafımıza anlatılmıştır.”

Örnek çalışmalarından dolayı Av. Cevdet Nasıranlı’ya teşekkür ederiz.

Yaşamdan bir olay (13) D.D 36 yaşında madde bağımlısı Anlatıyor

12 yaşında baly kullanmaya başladım. Babam alkolikti. Pek başımızda durmadı, annem bize baktı ama nereye kadar? Mutluluğu hep dışarda aradım. Arkadaşlarımı ailemin üstünde tuttum, onlar ne yaptıysa aynıını yaptım. Bali çektim, sonra alkol kullandım, esrar, eroin... Uyuşturucu alacak param olmadığı için hırsızlık yapıyordum. 16 yaşında cezaevine girdim. 18 yaşında çıktım.

Sokaklarda yatıyordum. Askere gittim, geldim, sevdiğim kızı kaçırıp evlendim. O bilmiyordu, sonradan öğrendi. İki çocuğumuz oldu. Daha kokularını bilmiyorum. Çünkü hiç ayık gitmedim eve. Kadınların altın kolyelerini çalıyordum. Buraya gelmeden önce gasptan yargılanıyordum, cezaevine girmemek için altın vuruş yapmayı düşündüm. Eroin bulmak için ucunda ölüm bile olsa her şeyi yapmaya hazırdım. Zaten tüm pislikleri yedim. Biz bağımlılar bu illetten kurtulsak Türkiye’de suç oranı yüzde 40 azalır. Kurtulacağım. Ben “İçmiyorum” demeyi öğreniyorum. Çok yalan söylediğimiz için kimsenin gözüne bakamazdık. Şimdi her gün iki buçuk saat birbirimizin gözüne bakıyoruz. Buradan çıkacağım, ilk yapacağım şey, çocuklarımı lunaparka götürmek olacak.

Ecstasy

Yapısı itibariyle metamfetaminin türevidir. Etki olarak bilinç artırımı, algılama yetisi, keyfin değişmesi ve hareketlilik kazanma gösterilebilir. Tüketiciler etkisini “töz ile özün/beden ile ruhun” ayrılması olarak tarif ederler.

Örnek verecek olursak; dans pistinde bedene sonuna kadar yüklenilmesine karşın, diğer taraftan ruhsal bir huzur yaşanmaktadır.

Ağız yoluyla alınır ve etkisi yarım saat ile bir saat arasında ortaya çıkar. Yüksek dozlarda mide bulantısı, şaşkınlık, düşünme ve konuşma güçlükleri görülür. Bu maddenin asıl tehlikesi vücudun bilinç altındaki koruma mekanizmalarını etkisiz hale getirmesindeki özelliğinde yatmaktadır. Böylelikle sadece yorgunluk hissini değil, açlık, susuzluk hislerini de bastırır ve kas ağrılarını bloke eder. Vücuda yapılan sürekli yüklenmeler aşırı tehlikeyi oluşturur. Temelde farmakolojik olarak yükselen vücut ısısı, uzun süreli ve yoğun hareketliliğin etkisiyle daha da yükselir (42 dereceye kadar çıktığı görülmüştür).

Vücut su içmekle dahi toparlanamayacak kadar büyük ölçüde su kaybına uğramaktadır. Bunun sonucunda kalp ve tansiyon sorunları, ateş ve şok etkileri görülmektedir. Kalp ritminde bozukluklar ve merkezi kramplara da rastlanır. Uzun süre kullananların sinir hücrelerinde kalıcı hasarlar ve kas yapısında arızalar meydana gelmektedir. Vücudun doğal olarak salgıladığı maddeler kana daha çok karışmakta ve karaciğer ile böbrekleri tıkayabilmekte, böylelikle bu organları işlemez hale getirebilmektedir. Bir diğer tehlike de kişilerde kestirilemeyen sonuçlar yaratmasıdır. Kişinin o anki hislerini yoğunlaştırır ancak bu yoğunlaşma olumsuz da olabilmektedir. Nitekim öldürücü bir depresyon yaratabilir. Bu gibi haller bazı yoğun sinyaller (yüksek sesli müzik, lazerli ışıklar, stres) ile bağlantılı olarak ortaya çıkmaktadır.

Ecstasy'nin Etkileri

Ecstasy'nin etkileri çeşitli faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bunlar arasında aşağıdakileri sayabiliriz.

- Yaş
- Kilo
- Maddenin kullanım sıklığı ve kullanım miktarı
- Kullanım süresi
- Alındığı ortam
- Kullanıcının tıbbi ve/veya psikiyatrik geçmişi
- Alkol yada başka maddeler kullanıp kullanmama Ecstasy'nin etkisi, alındıktan 20-60 dakika sonrasında kendisini gösterir ve bu etki 4-6 saat süreyle devam eder. Alındıktan 48 saat sonra bedenden atılır.

Amfetaminin temel etkisi kuvvetli bir uyarıcı olmasıdır. Enerjinin arttığı hissini verirken uyku ve yorgunluk hissini bloke eder. Amfetamin, abartılı keyif hali, iştahsızlık, uyku ihtiyacının azalması, huzursuzluk, mide bulantısı, kramp, gerginlik, kan basıncında ve vücut ısısında yükselme, kalp atışında artış ve tek düze davranışlar da bulunma gibi ruhsal ve fiziksel tavır değişikliklerine sebep olmaktadır. Ecstasy, empatiyi, yakınlık hissini, iletişim yeteneğini ve güven duygusunu arttıran bir hap olarak da tanımlanmaktadır. Bu özelliğinden dolayı Ecstasy'e "heartopener (kalp açıcı) da denilmektedir. Çoğu zaman amfetaminin başka maddelerle karıştırılmış versiyonları görsel ve işitsel halüsinasyonlara neden olabilmektedir ama bu tür bir yaşantı kişinin içinde bulunduğu ruhsal duruma göre değişir.

Yoksunluk belirtileri

Ecstasy kullanımı kesildikten sonra bazı yoksunluk belirtilerinin ortaya çıktığı diğer araştırmalarda da gözlenmiştir.

- boşluk duygusu
 - bitkinlik
 - baş ağrısı
 - baş dönmesi
 - depresyon
 - panik atak
 - uyku ve yeme bozuklukları
 - gerçeklikten kopuş
 - paranoya
 - vücudun çeşitli yerlerinde ağrılar
- Sayılabılır.

Zehirlenme

- Aşırı miktar alındığında denge bozukluğu
- susuzluk
- karaciğer yetmezliği
- kalp ritm bozukluğu
- beden ısısında artış ve nöbetler

Ecstasy'nin ölüme yol açma nedenleri

- Aşırı uyarılma sebebiyle, kalp krizi, beyin kanaması,
- Aşırı dans etme sebebiyle vücut ısısının 40 C derecenin üzerine çıkması
- Aşırı derecede su alımı sebebiyle oluşan kanda sodyum miktarının aşırı derecede azalması ve beyinde ödem oluşmasıdır.

Ecstasy Alt Kültürü

Ecstasy birçok bağımlılık yapan maddeden daha ucuza satın alınabilen bir maddedir. Amerika'da tek bir MDMA tableti veya kapsülünün kişiye maliyetinin 12 ila 15 dolar arasında olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye'de ise 1 tabletin fiyatı 4- 50 YTL arasında değişmektedir. Fiyatının ucuz olması ecstasy kullanımının kentin varoş kesimlerinde yaşayan çocuklar arasında da artmasına sebep olmaktadır. Gençlerin özellikle MDMA hakkında yetersiz bilgiye sahip olması ve bu maddeyi zararsız kabul etmesi de kontrolsüz ve bilinçsiz tüketime yol açtığı bildirilmiştir. Batı Avrupa ülkeleri olan Belçika, Lüksemburg ve Hollanda'nın dünyanın MDMA üretiminin %80'nini karşıladığı tahmin edilmektedir. MDMA'nın gençler arasında yaygın olarak kullanılmasının bir nedeni de 90'lı yılların başında başlayan ve tüm dünyaya yayılan "Rave" kültürüdür. Rave akımı birçok ecstasy kullanıcısı için özellikle haftasonları gerçekleştirilen ecstasy alma ritüelinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Rave partileri diğerlerinden ayıran en belirgin 4 özellik; mekan, çalınan müzik, katılımcı insan profili, ve hap kullanımıdır. Rave partiler ecstasy kullanıcılarının ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanan mekanlardır. Rave partileri genellikle şehir dışındaki hangar ve çiftlik gibi mekanlarda organize edilmektedir. Yasal problemler çıkmaması açısından olayın yeri ve zamanı partiden birkaç gün ya da saat öncesine kadar gizli tutulmaktadır. Girişi 25-35 YTL. arasında değişen bu partilerde alkol

tüketilmemektedir. Rave partilerde ecstasy kullananlarda aşırı dans ve hareketten oluşan su kaybını engellemek için bol içme suyunun yanında mineral ve vitamin katkılı enerji içecekleri de bulundurulmaktadır. Ayrıca maddenin etkisiyle oluşan vücut ısısındaki aşırı artışı da minimize edebilmek için bu tür mekanlarda havalandırma sistemlerinin olmasına özen gösterilmektedir. Rave partiler aynı zamanda lazer gösterileri ve ışık oyunları eşliğinde onlarca insanın saatlerce dans edebileceği geniş mekanlar olarak dizayn edilmiştir. Rave partilerde ağırlıklı olarak bilgisayarda yapılmış, elektronik rock sentezi müzikler çalınmaktadır. Bu tür müzikler arasında underground, house, acid house, hardcore, ambiyans, tekno ve trance tarzları sayılabilir. Ünlü djler tarafından çalınan, daha çok tekrarlardan oluşan, yüksek hızda (dakikada 80-20 arasında vuruş sayısı olan) ve sesdeki bu tür müzikler, madde kullanmayan bir kişinin beyninde uyuşturucu bir etki yaratma gücüne sahiptir. Ravelerde çalınan müziklerin sözlerinde de genellikle kullanılan hapların etkilerine övgüler düzülmektedir. Rave partilerde alkol alınmadığından yasal açıdan konulan yaş sınırlaması da geçerliliğini yitirmektedir. Katılımcılar genellikle 15- 25 yaş arasındaki gençlerden oluşmaktadır. Rave partilerine katılan kişilerin kıyafetleri de ortam kadar ayırt edici özellikler taşımaktadır. Katılımcılar genellikle dar, polo yaka, logolu t-shirtler, bol ve düşük belli pantolonlar, koşu ayakkabıları giyip, plastik zincirler, florasanlı ve ışıklı oyuncaklar, renkli ve parlak materyaller taşımaktadırlar. Hem kadın hem de erkekler tarafından giyilebilen bu tarz kıyafetler fiziksel çekim ve cinsiyet farklılıklarını daha az göze çarpar hale getirdiğinden rave katılımcılarında bir bütünlük ve aynılık duygusu yarattığı düşünülmektedir. Rave katılımcılarını; rave partilerini sıkı sıkıya her haftasonu takip edenler ve ayda bir merak edip uğrayan öğrenci kitlesi olarak iki ana grupta incelemek mümkündür. Ecstasy benzeri maddeler MDMA'ya karıştırılan ya da bu maddeyle benzerlik gösteren başka türlü maddeler bulunmaktadır. Bunlar arasında, Metamfetamin, MDE (metilendioksi-netilamfetamin), MDA (3,4-metilendioksiamfetamin) sayılabilir. Bitkisel Ecstasy (Cloud 9, Ultimate Xphoria, X, Rave Energy) sentetik maddelere alternatif ve zararsız olduğu iddia edilen bir madde olarak ortaya çıkmıştır. Bitkisel ecstasy (herbal ecstasy) genelde bitkisel efedrin, kafein ya da guarana ve mate gibi kafein içeren bitkilerin kombinasyonundan elde edilmektedir. Çin'de "ma huang" olarak bilinen bu madde 2000 yıldan beri astım, soğuk algınlığı, bronşit ve allerjik solunum yolu problemleri gibi birçok rahatsızlığı

gidermek için kullanılmaktadır. Efedrin, efedra adlı, daha çok doğuda yetişen bir bitkiden elde edilmektedir. Bu bitki efedrin, pseudoefedrin, norefedrin, metilefedrin ve norpseudoefedrin gibi alkaloidler içermektedir. Bu yapısıyla efedra, adrenalın ve amfetaminle benzer fizyolojik etkiler yaratmaktadır.

Efedrin

MDMA gibi merkezi sinir sistemini uyaran bir maddedir. Efedrin'in kalbin çarpma hızını, tansiyonu, seksüel duyumu, mutluluk hissini, dikkati ve acil durum anında tepki hızını artırıcı etkilerinin yanında anti-allerjik, solunum yollarını ve bronşları açıcı etkileri vardır. Fiziksel performansı ve enerjiyi artırıcı etkileri sebebiyle bu madde sporcular tarafından atletik performansı arttırmak ve diyetisyenler tarafından da kilo verdimak amacıyla sıkça kullanılmaktadır. Eğlence amaçlı ve kötüye kullanıma açık bir madde olan efedrin, bitkisel ecstasy adıyla, birçok renkte, kapsül ya da hap olarak kullanılabilir. Etkisi MDMA gibi 4-8 saat arasında sürebilmektedir. Çeşitli sağlık ürünleri satan dükkanlardan, gece kulüplerinden, postayla ya da müzik mağazalarından kolaylıkla elde edilebilen bu maddenin kullanımı ergenler ve genç erişkinler arasında da gittikçe artmaktadır. Bitkisel ecstasy'nin tamamen bitkisel olduğu için zararsız olduğu gibi bir kanı olmasına karşın, bu madde de aşırı ve uzun vadede kullanıldığında çeşitli yan etkilere ve bağımlılığa sebep olabilmektedir.

Bitkisel ecstasynin

- uyku bozuklukları
 - huzursuzluk
 - baş ağrısı
 - iştahsızlık
 - asabiyet
 - titreme
 - felç
 - bayılma
 - karaciğer yetmezliği
 - çarpıntı ve nöbet
- gibi yan etkileri olduğu bilinmektedir.

Kişilerin dozu ayarlamaları oldukça güç olduğundan bu maddenin aşırı dozda alımı ölümle sonuçlanabilmektedir. 1993- 96 yılları arasında,

Amerika’da bitkisel ecstasye bağı olarak 15 kişinin ölümü rapor edilmiştir. Bunun yanında, antidepresan kullananlar, hamileler, yüksek tansiyon, kalp rahatsızlığı, glucoma, tiroid, diyabet ve prostat büyümesi rahatsızlıkları olan kişilerin de bitkisel ecstasye kullanımı oldukça fazla yan etkiye, hatta ölüme sebep olabilmektedir. Bağımlılık Ecstasy/MDMA ile ilgili yapılan birçok araştırmada bu maddenin bağımlılığa neden olup olmadığı tartışma konusudur. Özellikle satıcıların müşterilerini kendilerine bağlamak için MDMA’yı bağımlılık yapan diğer maddelerle birlikte sentezlenmesinin bağımlılığa neden olduğu da ileri sürülmektedir. Piyasada “Ecstasy” olarak satılan maddelerin, MDMA’nın yanında metamfetamin, kafein, deksstrometorfan, kokain ve efedrin gibi başka maddeleri de içerdiği saptanmıştır. İnsanlar üzerinde yapılan bağımlılık araştırmalarında en büyük güçlük ecstasye kullanıcılarının esrar ve kokain gibi birden fazla maddeyi bir arada tüketmesidir. Bu yüzden kişide oluşan bağımlılık halinin doğrudan ecstasyden mi yoksa diğer maddelerden mi kaynaklandığı tespit edilememektedir. Bu durum tedavi merkezlerinde, MDMA’nın yan etkilerine müdahaleyi de oldukça güç hale getirmektedir. Ecstasy kullanıcılarının hızla kullandıkları ecstasye miktarını artırdıkları, ecstasye kullanmadıkları zaman yoksunluk belirtileri yaşadıkları, ecstasye kullanımı yüzünden psikososyal işlevlerini yerine getiremediklerine ve bir dönem sonra ecstasye kullanmadan eğlenemediklerine sık olarak rastlıyoruz. Ecstasy kullanımı kesildikten sonra bazı yoksunluk belirtilerinin ortaya çıktığı araştırmalarda gözlenmiştir.

Sokak isimleri:

Ecstasy, gençler arasında çeşitli isimlerle anılmaktadır. Ülkemizde “Çılgın Max, Mitsubishi, 007, Pıt, Roket” gibi isimler verilmektedir. Avrupa ve ABD’de ise “Armani, At, Baklava, Butterfly, Cherry, Coca Cola, Coro, Elmas, Kiraz, Ferrari, Fish, Mercedes, Mitsubishi, Pokemon, Zoro, Yüzde 5, Yin Yang, Rolex” olarak adlandırılmaktadır.

Yaşamdan bir olay (14) H.Z 28 yaşında madde bağımlısı anlatıyor

Çorumluyum. İlkokul birinci sınıfa kadar köydeydik, sonra Ankara’ya

geldik. Buradaki arkadaşlar farklıydı. Onlara uyum sağlamaya çalıştım. Sonra samimi olduk. Sigara içmeye dokuz yaşında başladım. Üç ay sonra alkol geldi. Lise bitince çalışmaya başladım. Kızılay’da işportacılık yapıyordum. Bir-iki abi vardı, görüyordum, çalışırlarken ortadan kaybolup geliyorlar, bir değişik oluyorlardı. “Ne içiyorsunuz?” diye sordum, esrarı gösterdiler. Ben de denedim. Sonra başladım, bir buçuk sene içtim. Esrar tezgâhında ecstasy de vardı. İlk başlarda cesaret edemedim, sonra alıştım. 2008’de askere gitmeden önce burada bir parkta beş-altı arkadaş içerken narkotik baskın yaptı. Korktum, bir ay sonra askere gittim. Askerde hiç içmedim. Döndüğümde, bir işe girdim. Güzel para kazanınca yine esrara koştum. Sonra yine ecstasy, yine alkol... Bir gün mahalledeki arkadaşlar eroini denettiler. Bir hafta her gün içip bıraktım, hemen hastalandım. Eroin içmediğim için olduğunu söylediler. İçtim, düzeldim. Ben artık bir bağımlıydım.

Uyuşturucu maddelerin kısaca belirtilerini, etkilerini ve duyduğumuzda yanılmamak, dikkatli olmak için de sokak isimlerini gördük. Ergenlik belirtisiyle benzer yanları olmasına rağmen ani değişimlerin, fiziki bazı farklılıklar, koku, ahlak yapısında değişiklik belirtileri belirgin farklıdır.

Kesin bir ölçü olmamakla birlikte, uyuşturucuların belirtilerini genel olarak şöyle sıralayabiliriz;

- Aşırı huzursuzluk
- Titreme
- Sinirlilik
- Başarıda düşüş
- Devamsızlık

- Hobi ve faaliyetlerden vazgeçme
- Umursamazlık
- Kızarmış gözler
- Temizlikte azalma
- Kilo kaybı
- Uyku bozukluğu
- Aşırı küçük veya aşırı büyük gözbebekleri
- Yorgunluk ya da aşırı hareketlilik
- Fazla para harcama
- İğne izleri
- Sürekli öksürme
- Koku.

Captagon

Sentetik bir uyuşturucu türüdür. Önceleri Almanya'da yasal olarak üretilen bu maddenin üretimi, suistimalinin artması üzerine durdurulmuştur. Üretiminin durdurulmuş olması ile birlikte yasal olmayan yollardan, yüksek kazanç elde etmek için çeşitli ülkelerde kaçak olarak üretilmeye başlanmıştır. Piyasaya captagon ticari adı ile sürülen ve etken madde olarak fenetylline içeren bu uyuşturucunun özellikle Arap ülkelerinde kullanımı yaygındır.

Captagon üretiminde tespit edilen iki aşama vardır. Birincisi fenetylline maddesinin imali edildiği kimyasal aşama, ikincisi ise elde edilen etkin maddenin tablete dönüştürülmesi olan fiziksel aşamadır. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki; yasadışı yollardan captagon üretimi yapan şahıslar, daha fazla uzmanlık, zaman ve laboratuvar malzemesi

gerektirdiğinden, fenetylline maddesini doğrudan temin edip, ikinci aşama olan ve çok uzmanlık gerektirmeyen fiziksel aşama devresinden itibaren üretime geçmektedirler.

Önceleri etkin maddesi fenetyllin olarak üretilen ve satılan captagonun, üretiminin yasaklanması neticesinde yasadışı yollardan gizli laboratuvarlarda üretilmeye başlanması ile etkin maddesi ve içerisinde ne olduğu tam olarak bilinmeyen, ancak hapların üzerlerinde ki captagon logolarından dolayı captagon adı ile satışı yapılan, farklı özelliğe sahip haplarda tespit edilmiştir.

Genel Özellikleri :

Captagon, kokainin çok etkili bir formudur. Captagon, kokain hidroklorid formundan sodyum bikarbonat ya da amonyum ve su kullanılarak edilir.

Bu yolla elde edilen Captagon, sigara gibi içilebilmektedir. Kullanım

Şekli ve Görünüm: "Captagon" içime hazır, küçük miktarlarda satılır.

Kokaini işleyerek küçük kristalimsi bir hal alması sağlanır. İşlenmesinin sonucu olarak Captagon, vücut tarafından daha hızlı emilir. Sigara gibi içilmesinden dolayı beyne kısa zamanda yüksek dozda madde gitmesini sağlar. Bu yüzden de etkileri kısa süre içinde hissedilmeye başlar.

Captagon genellikle 300-500 mg.lık küçük plastik poşetlerde satılır.

Kokain genellikle ekonomik düzeyi yüksek olan kişilerce tüketilir.

Captagon kokaine oranla çok düşük fiyatlarda satılır. Kokaine oranla ekonomik gözükse de bağımlılık geliştikçe kullanılan miktar arttığından harcanan para da bir süre sonra çok artmaktadır.

Amerika’da C, Charlie, Coke, Dust, Snow, Toot, Captagon, Freebase, Rock

Etkileri

Diğer sentetik uyuşturucularda da olduğu gibi, kişinin Captagon diye satın aldığı madde her zaman Captagon çıkmadığından, etkisinin tam olarak ne olacağını önceden kestirmek çok mümkün değildir. Bu yüzden, aşırı doz kullanımı olmadan da Captagon kullanımlarında ölüm meydana gelebilir. Bağımlılığı çok çabuk gelişir ve kullanılan miktarı artırma gerekliliği doğar. Miktar arttıkça harcanan para da arttığından, Captagon alabilmek için suç işlemeye başlama olasılığı yüksektir.

Madde etkisindeyken kişinin kalp atışları hızlanır, kalp krizi geçirme riski

yükselir, ani kan basıncı artışı ortaya çıkabilir, aşırı depresif ruh hali ya da intihar eğilimli davranışlar gözlemlenebilir.

Yoksunluk

Kokainin belirtileriyle aynıdır. Madde etkisini kaybetmeye başlayınca kişi kendini mutsuz, bitkin, sıkıntılı, kaygılı, hiçbir şeyden keyif alamaz, güçsüz, sinirli hisseder. Uyuma isteği doğar, bazen korkunç rüyalar da görülebilir. Bu çöküntüden kurtulmak için kişide tekrar madde kullanma isteği doğar ve bu durum bir kısır döngüye dönüşür.

Sonuçlar: Uzun süreli kullanımın sonunda insanlarda sinirli, telaşlı, paranoid bir tablo ortaya çıkabilir. Captagon kullanımı çeşitli solumun yolu problemlerine, akciğer ve göğüs ağrılarına yol açabilir.

sentetik cannabinoid (BONZAI)

Sokaklarda bonzai adıyla satılan, aslında sentetik cannabinoid denilen birçok maddeden oluşmaktadır. Suni esrar diyebileceğimiz bu madde tamamen kimyasal olup bazı bitkilerin kurutulmuş yapraklarına emdirilerek yapılmaktadır.

En fazla kullanılan uyuşturucu madde esrardır ve ‘esrar ailesinden olan bonzai temini kolay, ucuz olma özellikleri ve bu yöndeki telkinlerle kullanımı artırılan bir maddedir. Ülkemizde 2011’e kadar uyuşturucu kapsamında değildi, Hızlı bağımlılık yapan özelliği, ani ölüm artışlarıyla dikkat çeken ve uyuşturucu kapsamına alınan bu maddenin bilinen 105 çeşidi olması bile ne denli hızlı çoğaldığını gösteriyor.

Egosu yüksek olanlarda deneme yatkınlığı daha fazla olan uyuşturucuların, en fazla bağımlık yaparı da diyebiliriz.

Esrara göre 10 kat daha zararlı olan Bonzai'nin belirgin etkilerini şöyle sıralayabiliriz;

- Kan basıncında hızlı artış ve nabız yükselmesi
- Ağız kuruluğu
- Halüsinasyon görme
- Açlık hissi
- Hafıza kaybı, ortam seçememe
- Geçici körlük
- Geçici felç
- Kalp ve böbrek yetmezliği.

Şu ana kadar net olarak ters etkileri olarak rapor edilen rahatsızlıklar

- _ Aşırı stres ,
- _ bunalım,
- _ çalkantı
- _ Hipertansiyon nöbetleri
- _ Hypokalemia (düşük potasyum düzeyi)

Araştırmacılar esrardaki yüksek dozdaki etkilerin benzerlerinin görülmesine rağmen çok daha tehlikeli oluştuğunu vurgulamaktadır.

Psikolog Prof. Dr. Arif Verimli Radikal'de yaptığı roportajda “Bonzainin içinde tam olarak ne olduğunu bilmiyoruz! Bir psikiyatr olarak araştırdım tam tatmin olmadım. Fiziksel ve psikolojik etkileri eroin kullanımı ve

yoksunluğuna çok benzer... Kişilik değişikliği, acı, ağrı ve baş dönmeleri, ani öfke nöbetleri çok sık görülüyor” dedi.

Prof. Arif Verimli, son günlerde gençlerin ölümleriyle gündeme gelen bonzainin nasıl bir etki yarattığını şöyle anlattı:

SORU :Bonzai’nin Türkiye’de 5 yıldır var deniliyor. Bonzai Türkiye’de ne zaman ortaya çıktı ve yaygınlaştı? Ne kadar yaygın?

Prof. Arif Verimli : Ben bonzai içen ilk hastamı 2007 yılında gördüm. Dolayısıyla 2006 yıllarından bu yana konu ettiğimiz çok yeni ve ciddi bir bağımlılıkla karşı karşıyayız. Madde kullanımı arttığı gibi madde kullanıcıları eğilimlerini bonzaiye yöneltiler. Madde kullanıcıları arasındaki şu an en moda madde diyebiliriz.

SORU:şu anda kullanılan uyururucular arasında ‘en çok kullanılanı, en tehlikelisi, en çabuk bağımlılık yapanı’ olduğu söyleniyor, bu doğru mu? Gerçekten iki üç kullanışta bağımlılık yapabiliyor mu? “3 yılda öldürür ifadesi” doğru mu? Fiziksel ve psikolojik olarak ne gibi etkileri var?

Prof. Arif Verimli : Aynen diyebiliriz. En yaygın en sorunlu ve işin kötüsü tedavi ekibinin tecrübelerinin henüz yeni olduğu bir madde.  içimde bağımlılık yapmasa da bağımlılığa giden adım atılmış olur. Bonzai sentetik esrardır. Masum gibi duran bu cümle içinde korkunç bir ifade barındırıyor aslında. Hatta bir hastamın babası “doktor bey bu ocuk ne güzel esrar içiyordu, bu bonzai nerden çıktı” demişti. Bu bir mantık hatasıdır. Bonzainin içinde tam olarak ne olduğunu bilmiyoruz. Bu konuya çok kafa yordum çok araştırdım bir psikiyatrist olarak tam tatmin olmadım. 3 yıldan daha kısa zamanda da ölümcül olabilir. İçerisinde fare ve tarım zehiri olduğu söyleniyor. Fiziksel ve psikolojik etkileri eroin kullanımı ve

yoksunluğuna çok benziyor. Kişinin tüm mental ve psişik bütünlüğü bozuluyor. Ajitasyon ve aşırı sinirlilik, kişilik değişikliği, acı, ağrı ve baş dönmeleri, ani öfke nöbetleri çok sık görülür.

SORU:Genel bir bağımlı tipi var mı? Bağımlıların çoğunluğu için geçerli bir yaş, genç-, yaşlı-çocuk, cinsiyeti, gelir durumu, meslek, mahalle söz edebilir miyiz?

Prof. Arif Verimli : Hayır diyemeyiz. Zenginler güçleri yettikçe satın alır, fakir bağımlılar satıcı olur. 16-36 yaşlarında bağımlılığın pik yaptığı görülür. Bağımlılık erkeklerde daha sıktır ama bu kıstas değil, madde gelir seviyesi, semt ya da eğitim düzeyiyle hiç ilgilenmez. Bir kere deneyen bağımlı adaydır.

SORU :Bonzainin denetimli serbestlik uygulamasıyla serbest kalan madde bağımlılarına uygulanan rutin testlerde çıkmadığı, bu yüzden de yaygınlaştığı iddia ediliyor: Bu doğru mu?

Prof. Arif Verimli : Gelişmiş testlerde bonzai kullanımını görebiliyor ve tespit edebiliyoruz. Basit test düzeneklerinin gözünden kaçabilir. Ama bonzai kullanıcıları bundan kaçamaz. Dikkatli bir doktor fark edip detaylı testte ısrarcı olabilir.

SORU: En önemlisi, aileler, arkadaşlar, eşler yani bağımlıya destek olması beklenen insanlar, onun bağımlı olduğunu nasıl anlar? Kilo verme, odaya kapanma, öfke krizleri gibi bazı belirtileri var mı? Yoksa aylarca hiç belli etmeden kullanılabilir mi?

Prof. Arif Verimli : Aile ve yakınlar bağımlıyı çıplak gözle anlayamazlar. Yapılan bir çalışma bir bağımlının 2 sene kendini gizlediğini ortaya

koymuştur. Davranış ya da fiziksel belirtiler yanıltıcı olabilir. Madde kanda ve idrarda tespit edilmek zorundadır.

SORU:Bir insan bağımlı olduğunu anladığında veya bir yakının bağımlı olduğunu anladığında öncelikle ne yapmalı? Tedavi süreci nasıl? Tedavi şansı nedir?

Prof. Arif Verimli : Bağımlıların çok azı kendiliğinden tedavi arayışına girer. Ailenin zoruyla kliniklere getirildikleri çok sıktır. Yakınımızın kullanıcı ya da bağımlı olduğunu pozitif test sonucuyla kanıtlayıp öğrendiğimizde soğukkanlı olup psikiyatriste gidilmeli ve bağımlılık düzeyine göre tedavi planlanmalıdır. Bağımlılık çok ciddi bir beyin hastalığı olduğu için krizi bir uzman yönetmelidir. Yatarak ya da ayaktan psikoterapiyle desteklenen tedaviler seçilecektir. Ama kullanıcı ya da bağımlı yürekten tedavi olmak istemiyorsa tedavi bitince tekrar başlayacaktır.

SORU:Aileye, okula, hastanelere düşen nedir?

Prof. Arif Verimli : Aileler ve yakınları o kadar yıpranırlar ki çok ciddi aile sorunları oluşur. Okul bu konuda bence hiçbir şey yapamaz. Hastanelerin yapacağı en önemli şey her ilçedeki her hastaneye yataklı bağımlılık kliniği açmaktır. Doğrudan Başbakana bağlı ‘Uyuşturucu Müsteşarlığı’ kurulmasını öneriyorum. Türkiye’de yapılan tüm çalışmalar raydan çıkmadan bu müsteşarlık tarafından yürütülmelidir. Önüne gelen bu konuda kampanya ve kamu spotu yapmasın. Çünkü kullanıcılar zor çocuklardır. Uyuşturucu zararlıdır diye pankart bastırsan gülüp geçiyorlar. Neden zararlı anlattın mı karşına alıp?

Sokak isimleri:

Spice silver, spice gold,spice diamond, Spice Arctic Synergy, Spice Tropiccl Synergy, Spice Egypt, Yucatan Fire, Smoke, Sence, ChillX, Highdi's Almdröhner, Earth Impact, Gorillaz, Skunk, Genie, Galaxy Gold, Space Truckin, Solar Flare, Moon Rocks, Blue Lotus, Aroma, Scope gibi bir çok farklı isim ve ambalaj adı altına satılmaktadır.

Yaşamdan bir olay (15) C.F 25 yaşında madde bağımlısı anlatıyor

Özel bir liseye gidiyordum. Orada müzik grubundaydım. Batı kültürüne özentilik vardı. Ama hiçbir zaman aklıma uyuşturucu gelmezdi, cesaret edemezdin. Bir kız arkadaşımın doğum günü partisi vardı. Kız esrar sardı. 16 yaşındayım, bir kızın içmesi beni tahrik etti. "Ben de içerim" gibi bir düşünce içine girdim. Devamı geldi. Sürekli esrar içer oldum.

Fransa'da artırdım

Lise sona geldiğimde bonzai içtim. Zaten ortama girince tüm maddelerle tanışıyorsun. Bonzai'nin kafası esrarın 10 katı. Lise bitti, Fransa'dan kabul geldi, üniversite okumaya gittim. Orada da esrar bulmak için aranmaya başladım, tabii ki buldum. Alış o alış, bütün harçlığımı uyuşturucuya vermeye başladım. Fransa'da kaldığım iki sene boyunca en fazla bir hafta okula gitmişimdir. Bütün vaktim uyuşturucuyla geçiyordu. İstanbul'a dönüp burada üniversiteye girdim. Ailemin durumu iyiydi ama uyuşturucuya para yetiştiremiyordum. Herkesin yaptığı gibi evden para çalmaya başladım.

Vicdanımı da öldürdü

Bir kız arkadaşım esrarı, bir kız arkadaşım extacy'yi, bir başkası da bonzai'yi denetmişti. Kurtulmak istiyor, kurtulamıyordum. İntihar etmeyi düşünüyor, ona da cesaret edemiyordum. Her gece yalvarıyordum Allah'a, al canımı diye. Babam benim yüzümden kalp krizi geçirdi. Sekiz sene boyunca ailemi ne kadar üzdüğümü hiç düşünmedim. Uyuşturucu vicdanımı da öldürmüştü. Buraya geleli 15 gün oluyor, sürekli vicdanımla yüzleşiyorum.

Yaşamdan bir olay (16) O.G 17 yaşında Madde bağımlısı Anlatıyor

İsmim O. 17 yaşımdayım. Uyuşturucu ile 15 yalında arkadaş çevresi yüzünden içtim. Bonzai kullanıyordum. İlk kullandığımda ayaklarımda karıncalanmalar oldu, sonra vücuduma yayıldı. Bilinçsiz hareket etmeye başladım. Gözlerim kızarıyordu. 1,5-2 sene içtim. Çevremde şu an kullanan arkadaşlarımdan uzaklaştım. Ben o yoldan çıktım. Bu maddeyi genelde 2-3 kişi toplanıp içerdik. Yaşlarımız hemen hemen aynıydı. Kızılı erkekli ortamlar oluyordu ama erkeklikler ağırlıktaydı. Yaş ortalamalarında en düşük 14'tü. Bu maddeye ulaşmak kolaydı. Bizi satıcılar arardı, gidip alırdık. Yakalandığım zaman benim üstüme iftira attılar. Beni polisten aradılar ve 'içeri gel' dediler. Ben de gittim. Polis bana satıcı davası okudu. Polisler bonzaiyi kimden nasıl aldığımı sordu. Her şeyi söyledim. Polis bana dayak atmadı ama korkutma amaçlı 1-2 tokat attılar. Bu maddeye bağımlı olunca mutlu olan daha mutlu oluyor, mutsuz olan da daha mutsuz. Bu maddeyi bulamadığım noktada arayış içerisine girmedim. Buradan gençlere tavsiyem, bonzai ilerideki hayatlarını etkileyebilir. Çocuk sorunu olabilir. Kendilerini mahveder sadece. Kurtulmazsanız sonu yok. Bu maddeyi kullandığım zamanlar Lefkoşa bölgesinde tanıdığım insanların %2-3'ü kadar genç kullanıyordu. Bu maddeye arkadaş çevresinde başladım. Kendim merak ettim. Şu an bıraktım ve rahatım. Kendi içinde bitirirsen biter. Zorlamaya gerek yok. Henüz yargılanmadık. Ben son olarak akıllı olan uyuşturucudan uzak dursun diyorum.”

Metamfetamin

Uyarıcı özelliği olan sentetik bir maddedir. Bir çok uyarıcı gibi, 6-24 saat süren güçlü bir öfori; dolayısıyla bağımlılık yapma yeteneğine sahiptir. Yapı olarak amfetamine yakındır.

IUPAC ismi (S)-N-metil-1-fenil-propan-2-amin olan methamfetamin, je-

nerik ismi **Desoxyn** olarak 5/10mg tabletler halinde ABD piyasasında bulunmaktadır. Ancak madde suistimal edilmek üzere kaçak üretimi ile tanınmıştır. Efedrin ya da Pseudoefedrin molekülünü hidrojenize ederek kolayca elde edilebildiğinden ötürü hemen hemen her yerde üretilebilmektedir. "Methlab" de denilen bu yerler, üretimi sırasında çıkan fosfattan ötürü kırmızı bir renge boyanır ve kedi idrarı kokusuna sahiptir.

Etkileri

Uyanıklık, motivasyon ve kısa dönem beyin aktivitesini artıran madde yüksek dozlarda öforiye neden olmaktadır. Madde alındığında tansiyon ve vücut ısı yükselir. İshal, bulantı, kusma görülebilir.

Beyin kimyasını bozup depresyona yol açtığı bilinmektedir. Eroinden daha kuvvetli bağımlılık yaptığı ileri sürülmüştür.

Devamlı kullanıcılarında diş çürükleri görülür, bağışıklık sistemi baskılanır. Kilo kaybı ve kısa dönem libido artışı, kuvvetli sistemik reaksiyon ile ölüm görülebilir.

Belirtileri

Sık veya ağır kullanıcılarda göz bebeklerinde büyüme, sürekli konuşma, terleme, diş gıcırdatma, halsizlik ve titremelere rastlanabilir. Metamfetamin kullanan kişi sinirli veya rahatsız bir hale gelebilir. Bazı ağır kullanıcılar paranoid olabilir ve özellikle işitsel halüsinasyonlar görebilir.

Riskleri

Metamfetaminin her türlü alımı hemen etkiler ve bağımlılık şansını artırır, yakılarak içildiğinde kullanıcıyı içe çekilen dumanda bulunan çok sayıda bilinen ve bilinmeyen tehlikelere maruz bırakır. Metamfetaminin enjekte etmek bir çok riskle bağlantılıdır, bağımlılık, aşırı doz, damar tıkanması, kan sistemi enfeksiyonları ve şırınga paylaşımı ile HIV ve Hepatit B, C gibi diğer enfeksiyonların bulaşması bunlardan bazılarıdır. Metamfetaminin aşırı dozları krizlere, kalp krizlerine ve felçlere sebep olabilir. Devamlı aşırı kullanımın beyin ve vücut üzerindeki hasar verici etkileri en çok ilgi uyandıran yanı olmuştur.

Metamfetamin kullanımı uykusuzluk, iştahsızlık, artan kan basıncı, paranoya, psikoz, saldırganlık, düzensiz düşünme, aşırı değişken ruh hali, ve bazı zamanlar halüsinasyonlara yol açabilir. Bir çok kullanıcı tükenmiş duruma gelir ve bu da onları çeşitli hastalıklara maruz bırakır. Ağır kullanıcılar tarafından metamfetamin kullanımının kesilmesi ağır depresyon, korku dolu yoksunluk krizleri yaratabilir.. Bu konu üzerine çalışmalar halen devam etmektedir.

Metamfetaminin risklerini tamamen ortadan kaldırmak için maddeyi hiç kullanmamak en iyi yöntemdir.

RÖPORTAJLAR

Bazı yerel ve ulusal televizyon kanallarında, internet sitelerinde madde bağımlılarıyla yapılan röportajlar:

1. RÖPORTAJ(E.A..Yaş 17..Madde bağımlısı)

-Bir sürü insan madde kullanacakmış, ne diyorsun?

-Kullanmasınlar.

-Niye?

-Çıkmasınlar... Çünkü sokakta hayat yok, bir şey yok. Sokakta ne var biliyor musun; sokakta açlık var, cezaevi var, ölüm var, sokakta donma var, tehlike var, her türlü akla gelecek şeyler var, sokakta bunlar var.? Sokakta yani her şey var, her tehlike. Her şey var yani sokakta yani.

-Niye eve dönmüyorsun?

-Döncem de bunu bir tek bana mı soruyorsunuz

2. RÖPORTAJ(K.M Yaş 18..Madde bağımlısı)

-Sokak bir insan için, çocuk için uygun mu, nasıl bir yer?

-Bence sokakta yaşamak çok zor. Yaşamayanlar bilemez, sokaktan kurtulmak isteyen arkadaşlarımız var. Mesela ben, çoğu arkadaşımız da ister. Bu imkanları bize tanımıyorlar biliyor musun, yani ufakken tanımadılar; ezdiler, sokakta kaldık, süründük işte. Şimdi de kurtulmak istiyoruz, okumak filan istiyoruz, ilkokulu bitirip... Bir şeyler yapmak istiyoruz ama bunu devlet bize şey etmiyor.

-Ailen?

-Aileme rest çektim biliyor musunuz... Ailem... Rezillikler çektim...

-Madde kullanıyor musun?

-Madde kullanıyorum ama sadece sigara kullanıyorum. Tiner fazla çekmiyorum, bali hiç çekmedim.

-Niye kullanıyorsun?

-Ben keyfine kullanıyorum. Çünkü yani bir şeyi elde edemeyeceğimi anladım. Yani hep hayat bana test etti beni böyle. İnsanlar iyi mi davranacak kötü mü davranacak diye düşünüyorum, karşımdaki insan bana ne yapacak, ne edecek diye. Her saniyemiz bir ölüm savaşı biliyor musun? Yani neyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz.

-Bir sürü çocuk sokağa çıkmayı düşünüyor, ne dersin?

-Bunlar aileden kaynaklanan bir şeydir. Yani aile iyi olduktan sonra evlat da iyidir. Yani bir baba nasılsa, bir anne nasılsa evlat da odur.

3. RÖPORTAJ(S.G.Yaş 18..Madde bağımlısı)

-Okula gittin mi? Ne kadar zamandır madde kullanıyorsun?

-Okula gittim. 7. sınıfa kadar gittim, sonra okulu bıraktım, maddiyat durumundan dolayı bıraktım okulu. Bıraktıktan 1 sene sonra uyuşturucuya başladım. 1 sene sonra da hapis oldum. Arkadaş çevresinden dolayı başıma hapis de geldi.

-Niye başladın?

Maddeye özendim işte gördüm arkadaşlarımdan, arkadaşlarım kullanıyor ben de özendim ben de kullanmaya başladım.

Şu an uyuşturucuyu bıraktım ben. Niye bıraktım artık anladım yani çirkin bir şey olduğunu bana çok zararı olduğunu bıraktım ben kimyasal içmiyorum ben. Uyuşturucu madde var ya ondan kullanmıyorum.

-Kullandığın zaman nasıl oluyordu ki? Çirkin olduğunu nasıl anladın?

-Bir raddeden sonra psikolojiyi bozuyor takıntı yapıyor insana hani gerçek olmayan düşünceler geliyor insana psikolojiyi bozuyor yani.

-Kötü bir şey yaptın mı?

-Kötü bir şey yapmadım ama aklıma geliyor kötü şeyler ben frenliyorum.

-Gençlere önerin?

Tedavi olsunlar ama nasıl tedavi olsunlar, tedavi oluyo insan tedavi amaçlı ilaç veriyorlar ya ona da bağımlı oluyor insan, bağımlısı oluyor insan.

-Çözüm?

-Uzak durucak hem uyuşturucudan uzak durucak hem de kafa dağıtırsın ya onun gibi bir şeyler yapacak başka bir şeylerle ilgilenecek.

-Nasıl yani? Spor, hobi?

İnternete gitsin internette otursun kafa dağıtsın, bisiklet kullansın akşam üstü, gezsin arkadaşlarıyla dolaşsın tabi kötü arkadaşlarıyla değil. Kendi elinde insanın biraz da uzak durursa kötü insanlardan uyuşturucudan da uzak durur kafasını da dağıtır bence...

-Sen çocuğunu nasıl büyüteceksin neler yapacaksın çocuğuna?

-Ben de isterim evladımın uyuşturucu kötülüklerden uzak durmasını isterim yani. Ben kullandım diye o da kullanacak diye bir şey yok yani. Kötülükleri görmesini istemem yani. Sonuçta o benim evladım.

-Okumasını isterim devamlı okumasını isterim bir yerlere ulaşmasını isterim. Bizim çoğumuz okuyor orta ikiye orta üçe kadar bir yerde kalıyor. Kimse bir yerlere ulaşamıyor çoğu mahallenin geneli böyle. Ben oğlumun isterim yani bir yerlere ulaşmasını isterim avukat olsun, doktor olsun

isterim güzel yerlere ulaşmasını isterim.

-Kendin için hedefin ne?

-Kendim için normal bir işte çalışmak istiyorum. Başka bir amacım yok, sigortalı bir işte istiyorum çalışmak.

4. RÖPORTAJ(R.F.Yaş.16 Madde bağımlısı)

-Ne zamandır bonzai kullanıyorsun?

-4 senedir

-Kaç yaşındasın?

-16

-12 yaşında mı başladın?

-Evet 12 yaşında bonzaiye başladım

-Sana zarar veriyor mu?

-Evet veriyor

-Ne yapıyor sana?

-Halüsinasyon görüyorsun, ölüm tribine giriyorsun, böyle içtin mi kusuyorsun falan, bir daha içmiycem diyorsun yine içiyorsun

-Acı mı çekiyorsun?

-Evet

-Nasıl başladın?

-Annemle babam kavga ediyorlardı, babam içip içip beni dövüyordu ben

de evden kaçtım..

-Hiç görüşmüyor musun şu anda onlarla?

Annemle görüşüyorum, babamla görüşmüyorum. İki sene dışarda kaldım, hırsızlık yaptım, bonzai alabilmek için. Motor çaldım, araba çaldım, tek bonzai alabilmek için.

-Ucuz mu Bonzai?

Evet, 10 lira

-Ben krize girsem, bonzai kullanıyor olsam, bunun için adam öldürür müyüm?

Öldürürsün. Ben mesela içtim mi dünyam kararıyor, yanımdakini, kimseyi tanımıyorum, iki kere arkadaşımı bıçakladım bacağından.

-Neden

Bonzai yüzünden.

-Bonzai yüzünden?

Evet. Krizim tuttu mu öldürürüm. Gaspa çıkarım, hırsızlık yaparım, yaşlı ablaları elinden çantasını çalarım onu almak için. Mesela, yanımda arkadaşım vardı onu başka biri zannettim, bıçakladım...

5. RÖPORTAJ (T.S.Yaş 21 .Madde bağımlısı)

Başlarda her şey güzeldi, biz yaşadık. Kafa yaşıyor sanıyorduk. Ama daha sonra ihtiyaç meselesi oldu. Ben sabahleyin onu içmeden kahvaltı

yapamadım. Onu içmeden uyuyamıyordum. Gece uyuduğumda 5 dakikada 20 dakikada bir uyanıyordum.20 dakika sonra bulamazsam bir duman, o gün sana sabaha kadar uyku yok.

-Kolay erişebiliyor muydunuz buna?

-Her tarafta satılıyordu ki. Çok kolay erişiliyordu. Hala satılıyor. Ben bunu kullanırken bir duman aldığım da Azrail’le karşı karşıya oturdum. Azrail bana “Gideceğiz” diyor ben diyorum “Gelmeyeceğim”. Yanımdakiler diyor ki “Hayırdır sen kiminle konuşuyorsun?” Ben diyorum ki “Karşımda biri var beni götürmeye çalışıyor”. Elinde orağı bile var. Hani bildiğimiz şeytanda orak olur ya.. Yaşadığım halüsinasyon işte bu. O diyor “ Biz gideceğiz” ben diyorum

“Gelmiyorum” Kendimi böyle sıkıyormuşum. Diyorlar “Niye sıkıyorsun abi kendini?” Ben diyorum ki, “İçimden bir şey çıkıyor, hani sanki böyle çıkıyor ruhum.” Harbiden çıkacak gidecek gibi yani. Böyle sıkıyorum vücudumda kalsın diye..

6. RÖPORTAJ(Y.Ç Yaş.21 .Madde bağımlısı)

-Hap atan insanın bu kadar düştüğünü görmedim. Açık söylüyorum ben krize girdim. Bak işin gerçeği bunlar. Krizlere girdim sırf bu jamaica bonzai yüzünden. Kendimi doğradım. Annem, babam beni baygın buldu. Yarın bir gün beni ölü bulabilir. Bu bir gerçek. Anlatıyoruz, emniyete söylüyoruz, diyoruz ki geniş çaplı bir çalışma yapalım. Bize destek çıkın, dayanışma içinde bir eğitim semineri düzenleyelim. Alalım gençleri, içenlerin hepsini.

Şimdi bizi madde yüzünden yargıladıkları zaman kimse işe almıyor. Bak ben giremiyorum. Sigortalı bir iş hayatım yok. Sabıkamdan dolayı. Sabıkam da bu yüzden hep, içicilikten. Adam geliyor cebinde 5 lira parası var. Kardeşim 5 lira ona vereceğine git şurdan dürüm ye. Git boş sigara al iç. Geliyor böyle yapıyor. Abi 5 liram var bana bi kapak versene.. Böyle düşmüş insanlar. Ölenler, kalanlar, bir sene içinde 17 kişi öldü...

7. RÖPORTAJ(H.Y.Yaş 25 Madde bağımlısı)

25 yaşındayım, 10 yıldır madde bağımlısıyım. Büyüdüğüm mahalle ortamı uyuşturucunun yatağından biriydi. İlk dönem keyif alırsınız sonradan bu tam tersi bağımlılığa dönünce artık gidip almak zorunda kalırsınız. O zaman işte durup düşünüyorsun. Ben bunu kullanmaya birçok insanı mecbur bıraktım. Kişiliği unutupyorsun, birçok insanı aileni kandırmanı sağlıyor.

İkram süreci çok fazla sürmüyor, yani kullanmaya başladıktan kısa bir süre sonra; bir ay sonra bunu sürekli aramaya başlıyorsunuz. İlk dönem keyif verici. Dibi görmeden, sokağa düşmeden pişman olmuyor insan. Benim dibi görmem biraz daha farklı oldu, uyuyamamak, bir parkta uyanmak, bir mezarlıkta uyanmak.. Birden bir yere nasıl gittiğini fark edemiyorsun. Yani farkında olmadan il değiştirdiğimi hatırlıyorum. Bilinçsiz, bilinç yok. Gözünü kapatıp farklı yerde açtığında, insanlara neler yaptığını, kendine neler yaptığını bilmiyorsun.

Ben evime girdiğimde her şey saklanırdı. Yani annem cep telefonunu bile babam cep telefonunu bile cebine koyup yatmak zorundaydı. Çünkü bir şekilde o parayı bulup o maddeyi bulup kullanmak zorundaydım. O yüzden çok defa annemin çantasından para aldığım oldu. Cep telefonlarını aldığım

faan oldu. Evlilik yzklerine kadar hani. Babam tuvalette unutup da onu alıp sattıklarını çok çok defa yaşıadım. Ailemin kredi kartı şifresini öğrenip onlardan gidip nakit çekimler yaptığımı çok fazla biliyorum...En yakın arkadaşının uyumasını bekleyip cebindeki parayı alıp gidip madde alıyorsun.....

Bu bölüme Epiktetos'un “**Bir insanın bildiğini sandığı şeyi öğrenmesi imkansızdır**” sözüyle başlamıştık. Bazı bağımlıların “**Bilinmeyene ulaşmak için**” kullandıklarını da belirttik.

O zaman şöyle bitirelim;

“Bilineni öğrenmeden bilinmeyene ulaşamazsın”

3.BÖLÜM

➤ ÖNLEM

- **Aile (anne-baba)**
- **Öğretmen**
- **Polis**
- **Sanatçı ve Medya**

➤ TEDAVİ

➤ BENDEN SİZE

Bu bölümde uyuşturucuyla mücadelede neler yapıldığını, kurumların, belediyelerin önlem olarak yaptıkları faaliyetleri, daha sonra da anne-babaların, öğretmenlerin, polislerin, sanatçıların, medyanın; kısaca toplumun yapabileceklerini görelim.

ÖNLEM

Ülkemizde madde kullanımı ile ilgili pek çok kurum, çok özverili çalışmalar yapmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne 2009 yılında “Uyuşturucu ve Psikotrop Madde Bağımlılığı ve Kaçakçılığıyla Mücadele Genel Müdürlüğü” kurulması, konusunda kanun teklifi verilmesi, Türkiye'nin bu konuya giderek daha da çok önem verdiğini gösteren bir adım olmuştur.

Kurumların kendi sorumluluk alanında yaptığı özverili çalışmaları bazen koordinasyon eksikliği veya sorumluluk ve yetki çatışmaları nedeniyle, istenilen başarıya ulaşamamaktadır.

İçişleri, Sağlık, Milli Eğitim ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlıkları, Diyanet İşleri Başkanlığı, RTÜK (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu), Belediyeler ve sivil toplum kuruluşları dâhil pek çok kuruluş tarafından topluma, özellikle gençlere yönelik madde kullanımından korunmaya

yönelik bilgilendirme programları yürütülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü arasında imzalanan, “Okullarda Güvenli Ortamların Sağlanmasına Yönelik Koruyucu ve Önleyici Tedbirlerin Artırılmasına İlişkin İşbirliği Protokolü” kapsamında, İl Emniyet Müdürlüklerinin desteği ile yapılması planlanan ve uygulamaya konulan çalışmalar vardır.

Diyanet İşleri Başkanlığınca, ‘toplumsal önleme’ kapsamında ülke genelinde çocuk hakları ve eğitimi, eğitim, bilim, akıl, gençlik, sağlık ve zararlı alışkanlıklar ile ilgili konularda 11.783 vaaz yapılmıştır.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM) tarafından ülkemizdeki sosyal sorunların tespiti ve çözümü ile Türk ailesinin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahına yönelik 12 bölgede (İstanbul, Batı Marmara, Ege, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Akdeniz, Orta Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu) “Yerel Aile Çalıştayları” yapılmıştır.

Belediyelerin çalışmaları da ‘önleme’ kapsamında yürütülmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Ankara Büyükşehir Belediyesi madde bağımlılığını önleyici çalışmaları yürütmektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi önleme, tedavi ve mücadele alanında özverili çalışmalar sürdürmektedir.

Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM) ve Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) koordinesinde madde kullanımı ile mücadele konusunda önleyici kurum temsilcileri, medya kurum/kuruluş temsilcileri ve akademisyenlerin katılımıyla “Madde ve Madde Kullanımında Görsel-İşitsel Medyanın Rolü” projesi hazırlanarak uygulamaya konmuştur.

Sonuç olarak, talep azaltımı alanında toplanan veriler arasında genel verilerin yer aldığı görülmektedir. Sayısal verilerde ise sınırlı ve birbirinden bağımsız -kurumun hizmet verdiği kitlenin sayısı, yapılan faaliyet sayısı, faaliyete katılan kişi sayısı gibi bazı veriler dışında, fazla bir bilgiye rastlanmaması dikkat çekicidir.

Uyuşturucu madde alışkanlığına iten sebepleri; gençler, anne-babalar ve hatalı toplumsal değerler olarak şöyle özetleyebiliriz;

Genç

Zayıf iradeli, okul çağında başarılı olamamış, sosyal faaliyetlerde bulunmayan, ailesi tarafından ezilen, dışlanan, şizofrenik eğilimli olan, içine kapanık çocuklarda;

Ailelerince aşırı tatmin edilmiş, tüm ihtiyaçları karşılanmış çocuklarda;

Seks hayatına çok erken girerek tatminsizlik basamağına ulaşmış gençlerde;

Sonradan büyük şehre gelmiş (maddeyle tanıştıktan sonra zengin çevreye

karişabilmek için satıcı olurlar) ve uyum güçlüğü çeken gençlerde uyuşturucu madde alışkanlığı daha yaygındır.

Aile yapılarında da benzer ortak noktaları şöyle sıralayabiliriz:

Aile

Aile yapısı ele alındığında babanın sürekli meşgul, annenin ise kendi dünyasında yaşayan bireyler olduğu , aşırı zengin ailelerde;

Her türlü maddi imkân içinde olan, zengin muhitte yaşayan orta halli ailelerde;

Parçalanmış ya da anne veya babadan birinin evde tek güçlü olup zorbalığın hüküm sürdüğü ailelerde;

Üvey anne veya babanın bulunduğu, aile sevgi ve şefkatinin olmadığı ortama sahip ailelerde

çocukların uyuşturucu kullanımı daha yaygındır.

Çocukları ile ilgilenmeyen, manevi değerleri eksik aile ortamları, gençlerin ruhi dengesizlik içinde yetişmesine ve madde kullanımına daha yatkın hale gelmesine sebep olmaktadır.

Uyuşturucuda kötü örnek de önemli bir sebeptir. Her şeyi beyinlerine nakşeden çocuklar, genellikle gördükleri şeyleri yaparlar. Çocuğun ailede, arkadaşlarda ve çevrede gördüğü kötü alışkanlıklar da sebepler arasında sayılabilir.

Yaşamdan bir olay (17) (isimler değiştirilmiştir)

Aile yapısından bahsetmişken bir olayı anlatayım.

Gece 03.00'da İstanbul'un lüks semtlerinden birindeki bir barda kontrol yaparken, henüz 13 yaşında olan Şule'yi aşırı derecede alkollü gördük. Sağa sola saldırıyor, görevlilere küfürler ediyor ve ayakta duramıyordu. Yaptığımız kontroller esnasında 18 yaşından küçük olanları şubeye getirip ailelerini çağırıyorduk. Eğitici bilgiler verdikten sonra çocuklarını kendilerine teslim ediyorduk. Şule aşırı derecede alkollüydü. Sakinleştirmek için yoğun çaba harcadıktan sonra ailesine haber vermek için telefon numarasını sordum.

- Hangisini? Annemi mi, babamı mı vereyim? dedi.

Durumu biraz anlamıştım. Belli ki anne baba ayrıydı. Anne duyarlılığını düşünerek annesinin telefonunu istedim. Uzun uzun çalan telefonu, sesinden alkollü olduğu anlaşılan annesi açtı.

- Alo..... derken sesi güçlükle çıkıyordu.

Kendimi tanıttıktan sonra kızının nerede olduğunu sordum. Gece 03.00'da bir anneye bir polis tarafından kızının nerede olduğu sorulduğunda bir annenin telaşa kapılması ve paniklemesi beklenir. Oysa durum farklıydı.

- Ne bileyim... Bir arkadaşında kalacaktı, dedi .

Şule'nin hırçınlığını anlamam hiç de zor olmadı.

- Hanımefendi, kızınız şu an narkotik şubede ve aşırı derecede alkollü. Lütfen gelin teslim alın.

Gelen cevap daha da ürkütücüydü,

- Bana ne! Babası olacak p....i arayın!... diyerek telefonu kapattı.

Evden ayrılıp otelde yaşayan ve ünlü bir işadamı olan babasını aradım.

Babanın yaklaşımı daha farklıydı,

- Amir bey, ben tanınmış bir işadamıyım. Şimdi orada gazeteciler vardır.

Benzin parasını versem de bir ekiple yollasanız?

.....

Sebepleri anlatmaya devam edelim.

Geçimlerini uyuşturucu satarak sağlayanlar, kazançlarının devamı için gençleri uyuşturucuya alıştırmaya çalışırlar. Önceleri parasız verdikleri maddeyi, alışkanlık başladığında parayla satarlar. Para bulamayan genç, biraz uyuşturucu karşılığında kendisinden istenilen her şeyi yapmak zorundadır artık. Emine'nin fuhuş yaparken yakalandığını (Yaşamdan bir olay 8) de görmüştük.

Ekonomik ve sosyal bakımdan sıkıntıda olan toplumlar kadar, refah içinde bulunan toplumlarda da uyuşturucuya alışmış insanlar görmek mümkündür. Aşırı sefalet ve ızdırap kadar, aşırı zenginlik ve şöret, her istediğini elde etmiş olmak da ruh sağlığını bozar. Hayatta her istediğine sahip olan sorumsuz zengin çocukları, şöret sarhoşu olmuş sanatçılar hep bu ruh bozukluğu içerisinde uyuşturucuya alışmaktadır.

Yaşamdan bir olay (18) (isimler değiştirilmiştir)

Özel bir üniversitede okuyan 19 yaşındaki Oğuz ailesinin tek çocuğuydu.

Annesi profesör, babası ise tanınmış bir oyuncuydu. Hiçbir isteği reddedilmeden büyümüş bir gençti. Bir arkadaşına para karşılığı uyuşturucu verdiği için yakalanmıştı. Oğlunun böyle bir paraya ihtiyacı olmadığını düşünen annesi, bunun bir iftira olduğunu söylüyor, bizlere bağıırıyor, ünlü oldukları için polisin şov yaptığını haykırıyordu. Gerçeği bilen oğlunun kendi anlattıklarını dinleyene kadar sakinleşmedi.

Oysa Oğuz şöyle anlatıyordu;

“BMW arabamla kaza yapınca bir ay arabasız kaldım. Babamın Mercedes'ini istedim ama vermedi. Harçlığımı da azalttı. Çok üzülmüştüm. Bunalıma girdim. Arkadaşlarımla yüzüne bakamıyordum. Bu sırada bir arkadaşımın verdiği uyuşturucuyu kullandım. Tekrar istediğimde param yetmedi. Ben de kendi içeceğimi bedavaya getirmek için başkalarına vermeyi kabul ettim.”

Daha 19 yaşındaki bir genç, arabasızlığa dayanamadığı için uyuşturucuya başladığını söylüyordu. Kulağa inanılmaz gibi geliyor değil mi....

Oğlunun açıklamaları üzerine profesör olan annesi bizi bırakıp eşine saldırdı; “Eğer Mercedes'i verseydin bütün bunlar olmayacaktı” diyordu. Oğuz'u sağlık kurumuna götüren 25 yıllık polis memuru Vehbi'nin hayatı boyunca hiç arabası olmadığını ve uyuşturucuyla mücadele etmek için gece gündüz çabaladığını söylemem ne Oğuz'a ne annesine ne de babasına etki etti....

Uyuşturucuya başlama sebeplerinde, dini bağların zayıflamasının da önemli yeri vardır. İnsan içindeki manevi boşluğu bu tür kötü alışkanlıklarla doldurmaya çalışabilir. Oysa manevi değerlere sahip ve inançlı bir kimlik, en yıpratıcı olaylar karşısında bile, inancın hediyesi sabır ve kendini telkin gibi tepkilerle ayakta kalabilmekte .

Bağımlı gençlerle yapılan konuşmalarda; aile ilişkilerinde kopukluk, gerçekçi toplumsal ilişkiler kuramama, sorumluluktan kaçma, isteksizlik, edilgen kişilik yapısı, bilindişi çatışmaların yarattığı gerilim ve eğilimlere aşırı duyarlılık, toplum içinden soyutlanma eğilimi, kendinden önceki kuşakların tüm değer yargılarıyla çatışma, gerçekleri kendine göre değiştirme, merak, taklit gibi bazı ortak özellikler görürüz.

İçinde yaşanılan çevrede de bağımlılığı oluşturan **hatalı toplumsal değerler vardır.**

- Toplum içinde, tıbbın ve ilaçların bütün sorunları zmleyeceği hakkında geniş ve yaygın bir inanişin olması.
- Tüketim toplumlarında uyuyturucu madde ve ilaçların kolayca elde edilmesi.
- Maddelerin sağladığı gelip geçici haz ve mutluluk hali.
- Özellikle gençleri giyiniş, zevk, tutum ve davranış yönünden etkisi altına alan alt grupların değişik değer yargıları ve baskıları.
- Bazı uyuyturucuların yaratıcılık verdiği, düşünce, duygu ve yetenekleri artırdığı hakkında yaygın bir inanişin olması.
- Sosyal ilişki kurulmasında yardımcı olması kanısının yaygınlığı.

- Gençlerin çeşitli nedenlerle içinde yaşadıkları sosyal, politik, kültürel sistemden memnun olmamaları, inançların kaybetmeleri.
- Kırılmış olan idealleri ve mutsuz yaşantıları içinde uyuşturucu maddelerden medet ummaları.
- Gelip geçici iyilik hissinin kulaktan kulağa aktarılması.
- Bazı ilaçların eczanelerden kolay elde edilmesi.
- Hekimlerin, kişilik özellikleri dikkate almadan bağımlılık yapan ilaçları gelişi güzel yazmaları.

Tüm bunlara bir de milletlerarası Müslümanlık ve Türklük düşmanı bazı odakların, inançsızlığı, kuralsızlığı, lüks ve israfı, zina ve fuhuşu, içki-kumar ve uyuşturucuyu teşvik ettiği gerçeğini de eklersek; sorunun genç, aile, toplum ve evrensel boyutlarını tamamlamış oluruz. Ve görülen şu ki; bu sorun sadece gençlerin değil, ailenin, toplumun ve tüm insanlığın hata ve eksikliklerinden beslenmektedir. Öyleyse çözüm ve önlemlerde de aileye, topluma, gençlere düşen sorumluluklar vardır.

Aile (anne-baba)

Uyuşturucu maddelerden korunmadaki en büyük görev aileye düşmektedir. Aile yapısı toplumun göstergesidir. Ancak sağlıklı aileden sağlıklı çocuklar yetişir, sağlıklı gelecek oluşturulur. Aile sevgisi ve huzurundan uzak yetişen çocuk ileride bazı psikolojik sorunlarla karşılaşabilir. Karşılaştığı ilk güçlükte umutsuzluğa kapılabilir.

- Anne-babalar, çocuklarının kimlerle arkadaşlık ettiğini kontrol etmeli, harçlıksız bırakmamalı ama çok fazla da para vermemeli ve bu parayı

nerede kullandığını takip etmelidir. Çocuklarını alkol ve uyuşturucu bulunabilecek yerlerden uzak tutmalı, eğlence yerlerine çocukları ile beraber gitmeli ve onları yalnız bırakmamalıdır. Çocuk yalnız gitmek zorundaysa, o yerin nasıl bir yer olduğunu bilmeli, gerekirse engel olmalıdır.

- Evde alkolü, özellikle birayı ikram vasıtası olarak sunmamalıdır. Genellikle masum bir içecek gibi gösterilen birayla alkole başlandığı unutulmamalıdır. “Benim oğlum içer” gibi bir övünç yolunun sonunda alkolizm, uyuşturucu olabileceği unutulmamalıdır.
- Tartışma ve hakaret, zorbalık sayılacak aşırı davranışların çocukların yanında meydana gelmesi, çocukta kişilik bozukluğuna sebep olabilir.
- Anne babalar çocuğa kişilik kazandırmalı, kendine güveni sağlamalı, iradeli yetiştirmeli, başarılı olamayan çocuklara yardımcı olmalıdırlar.
- Çocuğa yeterince zaman ayırmalı, şefkat ve merhamet göstermelidirler.
- Maneviyatlarını yükseltmeli, dini esasları öğretmelidirler.
- Ailelerin çocuklarını, kimliği zenginleştiren, farklı arayışları tatmin eden ve sağlıklı yaşam bilinci oluşturan spor ve sosyal yaşam faaliyetlerine teşvik etmesi dolaylı ama çok hayati bir önlemdir.

Yoğun iş hayatı bahane edilerek çocuğun gelişimini ve değişimini fark etmeyen aileler az değildir. Hiçbir sebep, eve geldiğinde çocuğuyla göz göze gelerek ona sevgisini birkaç cümle ile söylemeye engel olmamalıdır. Bu göz göze geliş bile çocuğun gözbeklerindeki belirgin farkı görmeye yetecektir.

“Her şeyi çocuklarımın refahı için yapıyorum” diyen, “Hiç değilse biraz rahat etsinler, benim çektiklerimi çocuklarım çekmesin” diyen anne babalar, bu dilek ve çabalar arasında bir güzel sözü, bir bakışı, bir sıcak ilgiyi erteleyen davranışınızın onu nasıl yanlış adreslere götürebileceğini aklınızdan çıkartmayın. “Dişimden, tırnağımdan..” diye başlayan cümlelerin onu ne kadar ilgilendirdiğini biliyor musunuz? onun asıl ihtiyacının sevginiz, ilginiz, varlığınız olduğunu görmelisiniz.

Bakın şair ne diyor;

“En uzak mesafe ne Afrika'dır, ne Çin, ne Hindistan.

Ne seyyareler, ne de yıldızlar geceleri ışıldayan.

En uzak mesafe iki kafa arasındaki mesafedir,

Birbirini anlamayan.”

Can Yücel

Çocuğuna her istediğini verecek imkânlara sahip anne babalar: Bu isteklerin her an karşılanmasının, çocukların taleplerine zamansız ve sınırsız cevap vermenin tatminsiz bir genç yaratmadaki rolünü, onulmaz sonuçlar doğuracağını, mutluluğun sahip olmaktan ibaret olmadığını görmelisiniz.

Uzmanlara göre çocukta kişilik gelişimi doğumdan itibaren başlar ve altı yaşlarında büyük oranda tamamlanmış olur. Buna dayanarak çocuklukta anne-babaların yapmaları ve yapmamaları gerekenlere de değinmekte yarar

var.

Öncelikle ergenlik dönemindeki gençlerin üzerinde durdukları konu ve sorunları anlarsak işimiz daha kolay olacaktır.

- Büyüklerin anlayışsızlığı ve baskısı
- onur kırıcı konuşmaları
- arkadaş edinmede zorluk
- kız-erkek arkadaşlığının olmaması
- kız-erkek arkadaşlığının aile ve çevre tarafından anlaşılmaması ve karşı çıkılması
- boş zamanları etkin biçimde değerlendirecek olanakların olmaması
- evde ve okulda dayanın bir eğitim aracı olarak kullanılması
- yoğun yüklü ve ezbere dayanan derslerin okutulması
- ders yükü nedeniyle kültüre, spora zaman ayıramamak
- yüksek öğrenim ya da meslek seçimi konusunda endişeler
- geleceğe güvensizlik
- eğitim sisteminde aşırı baskı ve disiplinin geçerli olması
- dinlenme ve eğlence için zaman bulamamak
- kişiliğine güvensizlik
- yalnızlık
- sorunlarına yardımcı olabilecek kişi, kişiler ya da kuruluşların olmayışı.

İletişim hatalarının ne kötü sonuçlara sebep olacağını görmüştük. Genellikle yapılan iletişim hataları konusunda en güzel örnekli açıklamayı uzman psikolog Leyla Navaro, Ana-Baba Okulu adlı kitapta yapmış:

İletişimde engeller:

1- Emretme, yönetme

“Yapman gerekir”, “Yapacaksın”, “Yapmak zorundasın”

- Korku ya da aktif direnç yaratabilir.
- Söylenilenin tersini **denemeye** devam edebilir.
- İsyankar davranışa ya da misillemeye yol açabilir.

2- Uyarma, tehdit etme

“Yapamazsan... olur”, “Ya yaparsın, yoksa....”

- Korku, boyun eğme yaratabilir.
- Söz konusu sonuçların gerçekten meydana gelip gelmeyeceğini **denemeye** yol açabilir.
- Gücenme, kızgınlık, isyankârlığa sebep olabilir.

3- Ahlak dersi verme, vaaz etme

“... yapmalıydın”, “Senin sorumluluğun”, “....yapman gerekir”

- Zorunluluk ya da suçluluk duyguları yaratır.
- Çocuğun durumunu daha şiddetle savunmasına yol açabilir. (“kim demiş”)

4- Öğüt verme, çözüm getirme, fikir verme

“Ben olsam...”, “Neden.... yapmıyorsun?”, “Bence....”, “Sana şunu önereyim...”

- Çocuğun kendi sorunlarını çözmekten aciz olduğunu ima eder.
- Çocuğun sorununu bütünüyle düşünüp, değişik çözümler getirip

seçenekleri denemesine neden olur.

- Bağımlılık ya da direnme yaratabilir.

5- Mantık yoluyla inandırma, tartışma

“İşte bu nedenle hatalısın...”, “Olaylar gösteriyor ki....”, “Evet ama....”,
“Gerçek şu ki....”

- Savunucu tutumları ve karşı koymayı kışkırtır.
- Çoğunlukla çocuğun aileyle iletişimin kesmesine ve artık dinlememesine yol açar.
- Çocuğun kendini beceriksiz ve yetersiz hissetmesine neden olabilir.

6- Yargılama, eleştirme, suçlama

“Olgunca düşünmüyorsun...”, “Sen zaten tembelsin”

- Yetersizlik, aptallık, yanlış değerlendirme anlamı taşır.
- Çocuğun olumsuz bir yargıya hedef olma ya da azarlanma korkusuyla iletişimini kesmesine yol açar.
- Genellikle çocuk yargı ve eleştirileri gerçek olarak algılar (ben kötüyüm) ya da karşılık verir (siz de daha mükemmel değilsiniz!)

7-Övme, görüşüne katılma, teşhis koyma

“Çok güzel...”, “Haklısın, o öğretmen berbat birine benziyor”, “Bence harika bir iş yapıyorsun”

- Ailenin beklentilerinin çok yüksek olduğunu ima eder.
- İstenilen davranışı yaptırabilmek için, söylenen içtenlikten yoksun manevra olarak algılanabilir.
- Çocuğun öz-imgesi (kendini algılayışı) ile övgü uygun değilse çocukta kaygı yaratabilir.

8-Ad koyma, gülünç duruma düşürme

“Koca bebek...”, “Hadi bakalım Süpermen”, “Geri zekâlı”, “Hadi sen de sulu göz”

- Çocuğun kendini değersiz hissetmesine, sevilmediği kanısına varmasına neden olabilir.
- Çocuğun kendini algılayışı üzerinde çok olumsuz etkileri olabilir.
- Genellikle karşılık vermeyi iteler.

9-Tahlil etme, teşhis koyma

“Senin derdin ne biliyor musun?”, “Herhalde çok yorgunsun”, “Aslında sen öyle demek istemiyorsun”

- Tehdit edici, tedirgin edici olabilir ve başarısızlık duygusu uyandırabilir.
- Çocuk kendini korumasız, kısıtlanmış hisseder. Kendisine inanılmadığı

kanısına varır.

- Çocuk yanlış anlaşılma endişesi ile iletişimi keser.

10-Güven verme, teskin, teselli etme

“Aldırma, boş ver... Düzeliir...”, “Hadi biraz neşelen...”, “Zamanla kendini daha iyi hissedersin”

- Çocuğun kendini ‘anlaşlamamış’ hissetmesine neden olur.
- Kızgınlık duyguları uyandırır. (size göre kolay tabi)
- Çocuk genellikle mesajı “kendini kötü hissetmen doğru değil” biçiminde algılar.

11-Konu değıştirme, işi alaya vurma, şaka yollu kendine çekme

“Daha güzel şeylerden konuşalım”, “Sen neden dünyayı yönetmiyorsun”

- Yaşamın güçlükleriyle savaşmak yerine, onlardan kaçmak gerekli mesajını ima eder.
- Çocuğa sorunlarının önemsiz, saçma sapan ve geçersiz olduğu anlamını verebilir.
- Çocuk bir güçlükle karşılaştığında açık davranmaktan çekinebilir.

İletişim engelleri, kendini anlatmaya çalışan çocuğa yardımcı olmadığı gibi, onun ileriki sorunlarını da anlatmamasına, içine atmasına neden olur.

Bunun yerine yapılacak **yardımcı davranışlar** şunlar olabilir;

A. Sessizlik

Sessizlik kadar kişiye konuşma imkânı tanıyan güçlü bir etken yoktur. Sadece sessiz durarak, karşıdaki kişiye, çocuğa konuşma alanı bıraktığımız için çocuk konuşmaya yönelebilir.

B. Empati

Empati, kendini karşısındakinin yerine koyarak, olaylara onun gözüyle, onun dünyasından bakmaya çalışmaktır. Kedisi öldüğü için ağlayan bir çocuğa, “Ne varmış bir kedi için üzülecek” gibi bir iletişim engeli yerine, kendini çocuğun yerine koyarak, kedinin onun yaşamında ne denli önemli olduğunu anlamaya çalışmak, empati kurmaktır.

Empatinin en önemli göstergesi, diz çökerek çocukların dünyayı görüş açlarına bakmaktır. Çocuklar küçük yaşlarda bir bacaklar dünyasında yaşarlar. Dolayısıyla çocukla konuşurken diz çökerek onları anlamaya çalışmak ya da kaldırıp kucağına almak, çocuğu anlamaya daha açık bir davranış şeklidir.

C. Kabul

Çocuğu, sorunu ile birlikte yargılamadan kabul etmek. Çocuğun hata yapabileceğini, yaşının icabı doğru yargılayamayacağını düşünerek, çocuğu o anda (yani sorun sırasında) günahı ve sevabıyla kabul ederek onu anlamaya çalışmaktır.

D. Dürüst olmak

Derdini anlatmaya çalışan bir çocuğa mutlaka yetişkin görüşü ve rolüyle yaklaşmak yerine (yani anne-baba rolü yerine) insan olarak yaklaştırmaya çalışmak ve onun duygularını anne-baba bakışı ile değil, bir insan bakışı ile algılamaya çalışmak, dolayısıyla gereken cevapları vermek yerine, dürüst cevaplar vermeye çalışmak, çocuğa daha yakın, daha anlamlı bir yaklaşım verir.

Ergenlik dönemindeki gençlerin üzerinde durdukları konu ve sorunları Prof. Dr. Özcan Köknel şöyle özetliyor:

“Büyüklerin anlayışsızlığı ve baskısı, onur kırıcı konuşmaları, arkadaş edinmede zorluk, kız-erkek arkadaşlığının olmaması, kız-erkek arkadaşlığının aile ve çevre tarafından anlaşılmaması ve karşı çıkılması, boş zamanları etkin biçimde değerlendirecek olanakların olmaması, evde ve okulda dayanın bir eğitim aracı olarak kullanılması, yoğun yüklü ve ezbere dayanan derslerin okutulması, ders yükü nedeniyle kültüre, spora zaman ayıramamak, yüksek öğrenim ya da meslek seçimi konusunda endişeler, geleceğe güvensizlik, eğitim sisteminde aşırı baskı ve disiplinin geçerli olması, dinlenme ve eğlence için zaman bulamamak, kişiliğine güvensizlik, yalnızlık, sorunlarına yardımcı olabilecek kişi, kişiler ya da kuruluşların olmayışı.”

Aile ile ilgili bölüme geniş yer vermemin sebebi, sorunun en önemli sebep ve çözüm adresi olmasıdır. Ailede anne ve babanın rollerini de ayrı ayrı

anlatmakta yarar görüyorum.

Anne

Ailesinin bir kopyası olan çocuklar, aileden aldığı iyilikler ve kötülükler, ayrıca sürekli işittikleri şeylerle karakterlerini oluştururlar. Hele de annenin davranışı ne kadar önemlidir. Kendi varlığından dünyaya yeni insan armağan eden annelerin, annelik duygularını anlatan binlerce söz, şiir yazılmıştır. Sadece peygamberimiz (S.A.V) “**Cennet anaların ayakları altındadır**” hadisi şerifini söylemek, annelerin değerini anlamaya yeter. Toplumun geleceğini elinde bulunduran annelerin, hiçbir sevgiyle kıyaslanamayacak “çocuğuna sevgisini” doğru sunması gerektiğini ve çocukla doğru iletişimin önemini uzman görüşleriyle anlatmıştım.

Bir anne olan T.S’nin kendi ağzından bir örnekle doğru iletişimi görelim.

Yaşamdan bir olay (19)

Son zamanlarda insan durmadan kendini eleştiriyor, yaşamını gözden geçiriyor. Ben de kendi kendime konuşuyorum, “Ne yaptım ben? Doğru mu yaptım? Yanlış mı yaptım?” diye. Bunu yaparken fark ettim ki, bütün işlerin başarıya ulaşması için ilk önce hayal kurmak lazım.

Hayal kurmadan bir şey olmuyor. Mesela ben çocuklarımı da hayal kurmaya alıştırdım. Daha doğrusu hayallerini bozmadım. Örneğin; bir

arkadaşım bize misafir gelmişti. Bahçelievler'de oturuyordum o zamanlar. Fakülteye gidiyordum ve başasistandım. Küçük oğlum Çınar sabah gelip “Anne arkadaşlarla Gülhane Parkı’na gideceğiz. Para istiyorum” dedi. “Parayı ne yapacaksın oğlum” diye sordum. “Aslan satın alacağım” dedi. Konuşmamıza şahit olan arkadaşım da öğretmen. “ Peki çocuğum” deyip parayı verdikten sonra uçarak gitti.

Arkadaşım sonra o günü anlattı. “Çocuğum orada aslan satmazlar. Hem alsan da nereye koyacaksın?” demediğim için, içinden ‘Bu ne garip anne demedi. Çocuğu caydırması gerekirdi. Niye böyle yaptı anlayamadım’ gibi bir sürü şey düşünmüş. Akşam oldu, çocuklar yemek vakti geldiler. İçeri girince arkadaşım dayanamadı, “Nerede aslan?” diye sordu. Oğlum, “Satmıyorlar Fazilet Teyze” diye cevap verdi. Arkadaşım hala içinden diyormuş ki; “Bak Türkan yine bir kere bile sormadı çocuğa.” Ama sonra bana dedi ki; “Düşündüm ve anladım ki, sen bilerek yaptın bunu. Çünkü çocuk terbiyesinde bu çok önemli bir şey. Hayır demeyeceksin. Dene bakalım, becerebilecek misin diyeceksin. Uçak alacağım, aslan alacağım. Bak bakalım alabilecek misin? Nasılsa olamayacak ama bunu onun kendisinin öğrenmesi lazım. Yani hayal kurma çok önemli.”

Baba

“Baba balıkçı ise, çocuk en azından suyu sever”

Hangi kesimde olursa olsun Türk aile yapısında temel biçim ataerkildir. Bu tür aile yapısının temel özelliği; babanın, ailenin mutlak başı olmasıdır. Baba, evin tek sözü geçen kişisi olmaktan başka dinsel, ekonomik, hatta kamu düzenine ilişkin yetkeleri de üstlenmiştir. Baba kavramı yüzyıllar boyu dünyanın her yerinde yaratıcı, düzenleyici, bulucu, kurucu, yönetici kavramları ile eşit tutulmuş ya da bunlar yerine kullanılmıştır.

Kırsal kesimde çoğunlukla egemen olan baba yetkesi, ailenin kentlere gelmesiyle ya da gencin kendi başına değişik amaçlarla kente gelişiyle gücünü yitirmeye başlar.

Hızla çarpıcı bir değişimin yaşandığı toplumumuzda, babanın rolü de değişime uğramaktadır. Pedagog Doç. Dr.Oya Güngörmüş'ün ana-baba okulu kitabındaki tespitlerini özetlersek; politik, sosyal ve ekonomik alandaki değişimlerin, kadın-erkek rollerini etkilemesi, çalışan anne sayısının artması, kadının tam gün dışarıda çalışması, özellikle batılı toplumlarda daha çok sayıda boşanmış ya da dul erkeğin tek başlarına çocuklarının bakım ve eğitim sorumluluğunu üstlenmeleri, geleneksel aile yapısının çekirdek aileye dönüşmesi ve çekirdek aile içindeki bireylere düşen rol ve sorumlulukların değişmesi olarak özetlenebilir.

Babası otoriter olan ve az ilgilenen çocuklarda utangaçlık, çekinme gibi kişilik özelliklerine daha sık rastlanmaktadır. Çocuklardaki uyumsuzluk eğiliminin oluşumunda babanın tavırları en az annenin tavır alışı kadar

etkili olmaktadır.

Babası ilgilenen ve sevgi gösteren çocuklar, arkadaşlarıyla ilişkileri daha iyi olan, liderlik özelliklerine sahip ve daha uyumlu çocuklardır.

Babanın sürekli müsamahakâr bir tutum içinde olması ve etkili disiplin yöntemlerinden yoksun olması, ayrıca annenin uyumsuz olması halinde çocuklarda okuldan kaçma, çalma gibi davranış bozukluklarına daha sık rastlanmaktadır.”

Annelerle ilgili iyi bir örnek vermiştik. Baba davranışlarına iyi bir örneği de bir dostumdan vereyim.

Yaşamdan Bir Olay(20)

H. eşinden ayrıldığında yetişkin bir kızı vardı. Boşanmanın genç üzerindeki etkisi kısa süre sonra kendini göstermeye başlamıştı. Kızının bir gün aniden evlenmek istediğini söylemesi, ayrıldığı eşinin şiddetle bu evliliğe karşı çıkması, eş adayının işsiz olması bir dizi sorun şeklinde H.’nin karşısına dikildi. Ancak H. son derece yerinde bir olgunlukla kızının kararını büyük saygı ve içtenlikle dinledi. Ardından: “Yaşına, kararına saygı duyuyorum. Sevgiye de saygım sonsuz ancak çok kısa süre önce tanıdığın insanla evlilik gibi hayati karara varman beni çok endişelendiriyor. Kararlarına saygımdan dolayı yaşanabilecek her türlü olumsuzluğu göze alıyorum . Senden de bir söz istiyorum; eğer kocandan herhangi zorbalık –en kötüsü bile olsa- görürsen ya da sana şiddet kullanırsa ben senin arkadayım. Sen de benim yanımda!” Bu koşula razı gelen genç kız kararını enine boyuna düşündü.

Apar topar evlenme yerine bazı sorunları aşarak evlenmeyi tercih etti. Şimdi iyi ve mutlu bir eş, anne. En önemlisi babasıyla ilişkisi daha iyi.

Öğretmen

“Ulusları kurtaracaklar yalnız ve ancak öğretmenlerdir”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Uyuşturucuyu konu aldığımızda ilk çözümün aile olduğunu hep belirttim. İkinci sırayı her zaman öğretmen almaktadır. Bazı hallerde öğretmen aileden daha önemli rol üstlenmektedir. Öğretmek görevi dışında çocuğun kişisel yetenekleriyle ilgilenmeli, onun tüm davranışları üzerinde titizlikle ve hissettirmeden durmalı, gerektiğinde müdahale etmekle beraber velisi ile yakın ilişki kurup olumlu yolu seçmelidir.

Öğretmen, gelişme çağındaki dengesizliklerin, daha sonraları uyuşturucu madde alışkanlığına yol açabileceğini hiç unutmamalıdır.

Gencin kafasındaki karanlık noktaların peşinden bunalımlar gelir. Bu karanlık noktaların aydınlatılmasında, aldıkları bilgi ve mesleki tecrübeleri ile öğretmenler anne-babalardan daha etkili olabilmektedirler. Bu kutsal mesleğin, sevgiden yoksun insanlar tarafından yapılması imkânsızdır. Okşamadığı başa bilgi sokabilir mi insan?

Ankara Elmadağ'ın Süleymanlı Köyü İlkokulu öğretmeni Mehmet Faruk Parmaksız'ın ölümünden 14 yıl geçmesine rağmen köyde hâlâ 'çok güzel gülen öğretmen', 'çocukları spora, müziğe teşvik eden öğretmen' olarak anılması ne güzel bir örnektir. Hoşgörü ve güleryüzün eğitimde yarattığı mucizeler bir yana, kişinin ebedi seyahatinden sonra bile hayata tebessümüyle imza atması.. Dilerim bu satırları okuyan herkese de nasip olsun.

Sevgi peşinden ilgiyi getirecektir. İlgili bir öğretmen, gencin uğradığı değişimi erken fark edecek, tedbir alacaktır. Önceki sayfalarda anlattığım madde kullanma belirtilerini fark eden öğretmen, vaktinde müdahale ile çocuğun velisiyle ya da sağlık kurumuyla iletişime geçerek bir felaketi önleyebilecektir.

Çocukların okul, akranlar, öğretmenler ve toplumla olan etkileşimleri, davranışlarını şekillendirir. Bu etkileşimde yaşanan zorluklar çocukların sağlıklı duygusal, bilişsel ve sosyal gelişimi için risk yaratır. Bazı risk faktörleri şunlardır:

1. Sınıf içinde öfkeli ve dürtüsel davranışlar gibi uygunsuz davranışlar
2. Sosyal sorunlarla başa çıkmakta yetersizlik
3. Akademik başarısızlık
4. Madde kullanımı dahil birçok kötü alışkanlığı olan akranlarla ilişki
5. Toplumda madde kullanımının kabullenildiği yanılıgısı

Ergenler için madde kullanım riskini en çok arttıran etmen, madde kullanan akranlarla arkadaşlık etmektir. Araştırmalar bu riski azaltmak

için, iyi bir okul ortamı ve olumlu davranışları olan akranlarla arkadaşlık kurmanın, ergenleri riskli davranışlardan uzak tutmakta etkin olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, maddelere ulaşımın kolay olması, madde satış çeşitleri ve madde kullanımının toplum tarafından kabul edildiği yanılgısı da riski arttıran etmenlerdir.

Aile dışında çocukları olumsuz davranışlardan koruyabilecek faktörler şunlardır:

1. Okulda ve sosyal çevrelerde yetişkinlerin, çocuğun arkadaşlarını ve sosyal faaliyetlerini kontrol altında tutması
2. Çocuğun okulda başarılı olması ve ders dışı sosyal faaliyetlere katılması
3. Çocuğun okulu ve toplum yararına çalışan kurumlarla güçlü bağlarının olması
4. Çocuğun madde kullanımına karşı alınan önlemleri kabul etmesi ve öğrenmesi

Araştırmalara göre madde kullanımı için en yüksek risk geçiş dönemlerinde olmaktadır. Bu geçiş dönemleri, özellikle ergenlik gibi fiziksel değişimlerin veya boşanma gibi sosyal durumların olduğu dönemlerdir. Çocuklar için ilk büyük geçiş dönemi evlerindeki güvenli ortamı bırakıp okula gitmeleridir. Daha geniş arkadaş grupları ve akademik başarı beklentilerinin yüksek olması nedeniyle ilkokuldan ortaokul ve liseye geçiş zor bir dönemdir. Ergenlik dönemine denk gelen bu süreç, madde kullanımına başlamak için en riskli dönemlerden biridir. Daha sonraki yıllarda üniversite veya iş için aileden uzaklaşıp yalnız yaşamak zorunda olan gençler için de özellikle alkol ve sigaraya başlama riski yüksektir.

Sınıf öğretmenlerinin madde ile mücadeledeki yeri çok önemlidir. Çünkü öğrenci ile yüz yüze sürekli gelen ve öğrencisini en iyi tanıyan kişiler sınıf öğretmenleridir. Öğrencilerde ilişkilerini asıl öğretmenleri aracılığı ile sürdürmek isteyebilirler. Öğretmen madde ve madde kullanan kişilere karşı olan olumsuz tutumlarını değiştirmelidir. Çünkü bu tutumlar yüzünden öğrenci, öğretmen ilişkisinin bozulduğu saptanmıştır. Eğer varsa, öğretmenin olumsuz tutumlarını tarafsız bir tutum haline çevirmek ilişki için önemli bir adım olacaktır. Madde çok az bilinen bir konu olmasına rağmen birçok kişi bu konuyu çok iyi bildiğini düşünmektedir. Bu nedenlerden dolayı birçok yanlış yapılmaktadır. Madde konusunun dikkatle yaklaşılması ve çok iyi öğrenilmesi gereken bir konu olduğunu

unutulmamalıdır. İnsanlar genelde madde karşıtı bir tutum geliştirirler ve bu kendi tutumlarını doğru kabul ederek bazı yargılara varırlar. Bu yargılardan arınmak ya da en azından öğrenci ile ilişki kurarken bu yargılardan uzak durmak öğretmen için çok daha önemlidir. Bu nedenle öğretmen yargılardan uzak, tarafsız biçimde konuya yaklaşılmalıdır. Öğrencileri özendirmemeye dikkat edilmelidir. Kullanım biçimlerinin ve etkilerinin anlatılması ya da yasaklayıcı tavır özendirmeye neden olabilir. Merakın artırılmamasına özen gösterilmelidir. Bu nedenle açık, samimi ve inandırıcı olmak önemlidir. Baskıcı ve yasaklayıcı olmak çözüm getirmez, aksine kullanma merakını artırabilir. Öğrencileri etiketleme sık yapılan bir davranıştır. Madde kullandığından kuşku duyulan öğrenci bir süre sonra kullanıcı olarak etiketlenebilir. Bu aşamadan sonra o öğrenciye ulaşmak çok zor olacaktır. Ön yargılı olmak ve bu yargılara göre davranmak, iletişimi bozabilecek ve doğru kararları vermeye engel olabilecek bir durum yaratır. Madde kullanımının nasıl olduğu ve kullanmak için neler gerektiğinin öğretilmemesine özen gösterilmelidir. Amaç önlemektir, nasıl kullanıldığını öğretmek değildir. Madde karşıtı mesajların doğrudan verilmesi beklenen yararı sağlamamaktadır. Bu nedenle dolaylı mesajlar seçilmelidir. Madde ile ilgili konuları konuşmaktan kaçınmamalıdır. “Bu konulardan konuşursam çocuğun aklına sokarım” düşüncesi yanlıştır. Ancak konuya hakim olmadan ve bilmeden konuşmaktan kaçınmak gerekir. Öncelikle sorun küçümsenmemeli ve “benim sınıfımda kullanan yoktur “ gibi ön yargılar ile yola çıkılmamalıdır. Tüm sınıfa ulaşmak mümkün değil ise, o zaman risk altındaki öğrencilere yönelmek iyi bir çözüm olabilir. Diğer derslerin arasında madde ve zararlarından bahsetmek çok etkilidir. Buna örnek olarak kimya, biyoloji, yurttaşlık bilgisi dersleri verilebilir. Küçük yaştaki öğrencilere eğitim verilirken dikkat edilmelidir. Lise ikiden küçük sınıflarda bu kadar ayrıntılı bilgi vermek sakıncalar doğurabilir. Alt sınıflarda sigara ve alkol ile ilgili konulara yer vermek, bu maddelerin zararlarını tartışmak daha iyi sonuçlar verebilir.

Gençlerle konuşurken bazı temel ilkelere uymanız gereklidir. Ancak tüm bunların ötesinde kişi, konuya hakim olmadan gençlerle konuşmaktan kaçınmalıdır. Bu konuda önerileri şöyle sıralanabiliriz:

- Alkol ve madde konusunda bilgili olun.
- Bilmediğiniz noktaları bilmediğinizi söylemekten çekinmeyin ve sakın uydurmayın!

- Kendi görüş, inanç ve düşüncelerinizi karşınızdakine kabul ettirmeye çalışmayın
- Onların sorularına gerçek ve araştırmalara dayanan, tarafsız bilgilerle yanıt vermeye çalışın.
- Onlara karşı dürüst olun.
 - Onların konuyla ilgili olarak tartışmasına, soru sormasına ve gerektiği zaman sizinle çatışmalarına olanak tanıyın.
 - Alkol ve madde kullanımının sosyal ve tıbbi sonuçları hakkında gençleri bilgilendirin.
 - Onunla alkol ve madde kullanımının toplumsal boyutları üzerinde de tartışmaya girin.
 - Konuştuğunuz konuların saklı kalacağına ilişkin ona güvence verin
 - Onunla konuşmaya istekli davranın ve düşüncelerinden dolayı onu yargılamayın.
 - Her ne olursa olsun amacınız, gençle bir ilişki kurmaktır!

Yaşamdan bir olay (21)

Okullarda konferanslar verirken velilere ve öğretmenlere yönelik bilgilendirme çalışmalarına da katılmaya devam ediyordum. Bir okulda öğretmenlere konferans verirken gencecik, pırıl pırıl bir öğretmenimiz yaşadığı ilginç olayı anlattı.

“ Uyuşturucu konusunda hiçbir bilgiye sahip değildim. Filmlerden, haberlerden aklımda kalan bilgiler dışında ne belirtilerini ne de etkilerini anlayacağım bir seminere bile katılmamıştım. Öğrencilerimden A..’nın son birkaç gündür uyuklu, yorgun, dalgın hali beni şüphelendiriyordu. Kendimce A’nın uyuşturucu kullandığını anlamıştım. Ne yapacağımı da bilmiyordum. Ailesini görmeye gittiğimde hem çok şaşırdım, hem üzüldüm hem de kendime kızdım. Aile perişan haldeydi, baba yatalak, anne hasta,

son derece zor koşullarda yaşanan bir ev. A. .okuldan çıktıktan sonra geç saatlere kadar çalışıyor ve ertesı gün de uykusuz yorgun halde okula geliyordu. Sadece uykusuzluk hali belirtisini uyusturucuya yormamak gerektiğini şimdi sizin konferansınızla anladım. Yaptığımız bir program ile aileleri evde ziyaret etmeye başladıkça benzer durumları da görmüş olduk. şimdi hem bu ve benzeri seminer, toplantı, eğitim programlarına katılıyorum hem de öğrencilerimle daha yakından ilgileniyorum”

İlk ğretmenim olan babamda da, ğretmen okulumdaki tüm ğretmenlerim de ve sonrasındaki polis koleği ve akademideki ğretmenlerimde de hep şu özelliği görmüştüm; öğretmenin tek mutluluğu, ğrencilerinin başarı ve mutluluğudur.

şu dörtlüğü de öğretmenlerimize sunalım;

Bilgi gitmeli, bilenden bilmeyene

Varlıklı olmalı bilen,

Karanlığı delen ışıklar gibi.

Hep glmeli öğreten...

zdemir Asaf

Polis

**“Cumhuriyet kanunlarının Türk polisi olarak bana verdiği vazifeleri
sadakat ile ifa ve amirlerimin emirlerine itaat edeceğime,
vatandaşlarıma daimi yardımcı ve müşfik olacağıma ve vazife
uğrunda canımı feda etmekten çekinmeyeceğime namusum üzerine
yemin ederim”**

Polis Andı

Aileden sonra öğretmen en önemli görevi üstlenir dedik. “Ya sonrası” dediğimizde sıra polise geliyor. Gerçi iş polise düştüğünde neredeyse yarı yarıya kayıp yaşanmış oluyor. Fakat bazen işin henüz başında polis en önemli rolü oynayabiliyor. Asli görevi suç olmadan önce tedbir almak olan polis, bu görevini en etkili alan olarak uyuşturucuyla mücadelele vermelidir. Bugün dünya polisi içinde en başarılı narkotik polisi şüphesiz Türk polisidir. Yakalanan uyuşturucular, yapılan denetimlerdeki titizlik, hızla uyum sağlanan teknoloji, yasalardaki eksiklikleri tamamlamaya yönelik çalışmaları, uluslararası işbirliği faaliyetleri bu görüşümü kanıtlamaktadır. Fakat buna rağmen polisin de uyuşturucuyla mücadelede oynadığı rolün önemini görüp, her gün yeni bir türevi piyasaya sokulan uyuşturucuları takip edip, sadece narkotik görevlilerini değil, tüm teşkilatın eğitilmesi elzemdir.

Suç dünyasının en büyük kazancının hep uyuşturucudan olması, onunla

m¼cadele eden polisin de son teknolojiyle donatılıp eğitilmesi ve dolayısıyla yüksek b¼t¼eli ¼alıřması anlamına gelir. Uyuşturucu sorununda en muzdarip olan ABD narkotik polisinin (DİE) b¼t¼esinin ¼lkemiz b¼t¼esi kadar olduğunu d¼ř¼n¼rsek sanıyorum daha iyi anlarız. Bu kadar yüksek b¼t¼eli Amerikan narkotiğinin bile hayranlıkla takip ettiği T¼rk Narkotik Polisi'nin g¼çlü donanıma sahip olması hem gen¼lięimiz hem geleceğimiz a¼ısından önemlidir.

Bir defasında, bir DİE(Amerika Narkotik Polisi) g¼revlisinin s¼yledięi şu s¼zleri unutmuyorum, “Biz her şeye sahibiz. Ara¼larımız, cihazlarımız, her şeyimiz sizden ileri. Ama şunu anlayamıyorum, nasıl oluyor da bizden daha iyisiniz? Bir Toros otomobille bir Mercedes'i yakalayabiliyorsunuz...”

Yıllar ¼nceki bu konuşmanın haklı yanları vardı. Ara¼ gere¼lerimiz daha yetersiz, imkânlarımız kısıtlıydı. Espriyle karışık şu cevabı vermiştim;

“Sizin her şeyiniz var ama bizim biraz da imkânsızlıklardan edindiğimiz yaratıcılığımız, T¼rk olmaktan gelen cesaret ve zekâmız ve iman g¼c¼m¼z var. Size bir bardak ve su dolu bir şişe verilir, bu sudur ve bu bardakla i¼ilir diye eğitim verilir. Biz bardak bulamayınca şişeyi ağzımıza dikip i¼eriz. Siz ise susuzluktan ¼l¼rs¼n¼z...”

Yıllarca hep yakaladığı uyuşturucunun miktarıyla başarısı ¼l¼¼len polisin, okul ¼n¼nde gen¼lerin gittikleri yerlerde bir gram maddeden yola ¼ıkıp bir ¼eteyi ¼¼kertebileceęini g¼rd¼ę¼mde, “Sokak Timleri” ni kurmuştum. Halen başarıyla g¼revini s¼rd¼ren bu timlerin en ¼nemli g¼revi, i¼ pazarla m¼cadele, maddelerin teminini zorlaştırma, gen¼lerin ve anne babaların g¼venlerini kazanma, satıcıları caydırmaktır. Ancak bu g¼revini

sürdürürken sürekli kendini yenilemeli, piyasaya yeni sürülen maddeleri tanıyıp, takip etmeli, uyuşturucu saklanan (zula) yerleri, nakil yollarını öğrenmeli, satıcılarla diyaloga girebilmek için tiyatro eğitimi almalı, konferans, panel ve medya beyanatlarında mutlaka uzman görüşlerine dayanarak konuşup açıklama yapmalıdır. Hatta bütün bunları sadece narkotik polisi değil, tüm polis teşkilatı yapmalıdır.

Çok eskiden uyuşturucu bağımlıları krize girdiklerinde polise gelirdi. Geçmişten kalma bir yanlış yöntemle ve en kestirme çözümle polis, bağımlıya krizi atlatacak uyuşturucuyu vererek hem ondan geçici olarak kurtulur, hem de diğer içici ve satıcıları yakalamak için kullanırdı. Artık bu gibi yanlış, zararlı, akıl ve ahlak dışı yöntemler yok. Bu ve benzeri bazı yanlış uygulamalar, uyuşturucu kullanan ve satanlar arasında polise karşı güveni sarstığı gibi, halk arasında da ‘polisin uyuşturucu sattığı’ kanısını uyandırırđı. Günümüzde dünyanın en gelişmiş teknikleriyle çalışan narkotik polisimiz, gelecekte yapılacak düzenlemelerle daha da güçlü ve başarılı olacaktır. Sadece ülkemizin sorunu olmayan, tüm dünya insanının tehdidi uyuşturucu sorununda, uluslararası kuruluşlarla işbirliğinde ciddi aşama kaydeden narkotiğimiz, pek çok ülke polisine eğitim verecek düzeye gelmiştir. Uyuşturucu probleminin sadece polisiye tedbirlerle çözümlenemeyeceğini, eğitim, sağlık, sivil toplum kuruluşları, medya gibi unsurların da önemli rolü olduğunu anlayana dek polisin verdiği emek takdire şayandır. Görevi denetlemek, engellemek ve yakalamak olması gerekirken; eğitim, antipropaganda gibi görevleri de başarıyla yürütmüştür. Çok şükür artık at dışkısıyla esrarı ayıramayan yöneticiler narkotik şubelerde görev yapmıyor. Özel eğitim görmüş, uluslararası iletişime

yatkın, uyuşturucuyu ve uyuşturucuyla m¼cadele politikalarını kavramış g¼revliler bu alanda g¼rev yapıyor.

Uyuşturucu satıcılarının bu suçu organize işlemesi, ter¼r ¼rg¼tlerinin de finans kaynağı olması sebebiyle, m¼cadelenin de ¼zel kanunlarla s¼rd¼r¼lmesi gerekmektedir. Gelişmiş pek ¼ok ¼lkede uyuşturucu suçu işleyenlerin t¼m malvarlıklarına el konulduğunu, yasaların buna g¼re d¼zenlendiğini g¼r¼yoruz. Yakında uygulamaya konulacak yasa hazırlığında, ¼lkemizde de aynı uygulamanın başlaması ¼ok faydalı olacaktır. Kanunun hazırlanmasına emegi ge¼enlerin ne b¼y¼k bir hizmet yaptığını ileride g¼receğiz. Ancak, Anayasamızın 38/7 maddesindeki “Genel m¼saderede cezası verilemez” h¼km¼n¼n değıştirilmesi gerektiğini de unutmamalıyız.

Çocuk polisi : Alanda bir ilk

¼lkemiz, Çocuk Hakları S¼zleşmesi'ne 14.09.1990 tarihinde imza atmıştır. Anayasamızın 90. maddesinde “Usul¼ne g¼re y¼r¼rl¼ęe konulmuş milletlerarası anlaşmalar, kanun h¼km¼ndedir” der. Buna dayanarak 18 yaş altı herkes ¼ocuktur. Uyuşturucu dâhil t¼m suçlarda 18 yaş altı t¼m mağıdur ve ř¼phelilerin işlemleri 'Çocuk Polisi' birimince y¼r¼t¼l¼r. Eskiden “K¼ç¼kleri Koruma ř¼besi” olarak hizmet veren birimlerimizi 1995 yılında “okul ve sokak ekipleri” adı altında başlayıp “çocuk polisi” ne d¼n¼řt¼rmek istediğimde destek veren t¼m meslektaşlarıma, sivil toplum kuruluşlarına, siyaset ve hukuk adamlarına ř¼kranlarımı sunuyorum. O zaman 'çoluk ¼ocuktan bize ne' diyenlerin ne kadar yanıldıklarını g¼r¼yoruz. Çocukla

ilgili hizmet verenlerin özel eğitimden geçen görevliler olması gerektiğini, suç dünyasının ilk hedefinin çocuk olduğunu, dünyada çocuğa bayram hediye eden ilk ülke olan Türkiye'nin, çocukla ilgili polis birimini kuran ilk ülke olması gerektiğini söylerken sesimize kulak verip kuruluşunu sağlayan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ne 'Büyük' olduğunu söylemek gerekiyor. Tüm illerde kadro tahsis edilen çocuk polisi her geçen gün çocukların, gençlerin, ailelerin yardım ve desteğini gören, sevgi ve güven duyulan bir birim haline geldi. Bir toplantıda UNICEF Genel sekreter yardımcısının “Dolaştığım ülkelerde Türkiye denilince Galatasaray ve Çocuk Polisi tanınıyor” demesi ne denli haklı olduğumuzun bir göstergesidir.

Sözün başında polisin anne-baba ve öğretmenlerden sonra en önemli görevi yaptığını, bazen de onlardan da önemli olabildiğini belirtmişim. İlk müdahale bazen en önemli müdahale olabilmektedir. Bu konuda da yaşamdan bir örnek verelim.

Yaşamdan bir olay (22)

Özkan, polis kayıtlarında usta bir kasa hırsızı olarak geçiyordu. Hırsızlık masası amiri olduğumda, 7 yıl önce cezaevinden çıktığı, kasa hırsızlığına devam ettiği ancak yakalanamadığı anlaşılıyordu. Uzun uğraşlar sonucu suçüstü yakaladığımızda öğrendiğim hikâyesini, usta gazeteci Nuriye Akman'la paylaşıp, ibret ve ikaz olsun diye röportaj yapmışım. Özkan'ın anlattıkları ilginçti;

“Ben ilk hırsızlığımı 13 yaşında Yenimahalle'de bir otodan teyp kaseti çalarak yaptım. Bir polis beni yakaladı. Öyle bir dövdü ki hatırladıkça hala

canım yanıyor. Daha sonra bana, “Kaseti niye çalyorsun. Teybi çal” diyen hırsızlarla arkadaş oldum ve teyp çalarken tekrar yakalandım. İslahevinde başka suçlularla tanıştım. Onlar da “Teyple ne uğraşıyorsun. Arabayı çal” dediler. Birçok araba çaldım. Son çaldığımda yakalanınca yaşıım büyük olduğu için cezaevine girdim. Orada herkesin saygı gösterdiği, yanına desturla girilen üç kişi vardı. Sordum, kasa hırsızı olduklarını öğrendim. Bir yıl onlara yakın olabilmek için tüm ayak işlerini yaptım. Nihayet güvenlerini kazandığımda “Oğlum, araba falan boş iş. Soyacaksan kasa soy” dediler ve tüm inceliklerini öğrettiler...”

Özkan, Yenimahalle'de 13 yaşında yakalandığında, dövme yerine asıl görevini yapan, bugünkü çocuk polisi görevlisinin yaptığını yapan bir polisle karşılaşsaydı, belki yaşamı daha farklı olacaktı. Neredeyse master, doktora yapar gibi cezaevi koşullarının büyüttüğü bir hırsız yerine, faydalı bir genç olarak topluma kazandırılabilirdi.

İlk müdahalenin ne denli önemli olduğunu anlatmak için bir örnek daha anlatayım. Bu hikâyeyi polisliğe başladığım ilk gün yaşadım.

Yaşamdan bir olay (23)

Buluttaki Çocuğa Söz

28 yıl önceydi. O gün yürüdüğüm yolun heyecanını 28 yıl boyunca her işe gidişimde hissettim ama o gün başkaydı. Çünkü o gün polisliğe başlayacağım ilk gündü. Polis Akademisinin 3. yılını bitirmiştım. Staj yapmak üzere Adapazarı Osman Nuri Gezman Karakoluna verilmişim.

Gerçek bir karakolda çalışmanın kitaplarda okuduklarımdan çok farklı olduğunu biliyor, daha da heyecanlanıyordum. O kadar ki, yolda yürürken her iki adımda bir silahımı kontrol ediyordum.

Çocukluğumda ettiğim dualar kabul edilmiş ve işte polis olmuştum. Gökyüzüne baktım, yüreğimdeki şükranları bulutlarla paylaştım. Herkes, zaman zaman bulutlara biçim verir, onlarla konuşur ya; ben de her buluttan bir anlam çıkarmayı o yıllardan beri yaparım.

Karakola yaklaştığımda bütün polislerin karakolun önünde toplandığını ve biraz telaş, biraz sinirle küçük bir çocukla konuştuklarını fark ettim. Komiser de oradaydı. O da küçük çocuğa bir şeyler soruyor ve sinirli hareketlerle karşıdaki büfeyi gösteriyordu.

Yanlarına gidip kendimi tanıttığımda, komiser yukarı odasına çıkmamı söyledi. Az sonra küçük çocuk da odaya geldi. O arada olanları öğrenmiştim. Karakolun karşısındaki büfe gece soyulmuştu. Kırılan camdan ancak küçük bir çocuk sığabilirdi. O da olsa olsa sokakta yaşayan, kimsesiz bir çocuk olan Metin olabilirdi. Emniyet Müdürü'nün “Hırsız bulamazsanız hepinizi açığa alacağım” demesi üzerine tüm polisler tek şüpheli olan Metin'i sıkıştırıyor, çaldığına inandıkları iki karton sigarayla iki şişe içkiyi getirmesini istiyordu.

Az sonra odada Metin'le beraber komiseri bekliyorduk. Çaylar geldiğinde gazeteye sarılı simidimin yarısını Metin'e uzattım. Tereddütlü bakışlarla simidi aldı. Beni süzdüğünü fark ediyordum.

Üniformamı göstererek;

- Sen polis misin? diye sordu.

- Görmüyor musun... Polisim tabi.

Neredeyse alay ederek;

- Hadi yaaa... Sen çocuksun daha... dedi.

Küçük Metin'e Polis Akademisinde okuduğumu, staj yapmak için geldiğimi anlatırken komiser içeri girdi. Göreve başlama işlemlerim için karakoldan ayrıldığımda Metin hala oradaydı. Dışarı çıktığımda burkulan yüreğimle gökyüzüne baktım. Bulut, ağlayan bir çocuk silütindeydi.

Saatler sonra tekrar karakola dönüyordum. Tam köşeyi dönerken birinin bana seslendiğini duydum. Döndüm, baktım, Metin... Belli ki salıverilmişti. Parmağıyla beni çağırdı. Yanına gittiğimde;

- Büfeyi soyanları getiririm. Sigarayla içkileri de... Ama dövdürmeyeceğine söz ver... dedi.

Anlaşmıştık. Ama önce aynı sözü komiserden de almalıydım. Hızla karakola gittim ve olanları anlattım. Ondan da sözü alınca geri döndüm ve Metin'in yanında, ellerinde iki çuvalla bekleyen iki çocuğu aldım. Büfeyi soyanlar onlardı. Yarım simitle, meslek hayatımın ilk faili meçhul olayını çözmüştüm. Ama buluttaki çocuk hala ağlıyordu.

Aradan yirmi yıl geçti. Bu süre içinde değişik illerde ve değişik birimlerde görevler yaptım. Asayiş Şube'de çalışırken küçük çocukların hırsızlık ve fuhuşa teşvik edilişlerini, narkotik şubedeyken gençlerimizin zehirlenişini, terörle mücadele şubesinde çalışırken de henüz kendisine ait fikri olmayan

çocukların nasıl acımasızca terörist fikirlerin tuzağına düşürüldüklerini gördüm.

Suç dünyasının ortak hedefi, ‘çocuktı.’ Öyleyse, çözüme çocuktan başlanmalıydı. Narkotik Şube’de çalışırken okul ve sokak timlerinin kuruluşunu üstlerimin desteğiyle gerçekleştirdim. Çocuklarla ilgili birimlerde çalışan polisin özel bir eğitime tabii tutulması fikrini uzun bir uğraş sonucunda üstlerime kabul ettirerek, dünyada bir ilk olan 'Çocuk Polisi' nin kuruluşunda görev aldım. Tüm bu faaliyetlerimden dolayı pek çok kez ödüllendirildim. Ancak buna rağmen buluttaki ağlayan çocuk hiç kaybolmadı. Sanki küçük Metin'e verdiğim söz beni takip ediyordu.

İstanbul'da “Çocukları Suçtan Koruma” konulu bir panele konuşmacı olarak davet edildiğimde, Emniyet Genel Müdürlüğü'nde Çocuk Polisi Birimi'nin başındaydım. Panel lüks bir otelde yapılıyordu. Görsel bir konuşma hazırlamıştım. Fakat içeri girdiğimde polis okulu öğrencileriyle dolu salonu görünce, yirmi yıl önceki heyecanımı hissederek hazırladığım konuşmadan vazgeçtim ve onlara küçük Metin'in hikâyesini anlattım. Yirmi yıldır ona verdiğim sözü tutmak için nasıl çalıştığımı anlattım. Konuşmanın sonunda genç polislerin alkışları arasında İçişleri Bakanından plaket aldım. Bakanı uğurlamak üzere bahçeye çıktığımda yanıma şık giyimli bir genç yaklaştı;

-Müdürüm, ben az önce konuşmanızı dinledim. Siz sözünüzde durdunuz. O küçük Metin benim ve bu otelin koruma müdürüyüm, dedi.

Adeta donmuştum. Şaşkın halde gökyüzüne baktım alışkanlıkla.

BULUTTAKİ ÇOCUK GÜLÜMSÜYORDU.....

Medya ve sanat dünyası

**“Bir ülkenin gelişmesi sanatçılarıyla değil, belki de sanatçılarına
verilen değer ve destekle ölçülür”**

Lamartine

**“Gazete insanların hayatını bağıarak anlatır ve ülkenin ayakta
olduğunun habercisidir”**

Emile Zola

Lüks yat yaklaştıkça, ön tarafta güneşlenen iki güzel kadının da kimler olduğu belirginleşiyordu. Antalya'nın harika koyunda, Türk sinemasının iki ünlü ve seksi kadınıyla karşılaşan sahil güvenlik görevlileri, hayranlıkla onları selamlayarak yanlarından geçip gitti. Bir süre sonra işin aslı ortaya çıkmıştı. Lüks yatla uyuşturucu taşıyan ve gemiye nakleden ünlü uyuşturucu kaçakçısı Behçet Cantürk ve Avni Musullulu, dikkat çekmemek için iki güzel ve ünlü sinema oyuncusu O.A ve A.T'yi kamuflaj olarak kullanmıştı. Soner Yalçın'ın “Behçet Cantürk'ün Anıları” kitabında, A.T'nin ifadesinde geçen, “Bizi göstermelik olarak kullandıklarını bilmiyordum” beyanının doğru olduğu anlaşılmıştı. Bilmeden bir uyuşturucu nakliyatına alet olan sanatçılarımız gibi, şöhretini kullanarak bu işe bulaşan sanatçılar da pek çok filme konu olmuştur. Şöhretin taşınması zordur. Medyada model olarak gösterilen ünlülerimiz, her zaman gençliğe iyi örnekler sunmayabilirler.

Hep göz önünde bulunan hayatları, göz alıcı gece yaşamı, eğlence sektörünün karanlık ilişkileri, tüm sanatçılarda aynı güçte olmayan iradenin ve karakterin sınırlarını zorluyor ve ne yazık ki bu sanatçıların ciddi bir bölümü genç yaşta uyuşturucu belasına bulaşıp tutuklanıyor. Aralarında

intihar edenler hatta öldürülenler oluyor.

Dünyada tanınmış örnekler verecek olursak; Jim Morrison, Nikki Six, Whitney Houston, Amy Winehouse, Jimi Hendrix, Kurt Cobain, Janis Joplin aşırı doz sonucu ölen isimlerden bazıları. Britney Spears, Jack Nicholson, Robbie Williams, Kate Moss halen tedavi gören isimler.

Ülkemizde de pek çok sanatçımızın benzer hatalara düştüğünü, muhabirliğe başladığı günden beri tanıdığım başarılı genç yazar Emrullah Erdiñ ve usta bir muhabir olan Önder Şuşoğlu'nun yazdığı “Etiler Koğuşu” kitabında etraflıca görmek mümkün. Hatalı toplumsal değerleri anlatırken, bazı uyuşturucuların yaratıcılık verdiği, düşünce, duygu ve yetenekleri arttırdığı hakkında yaygın inanış olduğunu, bunun da uyuşturucuya başlamaya etken olduğunu belirtmişim. Günlerce odasına kapanıp uyuşturucu olarak, beste yaptığı zannedilen Orhan Gencebay'ın değil uyuşturucu, sigara dahi içmediğini hatta sağlıklı olsun diye patatesi bile ızgarada yaptırıp yediğini pek az insan bilir.

Yaratıcı olacağını zannederek maddeye meyleden sanatçı, aslında sadece kendine değil, yapmak istediğı sanata da ihanet eder. Sanat, deha düzeyindeki zekânın, var olana karşı tepkisinin, tutarlı bir bütünlük içerisinde somutlaştığı alandır. Sanatçı ise zekâsı ve sezgileriyle çağının önünde giden insandır. Bu nedenle gerçek sanatın anlayanı azdır. Dünya bir misafırhane, hayatsa ziyafettir. Ve biz tıpkı bir misafır edebiyetle yaşamalı, bu ziyafetin nimetlerini aynı nezaket içinde kullanmalıyız.

Türk halkının kahramanı Malkoçoğlu, Kara Murat rollerinin unutulmaz

aktörü Cüneyt Arkin, yıllarca bıkip usanmadan lise ve üniversitelerde, yurt içi ve yurt dışı konferanslarda uyuşturucunun zararları hakkında bilgiler veren örnek bir sanatçımızdır. Çok eski yıllarda çekilen bir filminde ‘Komser Murat’ rolünde oynayan Arkin, bir sahnede kendine getirilen torbayı parmağıyla karıştırır ve tadına bakarak, “Nevet, heroin” der. Oysa ki, o miktar eroin alındığında Malkoçoğlu’nu dahi öldürür. Esasen sinema sektörü bu ve benzeri senaryoları uzman nezaretinde yazıp çekse, gazeteci Mehmet Balıkcıoğlu neredeyse ölümden dönmeyecekti;

“Komser” Murat sahnesini izleyen Balıkcıoğlu, polis muhabiri olduğu yıllarda karakola getirilen bir torbadaki maddeyi, tıpkı filmlerdeki gibi test etmeye kalktığında günlerce komada kalmıştı. Eroinin filmlerdeki gibi tadılarak tanımlanacak bir madde olmadığını ağır bir hastane tecrübesiyle ödemek durumunda kaldı.

Sinema gibi televizyon da önemli rol oynar bu konuda. Yeterince hazırlanmadan, uzman görüşlerine başvurmada hazırlanan bazı programlar iyi niyetli bir çalışmayı “özendirici” bir tehlikeye dönüştürebilir.

Yaşamdan bir olay(24)

Bir televizyon kanalına, uyuşturucu konulu programa davet edilmişim. Eski bir Türkiye güzeli olan sunucu, çok iyi niyetle hazırladığı programına başladı. Jenerik denilen tanıtım filmini başlatır başlatmaz yayını durdurdum. Çünkü görüntülerde bir genç koluna lastiği bağlıyor, uyuşturucuyu iğneye yerleştiriyordu ki müdahale ettim. uyuşturucunun

nasıl kullanıldığı bütün ayrıntılarıyla anlatılıyordu. Oysa canlı yayına gitmeden önce uzmanlarla görüşmeye gittim ve çok izlenen bir televizyon kanalında nelere dikkat etmem gerektiğini sordum. Aynı şeyi yayıncılardan da beklemek hakkım değil miydi? Milyonların izlediği bir program ne kadar iyi niyetle yapılırsa yapılsın bazen ters etki yapabilir. Adeta kaş yaparken göz çıkartabilir. Özendirici olmamak için benzer programların mutlaka uzman nezaretinde yapılması gerekir.

Yaşamdan bir olay (25)

Ünlü şarkıcılarımızdan biri narkotik şubeye geldi. Yeni klibi için destek istiyordu. Şarkıda uyuşturucu bağımlısı erkeğin hikayesi ve hazin sonu işleniyordu. Bu sosyal içerikli klipte narkotik köpekleri, polis yelekleri, narkotik yazılı araç gereç için destek istedi. Elbette yardım ettik. Sanatçı duyarlılığı hep arzu ettiğimiz şeydi. Çekimler başarıyla tamamlandı ve klibin tanıtımı için davetiye geldi. Bir baktım ki ünlü bir barda tanıtım kokteyline çağırıyor. Tabi ki gitmedim, akşam haberlerinde görüntü ve haber şu şekildeydi;

“Şarkıcı Y.S yeni şarkısının tanıtımını ünlü mekande yaptı.” Elllerinde içkilerle uyuşturucuya hayır dediğini söyleyen birçok sanatçı, gazeteci ekrandaydı.

Ne acı değil mi?

.....

Sokak çocuklarının yaygın olarak kullandığı tiner ve ballyyi, herkesin ilgiyle izlediği bir haber programı görüntüleriyle tanımamış mıydık? Çekim

yapabilmek için tekrar tekrar madde kullanması istenen çocukların dramı mı anlatılıyordu, yoksa farkında olmadan öğretiliyor muydu?

Örnek programlar da oluyor elbette. Yıldız Sağtürk'ün 'Söz Düşüncenin' programı, tüm uzmanların ve bazı bağımlıların katıldığı, faydalı bilgiler veren başarılı bir programdı. TRT'nin 'Umutlar Uçmadan' belgeseli, yapımcısı Tülay Parmaksız' a 2002'de Devlet Bakanlığı'nın altın madalya ödülünü kazandırmıştı. Danışmanlığını yaptığım bu program, günlerce ülkenin pek çok yerinde sokak çocuklarının yaşamlarını incelemiş, toplumun ve devletin sorumluluklarını, görevlerini hatırlatmış örnek bir çalışma olarak hafızalardadır.

Sanatçılar, yazar ve gazeteciler, televizyon programları günümüzün en etkili eğitim-bilgi kaynağı olan görsel ve yazılı medyanın etkisini insani bir sorumlulukla yerine getirmelidir. T.C. Anayasası 58. maddesinde ön görüldüğü üzere gençliğin uyuşturucu madde kullanımına karşı korunması devlete yükümlülük getirmiştir. Bu amaçla 20 Nisan 1995 tarihinde kabul edilen 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanun'un 4. maddesinde radyo ve televizyonların yayın ilkeleri düzenlenmiştir. Buna göre yayınlarda çocukların ve gençlerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve ahlaki gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek unsurlara yer verilemez, çocukların ve gençlerin istismarına yönelik yayın yapılamaz. Özel radyo ve televizyon kuruluşlarının eğitim, kültür ve müzik programlarına ait esaslar hakkındaki yönetmelikte; “çocuğun ruh sağlığını bozacak ve kişilik gelişimi üzerinde etkiler bırakabilecek, sebepsiz korkular ve çelişkili duygular yaratabilecek anlatımlara, çocuğu şiddete özendiren, şiddeti temsil eden kişileri kahraman gibi gösteren yapımlara yer verilemez.

Çocuk ve gençlerin sigara, alkol, uyuşturucu madde ve diğer kötü alışkanlıklara karşı korunmalarını sağlamak hususu göz önünde bulundurulmalıdır” denilmektedir. Ancak tüm bunlara karşın gerek görsel gerek basılı yayınlarda özensiz davranıldığı açıktır. Henüz doğru ile yanlış ayırmayı yeterince yapamayan çocuklar ve ergenler için cinsel davranışlar, suça eğilim, intiharlar, alkol ve madde kullanımı hakkındaki yayınlar bilgi kaynağı olabilmekte, gençleri olumsuz yönde etkileyebilmektedir. 26 Nisan 1996'da Uyuşturucu Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Alt ve Üst Kurulları oluşturmuştur. Bu kapsamda Aile Araştırma Kurumu kötü alışkanlıklara karşı caydırıcı yayınlarda göz önünde bulundurulması gereken hususları bir bildirge halinde yayınlamıştır.

Bu bildirgede:

- Her türlü yayında (haber dahil) kullanılan uyuşturucu maddeler ve madde kullanım biçimleri doğrudan gösterilmemeli ve haklarında bilgi verilmemelidir. Uyuşturucu kullananların görüntülerine ve onlarla yapılan röportajlara istismar edilebileceği düşünülerek yayınlarda yer verilmemelidir.
- Madde kullanımı ve bağımlılığı konusunda ön yargı taşıyabilecek mesajların (örneğin, belli sosyokültürel ya da sosyoekonomik gruplarda parçalanmış ailelerde görülmesi gibi) verilmemesine özen gösterilmelidir.
- Ailenin tek başına koruyucu öge olamayacağı çocukların ve gençlerin yetişmesinde sosyal destek sistemi içerisinde yer alan tüm kurumların sorumluluğunun ortak olduğu işlenmelidir.
- Madde bağımlılığı tedavisi konusundaki açıklamalarda aşırıya gidilmemeli (tedavisi yoktur ya da tedavisi kolaydır gibi bağımlılık

tedavisinin özel uzmanlık işi olduğu ve özel yerlerde yapılacağı belirtilmelidir.

- Bazı maddelerin bağımlılık yapmayacağı şeklindeki konuşmalara yer verilmemelidir.

- Uyuşturucu kullanımının konu edildiği ya da buna ait sahnelerin yer aldığı filmlere saat 24'ten önce yer verilmemeli ve sağ üst köşesine konulacak bir işaret ile programları seyretmesi sakıncalı olan yaş grubu belirtilmelidir.

- Gerçekleştirilecek programların planlanması ve hazırlanması sürecinde, madde kötüye kullanımı, bağımlılığı ve mücadele konularında bilimsel literatüre dayalı gerçekçi ve geçerli veriler kullanılmalıdır.

Sonuç olarak yaşları gereği her türlü yönlendirmeye açık olan çocukları ve gençleri medyanın olumsuz etkilerinden korumaya çalışmak; yalnızca hekimlerin, hukukçuların, Uyuşturucuyla Mücadele Alt ve Üst Kurulların değil tüm vatandaşların görevi olmalıdır.

Önceki sayfalarda yüreğimize ateş düşüren, kendini ve tüm toplumu sorgulayan, insan yanı kanarken gazeteci yanını da müthiş bir kalemle taşıyıp bizlere Deniz LOKMAN'ın hazin yaşam öyküsünü kazandıran Burak ERSEMİZ gibi duyarlı gazeteciler olmalı. Onun gibi yaptığınız işleri ahlâklı ve adil yapmalı, kendi koyduğumuz yasaları uygularken Tanrı'nın yasalarını yüreğimizde taşımamız.

Bir doktorun hastasını müşteri gibi görmesiyle, müşterisine hastalıklı et satan kasap farklı mıdır? Okşamadığı başa bilgi sokmaya çalışan öğretmenle, kokusunu bilmediği çiçeği satmaya çalışan çiçekçi farklı mıdır? Yüreğimizdeki sevginin biçim alışı gibi olmalı işimizi yapışımız. Onu sevmeden yapmanın, aşk çeşmesi önünde su dilenmekten farkı yoktur.

Sevdiğinin acısını dindirirmişçesine, yüreğindeki merhametle sarmalı hastasının yarasını doktor. Sevdiğinin hislerini yaşatacak sesi çıkaracakmış gibi yapmalı bestesini sanatçı. Yalnızca sevdiğinin yiyeceğini düşünerek, yüreğinin ateşiyle pişirmeli ekmeği fırıncı. Yalnızca sevdiğinin koklayacağını düşünerek besler gibi su vermeli çiçeğe bahçıvan.”

Gençler

“Size kafanız hükmediyorsa kralısınız. Vücudunuz hükmediyorsa köle”

Cato

Sevgili gençler, buraya kadar pek çok yönüyle uyuşturucuların etkilerini, belirtilerini, tarihteki, tıptaki ve milletlerarası ilişkilerdeki yerini, terör örgütleriyle olan ilişkisini anlatmaya çalıştım. Anne-babaların, öğretmenlerin, sanatçıların, medyanın, polisin hatalarını; yapmaları gerekenleri örnekleriyle sıraladım.

En uzun yeri size ayırmak istiyorum çünkü tüm bu çabalarda hedef sizleri doğru bilgilendirmek. Sizin eksik ya da yanlış bilgilerinizi tamamlamak. Tercihlerinizi yaparken hayata pek çok açıdan bakabilmenizi sağlamak...

Öncelikle uyuşturucunun hedefi siz gençlersiniz. Bunun birkaç sebebi var. şöyle ki; genç, uzun vadeli müşteridir. İleri yaşlardaki bir müşteriyi bağımlı

yapmak zor olduğu gibi uzun vadede kullanmak da mümkün değildir. Çatışma ve çelişkilerini atlatmış birini kandırmak pek kolay olmaz. Genellikle yaşanan bir sorunu fırsat bilen uyuşturucu, sizi en zayıf anınızda ele geçirmek isteyecektir. Büyüklerinizle anlaşmazlıkların sık yaşandığı bu kritik dönemde genellikle;

- Eve dönüş ve yemek saati
- Çalışma, eğlenme zamanı
- Arkadaş seçimi
- Hak ve görev kavramları
- Geçerli değer yargıları
- Meslek seçimi
- Başarılı ve saygın insan tanımı
- Müzik türü, kitap seçimi
- Dünya görüşü
- Toplumun, ülkenin, insanlığın geleceğine ilişkin görüşler

gibi durumlar kuşak çatışmalarının temelini oluşturur. Üstüne bir de iletişim sorunu eklendiğinde uyuşturucu için ideal av olmaktadır. İnanın, bütün bunları anne babalarınız da bir şekilde yaşadı. Onlara bu çatışmalardaki davranış biçimlerini, uzman görüşlerini de belirterek çözümü anlatmaya çalıştım. Elbette ki sizin de bu süreci atlatmakta üstünüze düşenler var:

- Bütün amaç, beklenti ve isteklerinizin hemen o anda tümüyle

gerçekleşmeyeceğini bilin. Hayat silgi kullanmadan resim çizme sanatıdır. Hatalarınızdaki gizli bilgiler mutluluğunuz olabilir.

- Engelleri, zorlukları düşman gibi görmek yerine, onları aşacak yolları araştırın. Belki de kuyu derin değil, ip kısadır.
- Empatiyi deneyin. Özellikle anne babası ayrı olan gençler, empati yaparak iletişimde anne ya da babaya yardımcı olunabileceği gerçeğini unutmamalıdır. İnsanın sevmediği ile yaşaması, sevdiğinden ayrılmasından daha beterdir.

Yoğun ders ve sınav dönemlerinde, “ Zihin açar. Uykusuzluğa dayanma sağlar.” gibi vaatlerle size uyuşturucu sunulabilir. Geçici bir uyarma yapan bu tür maddelerin bazen ölümcül olabileceğini tekrarlamaya gerek yok. Kısa süreli iyi hissettirdiğini sandığınız madde, ani hafıza ve bilinç kaybı yaparak tüm çabalarınızın yok olmasına sebep olabilir.

Bazen yaygın inanış olarak cinsel gücü artırdığı söylenerek de size madde sunulabilir. Önceki sayfalarda pek çok örnekle anlatmaya çalıştığım gibi tüm cinsel yaşamınızın tükeneceğini unutmayın.

“Bir kereyle bir şey olmaz” telkinlerinin nelere sebep olduğunu da gördük. Bu sebeplerle en kesin yol “denememektir”.

Hedef sizsiniz, çünkü gençsiniz. Bu şeytan yaşlı bir kadını ya da erkeği fuhuşta, hırsızlıkta hatta cinayette kullanabilir mi? Kullansa da ne kadar sürer ki? Oysa siz gençsiniz ve bulduğunuzdan daha fazla fırsat

yaratabilirsiniz.

Manevi değerleriniz, anne baba ve yakınlarınız güvenip sığınabileceğiniz en önemli limanlardır. Bedeniniz size sunulan emanet, alışkanlıklarınız da bu emanete sunduğunuz ikramlardır. Bedeninize duyduğunuz saygı, Tanrı'ya minnetinizi, verdiğiniz eza ise ihanetinizi gösterir.

Zaman zaman yaşadığınız güçlükler karşısında umutsuzluğa düşebilirsiniz. Claude Pepper diye bir adam bakın ne diyor; “Hayat bisiklete binmek gibidir. Pedalı çevirmeye devam ettiğiniz sürece düşmezsiniz”

Sevgili gençler, hiçbir fikir insan öldürme yöntemiyle kendini kabul ettirme hakkına sahip değildir. Toplumda kargaşa ve şiddetten beslenen terör örgütleri bu eylemlerini silahla yapıyorlar ve önceki sayfalarda anlattığım gibi bu silahları da uyuşturucu parasıyla sağlıyorlar. Uyuşturucu maddeye giden her kuruşun hem sizi hem insanlığı öldürdüğünü unutmayın.

Çevrenizde uyuşturucu kullanmaya meyilli olanlara yardımcı olmalı, onların yol yakinken kurtulmaları için aile, öğretmen, sağlık kurumu, polis gibi unsurlardan faydalanmalısınız.

Zaman zaman gittiğiniz eğlence yerlerinde garip koku, yerlerde, tuvalette şırınga, içilmiş kalın sigara izmariti görebilirsiniz. Hemen orayı terk edin. Bazen sadece su içen ve sürekli dans eden birini görebilirsiniz, muhtemelen uyuşturucunun etkisinde olabileceğini düşünün (extasy bölümünde

anlatılanları hatırlayın)

Tanımadığınız birinin ikram ettiği garip sarılmış sigara, açık kadehte içecekleri kabul etmeyin. Sizlere uyuşturucuların sokak isimlerini sıraladım. Kulağınıza bu isimler geldiğinde bir uyuşturucu ortamına yakın olduğunuzu düşünün.

Anne babaların “Benim çocuğum içmez” yanılığı gibi gençler de “Bir kereyle bir şey olmaz” gibi bir yanılgıya düşmemelidir. Bir kullanımın bile ne sonuçlar doğurabildiğini örneklerle anlatmıştım. Şimdi de bırakmanın ne kadar zor olduğuna bir örnek verelim.

Yaşamdan bir olay (26)

E. Üniversite 2.sınıfta okuyan sevimli bir gençti. Bir barda yakalandığında üzerinde uyuşturucu bulunduğu için getirildi. Yanında sevgilisi H. de vardı. Maalesef O da uyuşturucu kullanıyordu. Uyuşturucuyu bırakmak istediklerini söylediklerinde samimi olduklarını görerek hastaneye yatırdık. Bir ay sonra kanlarındaki uyuşturucudan tamamen kurtulmuşlardı fakat akıllarındakinden kurtulmaları o kadar kolay değildi. E.' nin hayattaki tek yakını Kıbrıs'ın bir köyünde kalan babaannesiydi. E. ve sevgilisini babaannesinin yanına yolladık. Bulundukları ortam değişmezse tekrar uyuşturucu kullanmaları kaçınılmazdı.

Belirli aralıklarla telefonla görüşüyordum. Mutluydular...

“Hayatımız değişti” diyorlardı. Onların böylesine hayata dönüşleri biz görevlileri de mutlu ediyor, gururlandırıyor. Fakat bu sevinç altı ay sürdü. Bir gün E. ve sevgilisini bitkin bir halde, uyuşturucu kullanmış olarak getirdiler. E. konuşamıyordu. Sevgilisi anlattı;

“Tek ders sınavı için İstanbul'a gelmek istedi. Sınava girip dönecekti. O'nu yalnız bırakmak istemedim, ben de beraber geldim. Sınava girip hiçbir şey olmadan geri dönmek istiyordum. E. sınava girdi, ben de bahçede bekledim. Çıktığında keyifliydi. Sınavı iyi geçmişti.” Şöyle bir İstiklal Caddesi yapalım” dedi. Çok ısrar ettim gitmemek için ama sonunda kısa bir tur yapalım diye kabul ettim. İşte orada daha önceden tanıdığımız bir uyuşturucu satıcısını gördük. Görür görmez E. değişti. Tutamıyordum. İsrarlarıma rağmen, “son kez, başka olmayacak” diyerek uyuşturucu aldı.” E. ve sevgilisi birkaç ay sonra aşırı dozdan öldüler...

....

Ergenlik çatışmalarınızda kendinizi yeterince anlaşılamamış gibi görebilirsiniz. Çoğunlukla haklı olduğunuz halde, zarar gördüğünüzü, hak etmediğiniz sonuçlar yaşadığınızı düşünebilirsiniz. Bakın Dennis Wholey adındaki adam ne diyor; “İyi insan olduğunuz için dünyanın size adil davranmasını beklemek, vejeteryan olduğunuz için boğanın size saldırmamasını beklemek gibidir.”

Prof. Dr. Fersun Paykoç'un on altın kuralı kendinizi iyi hissetmeniz için faydalı olacaktır:

1. İnsanlarla konuşunuz
2. İnsanlara gülümseyiniz
3. İnsanlara adları ile hitap ediniz
4. Dost ve yardımsever olunuz
5. Nazik olunuz
6. İnsanlarla gerçekten ilgileniniz
7. Övme konusunda cömert olunuz
8. Başkalarının duygularını anlayışla karşılayınız
9. Hizmet etmek için hazır olunuz
10. Esprili olunuz

Bu öğütlerin en önemlisi güler yüzlü olmaktır. Bir insana merhaba demek, gülümsemek ilişkinin sağlıklı başlamasında en önemli etkidir. Kaşları çatmak için 72, gülümsemek için 14 kas gerekiyor. Bunun için zor olanı değil, kolay olanı seçmeniz gerekiyor.

Sevgili gençler, sizlere konuyu “uyuşturucu öldürür, mahveder, süründürür” gibi ifadelerle, korkutarak anlatmak yerine, örnekleriyle neler olabileceğini paylaşmaya, tüm açıklığı ile gözlerinizin önüne sermeye çalıştım. Genç ve güçlü bünyenizin, aklınızın, yüreğinizin sesine kulak vererek doğru olanı seçeceğinizi, size, ailenize, ülkenize ve insanlığa zarar veren bu maddelerden uzak durup, aynı zamanda uyuşturucu ile mücadelede ilgililere yardımcı olacağınızı umuyor, inanıyorum.

Bu bölümü, vaktinizi en doğru kullanma konusunda peygamberimiz Hz. Muhammed (SAV)'ın sözleriyle tamamlayalım;

“Bir an bilgiyle meşgul olmak, bir an kitaba yazıya bakmak, altmış yıl ibadet etmekten hayırlıdır”

TEDAVİ

. Bağımlılık tedavisi çeşitli aşamalardan oluşan uzun süreli bir tedavidir.

1. Herkes için uygun tek bir bağımlılık tedavisi yoktur. Kişinin ihtiyaçları doğrultusunda bağımlılık tedavisi düzeni belirlenir. Bu kişinin aile, okul, işyeri ve sosyal hayatta üretken olmasını hedeflemektedir.

2. Yeteri kadar süre bağımlılık tedavisine devam etmek, bağımlılık tedavisinin etkili olması için kritik bir öneme sahiptir. Uygun süre kişinin sorunları ve ihtiyaçlarına bağlıdır. Birçok kişi bağımlılık tedavisini erken bıraktığı için tekrar madde kullanmaya başlamaktadır.
3. Bireysel ve grup terapileri bağımlılık tedavisinde etkilidir. Bağımlılık tedavisi sırasında madde kullanımına karşı koyma becerilerinin geliştirilmesi, madde kullanımı ve bununla ilişkili aktiviteler yerine daha yapılandırıcı aktivitelerin devreye sokulması ve sorun çözme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenir. Aynı zamanda aile ve toplumla kişiler arası ilişkilerin düzenlenmesi bağımlılık tedavisinde ele alınır. Bütün bunlar bağımlılık tedavisinin neden yeteri kadar sürmesi gerektiğinin de göstergesidir.
4. Psikoterapilerin yanı sıra birçok hasta için ilaç tedavisi de önemli bir unsurdur. Madde kullanımı ile ilişkili sorunlar ve eşlik eden başka psikiyatrik hastalıkların ilaçla tedavisi gereklidir. Bağımlılık ve başka ruhsal bozuklukların birlikte görülme olasılığı çok yüksektir.
5. Bağımlılık tedavisinin ilk adımı her zaman tıbbi arındırma tedavisidir. Arındırma tedavisi, maddenin vücuttan çekilmesi sırasında ortaya çıkan belirtilerin ilaçla tedavi edilmesidir. Bağımlılıkta arındırma tedavisi tek başına yeterli olmamakta, ancak uzun süreli bağımlılık tedavisinin de ilk adımını oluşturmaktadır.
6. Bağımlılık tedavisinde motivasyonu artıran çevresel etmenler de önemlidir. Aile, okul, iş çevresi ya da yasal zorunluluklar bağımlılık tedavisine başvuru ve tedavide kalma üzerinde etkili olabilmektedir. Kişinin bağımlılık tedavisini kabullenmesini sağlayabilmektedir.

7. Bağımlılık tedavisi süresince madde kullanımının takibi düzenli bir şekilde yapılmalıdır. Bunun için idrarda madde testi tekrarlanmalıdır. İyileşme uzun bir süreçtir ve birçok tedavi bölümüne çoğunlukla ihtiyaç duyulmaktadır. Tekrar madde kullanımı bağımlılık tedavisi sırasında veya başarılı bir bağımlılık tedavisinden bir süre sonra görülebilir. Bağımlılar iyileşme ve işlevselliğe tamamen dönmek için oldukça uzun ve birçok bağımlılık tedavisi girişiminde bulunabilirler.

Bağımlı Yakınları İçin

Madde bağımlılığı kişi için olduğu kadar yakınları içinde oldukça zor bir hastalıktır. Kişinin aile, iş ve sosyal hayatı gibi pek çok alanda sorun yaşamasına sebep olduğu için aileleri olarak nasıl davranmamız konusunda bilgilенmemiz onlarla daha sağlıklı ilişkiler kurmamızı sağlayacaktır.

Nasıl iletişim kurmalısınız?

- Onu anladığınızı hissettirin...
- Suçluluk hissi yaratacak cümleler kurmak madde kullanım döngüsünü devam ettirir.
- Affedici olun. Yaptığı hatalar olabilir, sadece davranışlarını ve yaptıklarını onaylamadığınızı unutmayın.
- Öğüt verici konuşmalardan kaçının.
- İyi bir dinleyici olun. Madde kullanım sebeplerini anlamaya ve çözmesine yardımcı olmaya çalışın.

Bağımlılık bir anda gelişen bir durum değildir. Genellikle kişi kullandığı

maddeyi birkaç defa dener sonrasında kontrol edebileceğini düşünerek düzenli kullanmaya başlar.

Bağımlılığın ne kadar zaman sonra gelişeceğine dair net bir bilgi bulunmamaktadır. Bu durum kişinin kullandığı maddenin türüne, maddenin saflığına, kullanım sıklığına, miktarına ve kişinin fiziksel ve ruhsal yapısına göre değişmektedir.

Bağımlılık düzelir ama iyileşmez. Kişinin yaşamı boyunca maddeden uzak durması gerekir. Aksi takdirde tekrar kullanım sonrasında bağımlılık sorunu nükseder ve sorunlar yeniden yaşanmaya başlar.

Bağımlı olmanın iradeyle bir ilgisi yoktur. Kimse bağımlı olmak için madde kullanmaya başlamaz, “bir kere denemekle bir şey olmaz.” diyerek başlar. Unutmayın, herkes bağımlı olabilir.

Bağımlılık iyileşebilen bir beyin hastalığıdır. Bağımlı kişiler madde kullanımını sonlandırmak için destek almalı ve tedavi görmelidir.

Tedavi sonrası nasıl davranmalı?

Bağımlılık bir aile hastalığıdır. Sadece kişinin kendisini değil tüm aileyi etkilemektedir. Hem hastanedeki yatış süreci hem de taburculuk sonrası dönemde aileye önemli görevler düşmektedir.

Sorumluluk verin. Bağımlı kişiler genellikle hayatlarında sorumluluk almaktan kaçınırlar. Kişiler madde kullanımı sebebiyle ya görevlerini önemsememekte ya da kendileri yerine bu görevleri yapacak birileri bulunmaktadır .Bu noktada aile içi görev tanımlarının ve rollerin belirli olması gerekmektedir. Öncelikle kendi yaşam alanları başta olmak üzere hayatlarının sorumluluklarını kendilerine vermek tedavide önleyici faktörler arasındadır.

Yeni arkadaşlar edinmek. Kişinin madde kullanan kişilerden ve ortamlarda olması tekrar kullanımı kolaylaştırmaktadır. Bu sebeple hayatının yeniden düzenlemesi, boş zamanının doldurulması önemlidir. Yeni arkadaşlıklar kurmak zaman alıcı olabilir, umutsuzluk ve isteksizlik görüldüğünde kaygıya kapılmamak gerekir.

Yakınları olarak bu dönemde sabırlı olmak ve hayatındaki değişiklikleri yapması konusunda onlara destek olmak önemlidir.

Uyuşturucu madde kullananlar tedavi olabilir mi?

Evet, uyuşturucu madde kullanan kişiler tedavi olabilir. Özellikle tedavi ilkelerini yerine getiren kişilerde uyuşturucu maddeyi bırakma oranı çok yüksektir. Kullanılan uyuşturucu madde esrar, eroin, extasy fark etmez. Tedavi sadece kişinin uyuşturucu maddeyi bırakmasını değil, sosyal yaşamına geri dönmesini ve yaşamını sağlıklı biçimde sürdürebilmesini de içerir. Bu ise uyuşturucu maddesiz yaşam tarzının inşa edilmesi ile mümkün olmaktadır.

Tedavide başarı oranının araştırmalarda %40 olduğu bildirilmektedir.

Kişinin tedavi olma motivasyonu ve tedaviye uyumu çok önemlidir.

Kullanıcılar arasında “bu hastalığın bir tedavisi olmadığı” yolunda bir kanı yerleşmiştir. Halbuki, bu yanlış bir kanıdır. İsteklilik ve kararlılık tedaviyi mümkün kılmaktadır.

Yapılan araştırmalar, şeker hastalarının uyuşturucu madde kullanıcılarına göre tedaviye daha uyumsuz olduğunu göstermektedir. Ancak uyuşturucu madde kullanımında hastalığın tekrarı sadece tıbbi sorunlara yol açmamaktadır. Aynı zamanda sosyal, ekonomik ve adli sorunlara da yol açmaktadır. Kişinin uyuşturucu madde kullanımını daha büyük yıkıma yol açtığı ve yaşam kalitesini düşürdüğü için, diğer hastalıkların tekrarından daha önemlidir.

Bağımlılık tedavisinde süre nedir?

Bağımlılık tedavisi uzun sürelidir. Kişinin tedavide kaldığı süre arttıkça, tedavinin başarılı olma ihtimali artar. Tedavinin süresi kişiden kişiye değişir.

Kişinin 6 ay uyuşturucu madde kullanmasına tıbbi literatürde “kısmi düzelme” adı verilmektedir. Bu nedenle tedavinin aralıklı da olsa en az 6 ay sürmesinde yarar vardır.

Ancak tedavi süreci bir yıl kadar devam etmelidir. Bir yılın sonunda da gerekli durumlarda tedaviye devam edilmesi gerektiği bildirilmektedir.

Bağımlılıkta tedavinin ömür boyu sürmesi gerektiğini ileri süren çalışmalar da vardır.

Tedavi yöntemleri nelerdir?

Öncelikle kişi başvurduğu zaman bedeninin uyuşturucu maddeden

arındırılması gerekir. Buna detoksifikasyon adı verilir. Eroin gibi bazı uyuşturucu maddeler bırakıldığında ciddi yoksunluk belirtileri ortaya çıkacağı için tıbbi bir tedavinin uygulanmasını gerekli kılar. Tek başına ilaç tedavisi yeterli değildir. Kişinin kendisini tanıması, uyuşturucu maddeyi kullanma davranışını öğrenmesi, uyuşturucu madde kullanma nedenlerini anlaması, tekrar başlamaması için neler yapması gerektiğini öğrenmesi sağlanır.

Bu amaçla bireysel ve grup terapileri yararlı olmaktadır. Ailenin ve bağımlı kişinin eğitimi de tedavinin içinde yer almaktadır. Tedavi süresi uzadıkça başarı şansı artar.

Tedavide başarıyı artıran faktörler nelerdir?

Bağımlılık tedavisindeki başarı kişiye, çevreye ve yönetime göre değişkenlik gösterir. Tedavide başarıyı artıran faktörlerden en önemlisi kişinin istekli ve kararlı olmasıdır. Bağımlı kendini değiştirmeye çalışırken, ailesi de değişimlere uğramayı kabul etmelidir. Bu noktada ailenin desteği önemlidir.

Uzun süreli tedavide olmak, başarı şansını artırmaktadır. Bağımlılığın tedavisi her tip uyuşturucu madde kullanımı için benzerdir. Eğer kişi kendisinin bağımlı olduğunu unutmaz, tedaviye uyum gösterir ve yarıda bırakmazsa başarılı olma şansı yüksektir.

Kişi yardım almadan bağımlılıktan kurtulabilir mi?

Esrar, eroin, extasy gibi uyuşturucu maddeler, sigara ve alkol bağımlılığı beyinde değişiklikler yaratır. Bu biyolojik değişiklikler, kişinin çevresi, psikolojisi ve sosyal sorunları ile etkileşir. Tedavi ise değişimin gerçekleşmesi ile mümkün olmaktadır.

Değişimin hangi alanlarda olması gerektiği, riskli durumların belirlenmesi ve buna karşı önlemlerin geliştirilmesi, yeni davranış modellerinin benimsenmesi ancak belli bazı yardımların alınması ile mümkün olmaktadır. Bu nedenle kişinin profesyonel destek alması iyileşme şansını artırır.

Kullandığı uyuşturucu maddeye göre kişinin tedavinin şansı nedir?

Bağımlılık tedavisinde en önemli etken kişinin istemesi ve bağımlılık tedavisinin kurallarına uymasıdır. Bunlar gerçekleştikten sonra kişinin

kullandığı uyuşturucu maddenin büyük bir önemi yoktur.

Tekrar kullanmaya başlama oranı nedir?

Bağımlılık yineleyen bir hastalıktır. Genelde uyuşturucu madde kullananların birden fazla tedavi girişimleri vardır. Tedavi girişimi sayısı arttıkça, tedavi şansının azalmadığı bilinmektedir.

Bu nedenle, birkaç kez başarısız tedavi girişimi kişiıyi ve çevresini karamsar kılmamalıdır. Her yeniden kullanmaya başlama, aslında kişiı için öğretici bir süreç olarak görülmelidir.

Eğer bu tekrarlardan kişiı bir şeyler öğrenebilirse, bir daha ki sefere yeniden başlamaması için gerekli önlemleri alabilir. uyuşturucu maddeyi bıraktıktan sonraki ilk aylarda tekrar kullanmaya başlama riski daha yüksektir. Bu nedenle, özellikle ilk bir yıl içinde kişiının tedavilere devam etmesi büyük önem taşır.

Ülkemizde madde bağımlılığı tedavisi Sağlık Bakanlığı bünyesinde hizmet veren devlet hastanelerinin AMATEM ve psikiyatri kliniklerinde ya da üniversitelere bağılı olarak hizmet sunan tıp fakóltesi hastanelerinin tedavi birimlerinde, kamu – üniversite ortaklığında ve ayrıca özel sektörde yapılmaktadır. Tedavi giderleri Genel Sağlık Sigortası kapsamındadır. 3816 sayılı kanun; ödeme gücü olmayan vatandaşların tedavi giderlerinin yeşil kart verilerek devlet tarafından karşılanacağını söyler. Yeşil kart alamayan ancak ödeme gücü olmayan muhtaç durumdaki kimselerin sağlık giderleri, mahalli sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarınca düzenlenecek belgeye istinaden, fondan; Sağlık Bakanlığı'na aktarılan avans sisteminden karşılanmaktadır. Bu sistemden muhtaç ve ödeme güçlüğü olan madde bağımlıların da tedavisi karşılanabilmektedir.

Toplumun madde kullanıcısına ve bağımlılık tedavisine ilişkin yargı ve bilgi eksiklikleri de tedavinin başarısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Ayrıca, madde bağımlısı kişiler damgalanmak endişesiyle gizlenme eğilimi gösterebilmektedir. Madde bağımlılığı tedavisinde tıbbi yaklaşımın yanında mutlaka sosyal destek programlarının da yürütülmesi, tedavinin başarısı açısından çok önemlidir. Özellikle madde kullanımına yeni başlamış veya bağımlı hale gelmiş kişilere yönelik geliştirilen programların tedavi merkezleri ile entegre olarak sunulması şarttır.

Yürürlükte olan “Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezleri Yönetmeliği” mevcut haliyle madde bağımlılığı merkezlerinin hizmet şartları ile uyumlu değildir ve mevcut ihtiyaçlara karşılık vermemektedir.

Türk Ceza Kanunu'nun 280. maddesi, madde kullanma durumuyla karşılaşan sağlık mesleği mensuplarının bu durumu yetkili makamlara bildirmemesine cezai müeyyide getirir. Öte yandan, madde bağımlısı hasta olarak kabul edildiğinden, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi ve Hasta Hakları Yönetmeliği'ne göre mahremiyetine saygılı olmak gerekmektedir. Bu nedenle sağlık personelinin yasalarla ters düşmesini engelleyecek, aynı zamanda da hastanın mahremiyetini gözetecek, bu alandaki sıkıntıları ortadan kaldıracak yeni yasal düzenlemeye ihtiyaç vardır.

Tedavi konusunda görülen ve aksayan durumları özetledikten sonra ülkemizdeki tedavi merkezlerini, diğer ülkelerdeki örneklerle karşılaştırdığımızda hiç de küçümsenmeyecek düzeyde olduğumuzu görürüz. Bunu her bölümde olduğu gibi yaşamdan bir örnekle görelim.

Yaşamdan bir olay (27)

2002 yılında Adalet Bakanlığı'nın programıyla İsviçre'nin Sion kentinde 'Madde bağımlılığı ve Tedavi' konulu bir inceleme programına katılmışım. Ekibimizde çok değerli akademisyenler, savcılar, hakimler, vakıf yöneticileri vardı. Ev sahibi rehabilitasyon merkezi yetkilisi, slayt gösterisiyle hepimizi büyülemişti. On madde bağımlısının, on dokuz öğretmen ve uzmanla takip edildiğini, çağdaş eğitimin en güzelini verdiklerini, dünyanın en iyi rehabilitasyon merkezi olduklarını anlatıyordu. Slaytlarda çocuklar boş zamanlarında balık tutuyor, resim yapıyordu. Tüm heyet, hayranlıkla izledik. Sonunda “soru var mı?” denildiğinde aklımdaki tek soruyu sordum;

- Olağanüstü imkânlara sahipsiniz. Kutluyorum. Peki sonuç olarak şimdiye kadar kaç çocuğu kurtardınız?

Sunum yapan görevli, biraz kızgın biraz üzgün şu cevabı verdi;

- Maalesef... Hiçbir çocuğu kurtaramadık.

Bu beklediğim cevaptı. Çünkü, rehabilitasyon merkezinin programını incelediğimde pazartesi-cuma arası çocuklar merkezde kalıyorlar fakat hafta sonu ailelerinin yanına yollanıyorlardı. Aynı ortama dönen çocuğun tedavide başarılı olamayacağını yaşayarak görmüştük. Onlara tavsiyelerimizi anlattık. Umarım başarılı olmuşlardır....

....

Hayranlıkla ve bazen de kompleksle izlediğimiz yabancı tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinin aslında ülkemizdeki merkezlerden hiç de üstün olmadığını söyleyebilirim. Aşağıda ülkemizdeki tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinin listesini veriyorum. Hiçbir zaman ihtiyaç

duymamanızı diliyorum...

DESTEK ALINABİLECEK KURUMLAR

Sağlık Bakanlığına Bağlı Tedavi Merkezleri

Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi (Amatem)

Adres: 90. Sokak Serhat Yapı Kooperatifi Karşısı Güneşevler Karşıyaka / Ankara

Tel: 0312 395 95 95

Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi

Adres: Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi 23000 / Elazığ

Tel: 0(424) 237 23 66 - 218 10 83 - 212 78 30

Samsun Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi

Adres: Hastanebaşı Mah. Leventler Sk. No: 3 /Samsun

Tel: 0(362)431 78 54

Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi

Adres: Şehitler Mah. Şehit Zülfikar Sok. No:24 / Manisa

Tel: 0(236)2314624

Adana Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi

Adres: Kurttepe Mah. Turgut ÖZAL Blv. Seyhan / Adana

Tel:

Denizli Devlet Hastanesi

Adres: Murat Dede Mah. Şehit Albay Karaoğlanoğlu Cad.No:1 / Denizli

Tel: 0258 263 93 11 / 3100 veya 32 00

İzmir Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Adres: 253 Sokak No: 143 Basinsitesi / İzmir

Tel: 0(232) 243 43 43

Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Adres: Atatürk Bulvarı Hastane Caddesi / KAYSERİ

Tel: 0(352)321 31 96

Diyarbakır Devlet Hastanesi

Adres: Op. Dr. Şeref İnalöz Cd. Dağkapı / Diyarbakır

Tel: 0(412)228 54 30

Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hast. E.A.H. (ÇEMATEM)

Adres: Zuhuratbaba Mh. Demirkapı Cad. 34147 Bakırköy / İstanbul

Tel: 0(212) 543 65 65

Üniversite Hastanelerine Bağlı Tedavi Merkezleri :**Gazi Üniversite Tıp Fakültesi Hastanesi**

Adres: 06500 Beşevler / Ankara

Tel: (312) 202 44 44

Ege Üniversite Tıp Fakültesi Hastanesi

Adres: Bornova / İzmir

Tel: 0(232) 444 1 343

Dokuz Eylül Üniversite Tıp Fakültesi Hastanesi

Adres: 35340 İnciraltı / İZMİR

Tel: 0(232) 412 22 22

İstanbul Üniversite Tıp Fakültesi Hastanesi

Adres: Çapa 34390 / İstanbul

Tel: (212) 414 20 00

Ankara Üniversite Tıp Fakültesi Hastanesi

Adres: Cebeci Kampüsü Cebeci / Ankara

Tel: 0 312 595 60 00

Maltepe Üniversite Tıp Fakültesi Hastanesi

Adres: Feyzullah Cad. No:39 Maltepe/İstanbul

Tel: 0(212) 399 97 50

Kamu ve Üniversiteye Bağlı Tedavi Merkezleri**Egebam**

Adres: 1847/15 S. No12 A Blok Örnekköy Karşıyaka / İzmir

Tel: 0(232) 363 48 99

Akdenizbım

Adres: Dumlupınar Bulvarı, Kampüs / Antalya

Tel: 0(242) 249 60 00

Özel Tedavi Merkezleri

Balıklı Rum Hastanesi

Adres: Lütü Kırdar Cd.No:5 Zeytinburnu / İstanbul

Tel: 0212 547 16 00

BENDEN SİZE

- *İnsanlığını kaybetmemenin tek yolu, yüreğinizdeki sevgiyi idmansız bırakmamaktır...*
- *Ya kabul edilmez bir yanlışla göz yumacaksın ya da yastığında, gözünü yalnız yumacaksın...*
- *Eğriyi de doğruyu da herkes kendi seçer ama insan, “ol”maktan geçer...*
- Gelinciğin zarafeti, Ayçiçeğinin sadakati, kavak ağacının doğruluğu, söğüdün minneti; evrenin sessiz dilidir Gürültüye kulak

asma! O, çevrenin dilidir

- **Ruhundaki eksikliği anlayamayan, kendini tamamlayamaz...**
- *Mutluluk; bir bebeğin gülümsemesinden gözbebeğine düşen sırdır...*
- **Şartlar ve olaylar kim olduğunuzu etkilemiş olabilir ama ne olduğunuzdan siz sorumlusunuz.**
- Kaygılarından sıyrılıp geliştiğinde anlamayı, anladığında ise yaşamayı öğreneceksin
- Yalnız odanız, isterseniz tabutunuz olur, isterseniz mabediniz. Oraya bedeninizi sığdıramamak ta elinizdedir, tüm sevdiklerinizi misafir etmek de....
- **Acılarınızdaki gizli bilgiler mutluluğunuzdur**
- **Yüreğinizdeki sevginin ağırlığı ne kadar çok olursa, yalnızlık rüzgarında savrulmanız o kadar zor olur**
- Tüm sevgiler aşık olma sürecinden geçer ama tüm aşkların sonu sevgi olmayabilir.

- **Kendini bulan insanın, arayan insandan en belirgin farkı, acılarına verdiği addır.**
- Problemler, içindeki fırsatlardan daha küçüktür. Görmesini bildikçe.
- **İhtimalin kaygısını taşımaktansa, hatanın öğretisini taşı.**
- Yüreğiniz ne kadar kan ağlarsa ağlasın, güneş doğuşunu, nehir akışını durdurmuyor.
- **İçinizdeki ses, dışınızdaki gürültüyü bastırıyorsa, sesin geldiği yöne yürüyün.**

Çocuklara

Gözlerinizdeki hüznü

Deli eder insanı,

Boş yere yıkmayın

Güzelim dünyanızı.

Kaygılarınızı tanısanız

Anlarsınız kaygısızlığınızı.

Ekmek elden,

Su malum.

Yapmayın be çocuklar

Zaman çok zalim.”

**“Bunaltan karanlığında kayboluyorsan
Bir damla bilgiyle ısıt içini
Evren bozular, dengen bozarsan
Korkuyla üşütme ısıt içini.”**

**“Umut gözbebeğinde saklı
Erdem benliğinde,
Kendini tanıyınca
Anlayacaksın,
Mutluluk yüreğinde.”**

“Sevgi kazanacak

Banko oynayın”

KAYNAKÇA

- KOM-TUBİM; **Türkiye Uyuşturucu Raporu**
- KÖKNEL, Özcan; **Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları**
- YÜKSEL, Nevzat; **Gençlik Sorunları**
- SAĞTÜRK, Yıldız ve BÜYÜKAKIN, Bülent; **Eroin Dosyası**
- OR, Dr. Cemalettin; **Uyuşturucu Maddeler Rehberi**
- ÖZTÜRK, Salim; **Uyuşturucu Kaçakçısı Terör Örgütü PKK**
- İNCEKARA, Dr. Fethi; **Türkiye Haşhaş Çeşitleri ve Bunların**

Tohum ve Afyon Bakımından Değerleri

- KURT, Şahin ve Kurt, Ela; **Uygulamada Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları**
- TOMUŞ, Lütfi; **Uyuşturucu, Uyarıcı ve Hayal Yaratıcı Maddeler**
- SOYSAL, Ragıp; **Türk Atasözleri**
- ŞUŞOĞLU, Önder ve ERDİNÇ, Emrullah; **Etiler Koğuşu**
- ÇOKAV Yayınları ; **Afyon-Çocuk İstismarı ve Önlemleri**
- YÖRÜKOĞLU, Atalay; **Gençlik Çağı**
- NAVARO, Leyla; **Anne-baba Okulu**
- UYANIK, Prof.Dr.Bekir Sami
- PAYKOÇ, Prof.Dr.Fersun
- VERİMLİ, Prof.Dr.Arif
- Weber, Dennis
- LARA PSİKİYATRİ, **İnternet sitesi**
- E PSİKİYATRİ, **İnternet sitesi**
- KASATURA, İlkey; **Gençlik ve Bağımlılık**
-
- UZMAN, Mahzar Osman; **Tababeti Ruhiye**
- ÜRÜN, Aysel; **Çocuklara Kulak Verin**
- İzmir Emniyet Müdürlüğü ; **Uyuşturucu Sorunu**
- Remzi Kitabevi; **Ana-Baba Okulu**
- KZILYALIN, Ahmet Arif; **Uyuşturucu Zehirler ve Cinsel**

Çılgınlıklar

- KÖKNEL, Prof. Dr. Özcan; **Uyuşturucu Madde Sorunları**
- ÖGEL, Prof. Dr. Kültegin; **Türkiye'de Madde Bağımlılığı**
- Ethem İbrahim Paşa; **Çocuklara Öğütler**
- KARABULUT, Osman; **İslam'da Çocuk Terbiyesi**
- YALÇIN, Soner; **Behçet CANTÜRK'ün Anıları**
- Meclis Araştırma Komisyonu Raporu – 2008; **TBMM**
- POLAT, Ali; **Üçbin Yıllık Birikim**
- TAŞANLAR, Orhan; **Uyuşturucu Madde Bağımlılığı-Tez çalışması**
- KURTULUŞ, Nevzat; **Hayata Dair**
- ATABEK, Dr. Erdal; **Kuşatılmış Gençlik**
- ÇELİK, Mutlu; **Anlatırsam Aklın Şaşar**
- ÇELİK, Mutlu; **Turuncu Yansımalar**
- TRT,HABER16,BUGÜNTV,BEYAZ
GAZETE,HABERTÜRK,ALJAZEERA TV,CNN,FOX
TV,İHA,SKYTÜRK360,NATİONAL
GEOGRAPHİC,RADİKAL,HÜRRİYET,HABERKIBRIS.COM,SON
DEVİR
- NASIRANLI, Cevdet **“uyuşturucu Raporu”**
- ERSEMİZ,Burak-Gazeteci- **Anıları**

“her hakkı saklıdır”

